

รายงานวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน
ในโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เทวี สวรรยาธิปัติ และคณะ

รายงานวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน
ในโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เทวี สวรรยาธิปัติ และคณะ

คู่มือบ้านห้วยผาก

การศึกษาชุมชนลุ่มน้ำบ้านบ่อ และลุ่มน้ำห้วยน้ำใส

หมู่ 3 บ้านผาปก อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมา

จากการสัมภาษณ์นางลัดดาวัลย์ หงษา อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านผาปกดังนี้ ชุมชนแห่งนี้มีถ้ำอยู่แห่งหนึ่ง และในถ้ำจะมีฝูงค้างคาวอยู่มากมาย ต่อมา มีนายพรานคนหนึ่งชื่อนายโลโล เดินเที่ยวล่าสัตว์มาพบถ้ำแห่งนี้เข้าและบังเอิญได้พบดินที่มีแร่ดีบุกผสมอยู่ด้วย จึงได้นำความมาแจ้งแก่นายตั้งเส็งซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้รับเหมาเอกชนในนามบริษัท ตั้งธงเส็ง นายตั้งเส็งจึงนำดินไปให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบทำให้ทราบว่าแร่ดีบุกที่ปนอยู่กับดินนั้นมีคุณภาพดี นายตั้งเส็ง จึงดำเนินการจัดตั้ง บริษัทผาปกค้างคาว เพื่อดำเนินการทำเหมืองแร่และให้ปันลูกของ 5 นัดกับเงิน 1,000 บาท เป็นค่าตอบแทนแก่นายโลโล ต่อมา นายตั้งเส็งได้ขายกิจการให้กับน้องสาวคือ นางวัชรพรประภา และได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทสินแร่สยาม จากเดิมคือบริษัทเหมืองแหลมทอง เหมืองผาปกค้างคาว ตั้งอยู่หมู่ 2 ตำบลสวนผึ้ง มีผู้จัดการชื่อ นายสุรพล ตรียานันท์ มีแหล่งทำเหมืองทั้งหมด 3 แห่ง ประกอบไปด้วย ผาปกเก่า ผาปกใหม่และผาปกห้วยหนึ่ง ประมาณปี พ.ศ.2530 ก็เลิกกิจการเจ้าของกิจการคือนายชุมพล พรประภา ได้ทำการจัดสรรที่ดินที่เลิกกิจการแล้วให้กับลูกจ้างเป็นล็อตๆ ให้อาศัยอยู่กันจนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่กลุ่มบ้านสุขสันต์และกลุ่มหลัง โรงเรียนสินแร่สยาม ยังได้ซัดเซบเงินให้กับลูกจ้างประจำอีกด้วย ต่อมาทางอำเภอสวนผึ้งได้แบ่งแยกหมู่บ้านขณะนี้อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลสวนผึ้ง

ชุมชนลุ่มน้ำบ้านบ่อ,ลุ่มน้ำห้วยน้ำใสในระยะแรก การปกครองขึ้นอยู่กับ หมู่ที่ 2 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอจอมบึง ต่อมาเมื่อตำบลสวนผึ้งได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอสวนผึ้งในปี พ.ศ. 2515 จึงเปลี่ยนเป็น หมู่ที่ 10 ของตำบลสวนผึ้งในปี พ.ศ. 2526 มีการแบ่ง ตำบลสวนผึ้งออกเป็นอีก 1 ตำบล คือ ตำบลตะนาวศรี จึงเปลี่ยนเป็นหมู่ที่ 3 โดยมีนายสมนึก บุญมั่ง เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายทอง ผาแสนเถิน และนายญา ใจดวง เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2544 ผู้ใหญ่สมนึก บุญมั่ง เกษียณอายุราชการ จึงมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกขึ้นและได้ นายสนิท บุญมั่ง เป็นผู้ใหญ่บ้านจนถึงปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ของชุมชน

ชุมชนลุ่มน้ำบ้านบ่อ,ลุ่มน้ำห้วยน้ำใสมีพื้นที่ ประมาณ 55,000 กว่าไร่ หรือ 86 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำบ้านบ่อ,ลุ่มน้ำห้วยน้ำใสในอดีตมีป่าที่อุดมสมบูรณ์มีต้นไม้ใหญ่ เช่น มะค่า ประดู่ ประดู่ชิงชัน ไม้แดง ขึ้นอยู่ทั่วไปมีสัตว์ป่ามากมายจนเมื่อมีคนอพยพมาอยู่กันมากขึ้นจากการทำสัมปทานเหมืองแร่อยู่ในแนวเทือกเขาตะนาวศรี การทำสัมปทานไม้จากสหภาพเมียนมาร์ ทำให้มีการตัดไม้ทำลายป่า และล่าสัตว์กันมากขึ้น จนปัจจุบันจะพบต้นไม้ใหญ่หรือสัตว์ป่าได้เฉพาะในเขตป่าลึก หรือบนภูเขาสูง ๆ เท่านั้น พื้นที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มบ้านเป็นภูเขาสูงและที่ราบสลับกับภูเขา

บางส่วน ภูเขาสลับซับซ้อนกันเป็นแนวยาวตลอดทาง ด้านฝั่งตะวันตก คือ เทือกเขาตะนาวศรีซึ่งกัน
 พรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปจะมีอุณหภูมิอยู่
 ระหว่าง 17 - 27 องศาเซลเซียส มีหมอกตลอดทั้งวัน ช่วงระหว่างเดือนตุลาคม-มกราคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 8 บ้านตะโกกลาง ตำบลสวนผึ้ง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 7 บ้านห้วยผาก ตำบลสวนผึ้ง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งแฝกและหมู่ที่ 6 บ้านห้วยคลุม ตำบลสวนผึ้ง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน และหอกระจายข่าวชุมชน หมู่ 3 ต.สวนผึ้ง

ประชากร

ประชากรในชุมชนหมู่ 3 บ้านผาปกมีความหลากหลายของชาติพันธุ์ได้แก่ ชาวกะเหรี่ยง สหภาพเมียนมาร์ มอญ ทวาย ไทย และชาวอินเดียที่มาตั้งถิ่นฐาน นับถือศาสนาพุทธประมาณ 80% คริสต์อีก 20%

ประชากรกลุ่มแรกที่เข้ามาเริ่มก่อตั้งชุมชนบริเวณลุ่มน้ำบ้านบ่อ, ลุ่มน้ำห้วยน้ำใสแห่งนี้เรียกชื่อว่าบ้านผาปกตามชื่อของบริษัทที่มาทำเหมืองแร่ดีบุกเป็นกลุ่มชนชาวกะเหรี่ยง สหภาพเมียนมาร์ มอญ และกลุ่มคนไทย ที่อพยพมาจากบ้านทุ่งแฝก ทุ่งไม้แดงและบ้าน ห้วยผาก เนื่องจากในพื้นที่ชุมชนบ้านผาปกมีแหล่งดีบุกสมบูรณ์ทำให้มีรายได้ดีกว่าการทำพืชไร่ เมื่อมีการอนุญาตให้ทำสัมปทานเหมืองแร่ดีบุก จึง มีคนไทยจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรีและประเทศสหภาพเมียนมาร์เข้ามา ส่วนมากจะเป็นพวกหลบหนีเข้าเมืองเข้ามาทำงานกันมากขึ้นจนเมื่อเหมืองแร่เลิกกิจการบางส่วนจึงย้ายออกไปบางส่วนก็ตั้งบ้านเรือนอยู่ในชุมชนนี้จนถึง ปัจจุบัน ขณะนี้ มีประชากรทั้งหมด 1,185 คน เป็นชาย 597 คน หญิง 588 คน และมีครัวเรือนประมาณ 400 ครัวเรือน กลุ่มคนต่างๆ เหล่านี้มีการ

ตั้งบ้านเรือนเฉพาะกลุ่มของตน สามารถแบ่งลักษณะเป็นกลุ่มบ้าน ที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยจะแยกออกเป็น 8 กลุ่มบ้าน คือ

1. กลุ่มบ้านห้วยน้ำใส	มีสมาชิกประมาณ	80	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้อย	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกใหม่	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	สหภาพเมียนมาร์	
ทิศใต้	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
2. กลุ่มบ้านผาปกใหม่	มีสมาชิกประมาณ	70	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้อย	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	กลุ่มบ้านทุ่งเจดีย์	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้ำใส	
ทิศใต้	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
3. กลุ่มบ้านผาปกเก่า	มีสมาชิกประมาณ	117	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกใหม่	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	กลุ่มบ้านทุ่งเจดีย์	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	สหภาพเมียนมาร์	
ทิศใต้	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
4. กลุ่มบ้านห้วยสาม	มีสมาชิกประมาณ	25	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	หมู่ 7 กลุ่มบ้านห้วยผาก	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	สหภาพเมียนมาร์	
ทิศใต้	ติดกับ	กลุ่มบ้านบ้านห้วยน้ำขาว	
5. กลุ่มบ้านสุขสันต์	มีสมาชิกประมาณ	40	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้อย	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	กลุ่มบ้านทุ่งเจดีย์	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
ทิศใต้	ติดกับ	หมู่ 7 กลุ่มบ้านห้วยผาก	

6. กลุ่มบ้านทุ่งเจดีย์	มีสมาชิกประมาณ	30	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้อย	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	หมู่ 2 กลุ่มบ้านทุ่งแฝก	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	กลุ่มบ้านสุขสันต์	
ทิศใต้	ติดกับ	หมู่ 7 กลุ่มบ้านห้วยผาก	
7. กลุ่มบ้านห้วยน้อย	มีสมาชิกประมาณ	25	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	หมู่ 8 กลุ่มบ้านตะโกล่าง	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	หมู่ 6 กลุ่มบ้านห้วยคลุม	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	สหภาพเมียนมาร์	
ทิศใต้	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้ำใส กลุ่มบ้านผาปกใหม่	
8. กลุ่มบ้านห้วยสุด	มีสมาชิกประมาณ	20	หลังคาเรือน
อาณาเขต			
ทิศเหนือ	ติดกับ	กลุ่มบ้านห้วยน้อย	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	กลุ่มบ้านทุ่งเจดีย์	
ทิศตะวันตก	ติดกับ	กลุ่มบ้านผาปกเก่า	
ทิศใต้	ติดกับ	หมู่ 7 กลุ่มบ้านห้วยผาก	

โครงสร้างทางสังคม

คนในกลุ่มบ้านมีลักษณะเป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก หลาน หรือบ้านพี่บ้านน้องตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีบริเวณบ้านใกล้เคียงกัน ระบบครอบครัวเครือญาติสร้างความอบอุ่น มีการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน วิถีชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่ายผู้น้อยเคารพผู้อาวุโส ยังมีความเชื่อเรื่องภูตผีไสยศาสตร์ ปัจจุบันถึงแม้สังคมเปลี่ยนไปค่อนข้างสูงมีผลทำให้ระบบการดำเนินชีวิตแบบเดิม ๆ เปลี่ยนไปอาจเป็นเพราะเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มคนในชุมชนมากขึ้น

กรอบคร่าวปฐมภูมิ

1. บัตรประจำตัวประชาชน

ลักษณะคนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ จึงมีทั้ง การถือบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่เป็นคนไทย จะมีบัตรประจำตัวประชาชนมีเลข 13 หลัก สำหรับบุคคลที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

บัตรสีชมพู หมายถึง กลุ่มพลัดถิ่นสัญชาติสหภาพเมียนมาร์ ห้ามบุคคลเหล่านี้ออกนอกพื้นที่เขตที่ออกบัตร และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของทางราชการ อายุบัตร 5 ปี และเป็นผู้อพยพเข้ามา ก่อน 19 มีนาคม พ.ศ.2519

บัตรสีส้ม หมายถึง กลุ่มหลบหนีเข้าเมืองจากสหภาพเมียนมาร์ที่มีที่อยู่ถาวร

บัตรสีม่วง หมายถึง กลุ่มอพยพผู้หลบหนีเข้าเมืองจากสหภาพเมียนมาร์อพยพเข้ามา หลังวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2519

บัตรสีเขียวขอบแดง หมายถึง กลุ่มผู้ถือบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง

บัตรสีฟ้า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่บนพื้นที่สูง

บุคคลที่ถือบัตรสีต่างๆนี้จะออกทำงานนอกพื้นที่ได้ ไปใช้แรงงานต่างจังหวัดได้ 1 ปี จะต้องเสียค่าใบอนุญาตแรงงาน 1,900 บาท ค่าตรวจสุขภาพ และทำประกันสังคมอีก 1,900 บาท นายจ้างจะต้องไปจดทะเบียนขอจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อรับแรงงานต่างด้าวตามโควต้าที่ขอ ถือว่าสมบูรณ์มีสิทธิรับแรงงานต่างด้าวไปทำงานได้ตามกฎหมายทุกประการห้สับบัตรบัตรบุคคลบนพื้นที่สูงที่ขึ้นต้นด้วยเลข 8 หมายถึง บุคคลเหล่านี้จะได้บัตร ทร. 14 และอีก 5 ปี จึงจะมีสิทธิเลือกตั้งรห้สับบัตรบุคคลบนพื้นที่สูงขึ้นต้นด้วยเลข 6 หมายถึง บุคคลต่างด้าว รห้สับบัตรประชาชนที่ขึ้นต้นด้วยเลข 5 หมายถึง คนไทยดั้งเดิม แต่แจ้งล่าช้า ตกสำรวจ สามารถมีสิทธิเลือกตั้งได้

2. ทะเบียนบ้าน

ทร.14 หมายถึง มีสำเนาทะเบียนบ้านเป็นคนไทย

ทร.13 หมายถึง มีสำเนาทะเบียนบ้านเป็นบุคคลบนพื้นที่สูงได้แก่กลุ่มคนกะเหรี่ยง มอญ และพม่า

3. การถือกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดิน

ในพื้นที่หมู่ 3 มีระบบการถือครองเอกสารสิทธิในที่ดินแบบภท.5 (ภาษีออกหญ้า) โดยชาวบ้านขอเช่าที่ราชพัสดุจากกรมธนารักษ์ ตามกฎหมายห้ามซื้อขาย แต่ความเป็นจริงไม่เป็นเช่นนั้น มีนายทุนมาขอซื้อกรรมสิทธิ์จัดสร้างเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำการเกษตรเพื่อ การค้าเช่น ไร่ส้ม และรีสอร์ท การแบ่งพื้นที่ให้กับประชาชนทำกินและเป็นที่อยู่อาศัย หันหน้าไปทางทิศใต้ของหมู่บ้านตามเส้นทางถนน พื้นที่ที่อยู่ด้านขวามือเป็นเกณฑ์ห้ามเข้าไปยุ่งเกี่ยว เนื่องจากเป็นพื้นที่เขตอุทยานธรรมชาติวิทยา ด้านซ้ายมือให้เป็นพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยได้

(จากการสัมภาษณ์นายประเสริฐ หงษา 18 สิงหาคม พ.ศ. 2547)

การประกอบอาชีพของประชาชนลุ่มน้ำบ้านบ่อ

สภาพทั่วไปของชุมชนจะประกอบอาชีพทำไร่ มะม่วง ฝรั่ง มะนาว ลำไย ปลูกพืชผัก ที่สำคัญคือผักกาด คะน้า มะเขือ กะหล่ำดอก ถั่วฝักยาว ส่งขายตลาดศรีเมือง และปลูกดอกกุหลาบพันธุ์ดีที่สุดในเขตตะวันตกจากไร่กุหลาบอุษาวดี ศูนย์เพาะเลี้ยงเห็ดหอม สวนส้มโชกุน สวนกล้วยไม้ มีแหล่งร้านอาหารป่า ที่รสชาติเป็นเลิศ แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ไม้กวาดดอกหญ้า ผ้าทอมือ ผ้าทอพื้นเมือง ผ้าบาติก การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร กล้วยฉาบ กล้วยตาก และดอกไม้ประดิษฐ์

การเกษตร 30% ทำพืชไร่ไม้ผลได้แก่ ส้มโชกุน ส้มโอ ลำไย อยู่ในพื้นที่บ้านทุ่งเจดีย์ พืชผักอยู่ในพื้นที่บ้านห้วยน้อย การเลี้ยงสัตว์ 5% ปศุสัตว์ได้แก่ โคเนื้อ รั้งจ่าง 60% ได้แก่ การรั้งจ่างทำการเกษตร และอื่น ๆ 5% ได้แก่ การท่องเที่ยว เป็นต้น

ลักษณะดินที่ทำการเกษตรเป็นที่ลาดชันเชิงภูเขา ค่าความเป็นกรดต่างของดินคือ PH 6.5-8

ความเชื่อ

มีการทำบุญกลางแจ้งที่ในกลุ่มบ้านห้วยน้ำใส โดยยึดศาลเจ้าที่ต้นเสลาเป็นหลัก ยึดถือทางด้านจิตใจของประชาชนในชุมชนชาวพุทธ เดิมไม่พบผู้สร้างแน่นอนมีต้นเสลาเป็นต้นไม้ใหญ่ แรก ๆ เป็นเพียงศาลเจ้าเล็กๆ มีการปลูกเพลิงให้พระพุทธรูปที่เดินทางผ่านได้พัก ชาวบ้านได้ทำบุญ ปัจจุบันนางศรีสุดา ตุ่มจันทร์ เจ้าของร้านครัวตะนาวศรีได้สร้างศาลขึ้นใหม่และใหญ่แข็งแรงมั่นคงจนถึงปัจจุบันนี้ ความเชื่อกับศาลเจ้านี้เกิดจากจิตศรัทธาศาลเจ้าศักดิ์สิทธิ์บนบานมักจะสำเร็จ จึงเป็นที่เชื่อถือตลอดมาแต่ไม่มีเรื่องเลวร้ายแต่อย่างใด เมื่อสำเร็จแล้วจะมีการทำบุญ สักการะด้วยของเช่น ไหว้ด้วย ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว ดอกไม้ รูปเทียน อาจจะมีการแสดงศิลปะแคนวงมาบรรเลงด้วยเสมอ ต้นเสลาเป็นต้นไม้ที่ใหญ่กว่าถ้ำน้ำมัน 200 ลิตร จะมีศาลอยู่ข้างๆ ด้วย และจะมีงานประจำปีของศาลเจ้านี้ช่วงวันสงกรานต์ของทุกปีโดยมีพิธีกรรมเลี้ยงพระเพล จะนำน้ำอบน้ำหอมไปประพรมอยู่ศาลเจ้าของทุกปีพร้อมมีการแสดงงานรื่นเริงและรำถวาย เป็นที่นับถือของชาวไทย กะเหรี่ยง มอญ และสหภาพเมียนมาร์

การแต่งกาย

มีการแต่งกายประจำถิ่นที่น่าชม ของกลุ่มชนกะเหรี่ยง สหภาพเมียนมาร์ มอญ

การแต่งกาย

การตั้งบ้านเรือน

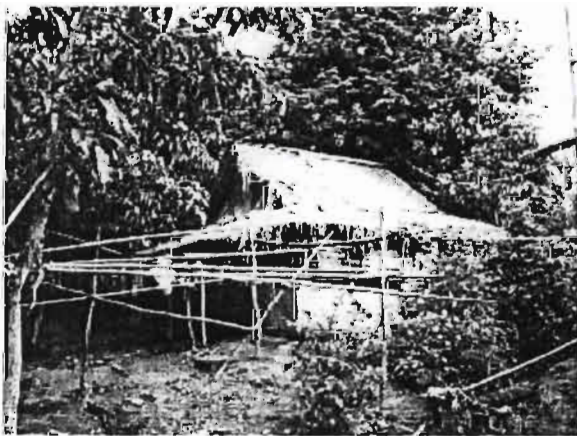
กลุ่มชาวไทย มีประมาณ 13% ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนริมถนนสองข้างทาง มีอาชีพค้าขาย รับจ้างทำไร่ และประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เป็นคนจากต่างถิ่นและเป็นชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนประกอบอยู่ตั้งแต่กลุ่มบ้านห้วยน้ำใส หุ่นเจดีย์ กลุ่มชนคนต่างคำวามีประมาณ 87% หมายถึง กลุ่มชาวพม่า มอญ กะเหรี่ยง และชาวอินเดียที่เข้ามาอาศัยอยู่ โดยตั้งบ้านเรือนแยกออกจากกัน คือกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่นับถือพุทธศาสนา อาศัยอยู่กลุ่มบ้านห้วยสาม ผาปกเก่า ห้วยน้ำใส โดยมีสำนักสงฆ์ผาปกธรรมรังษีเป็นจุดศูนย์รวมของศาสนา ชาวกะเหรี่ยงไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ไม่มีเรื่องขัดแย้ง ต่างคนต่าง

ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อประกอบกับอุปนิสัยของกลุ่มชนนี้ไม่ชอบความวุ่นวาย ความขัดแย้ง ชอบความสงบ อยู่อย่างเรียบง่าย ชอบทำบุญทุกเทศกาล อยู่ด้วยกันด้วยความปรองดอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการอนุรักษ์เผ่าพันธุ์โดยการยังคงไว้การแต่งกายประจำเผ่า มีประเพณีที่บ่งบอกถึงความสามัคคี คือประเพณีกินข้าวห่อ (จากการสัมภาษณ์พระอเนก สำนักสงฆ์ผาปกธรรมรังษี วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2547)

บ้านเรือนที่อยู่อาศัยมักจะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวฝาไม้รวก ฝาขัดแตะ บางบ้านก็ยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าคาหรือแฝก บางบ้านก็มุงด้วยสังกะสี มีชานบ้านไว้สำหรับนั่งเล่น ปลูกแค่มะพร้าวได้อาศัยอยู่ไม่ถาวรแน่นอน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และมักอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ จะมีบ้างที่บ้านที่อยู่อาศัยปลูกอย่างถาวรแน่นอน โดยตัวบ้านก่อสร้างด้วยอิฐบล็อกและซีเมนต์หลังคามุงด้วยสังกะสี มีกระแสไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน มีเครื่องใช้ไฟฟ้าเกือบทุกบ้าน และในขณะนี้ลูกหลานได้รับการศึกษาที่โรงเรียนสินแร่สยาม แต่ยังใช้ภาษาดั้งเดิมอยู่ ส่วนคนสูงอายุจะเขียนและอ่านภาษาไทยไม่ค่อยได้

บ้านกะเหรี่ยง

ลักษณะของบ้านกะเหรี่ยง

ประเพณีผูกแขนรับขวัญกินข้าวห่อ

ชุมชนซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง จะมีประเพณีผูกแขนรับขวัญกินข้าวห่อเป็นประเพณีของกลุ่มชนชาวกะเหรี่ยงในเดือนเก้า โดยจะทำในพื้นที่กลุ่มบ้านสุขสันต์ยังคงมีความสัมพันธ์เป็นแบบปฐมภูมิ เนื่องจากความผูกพันอยู่ในกลุ่มของชาวกะเหรี่ยงมีมาก ลูก ๆ เมื่อแต่งงานแล้วจะออกไปปลูกบ้านอยู่ไม่ห่างจากบ้านพ่อแม่มากนักยังคงให้ความเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวุโส ชาวกะเหรี่ยงจึงมีความเชื่อเรื่องขวัญ โดยมีพิธีเรียกขวัญในเดือนเก้าของทุกปี

ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าขวัญมีอยู่คู่กับตัวคนตั้งแต่แรกเกิด เมื่อเด็กเกิดมาหลังจากที่หมอดำแยทำคลอดและตัดสายสะดือแล้วจะมีพิธีผูกข้อมือเรียกขวัญ ขวัญของคนจะอยู่ตรงกลางกระหม่อมพวกผู้ใหญ่จึงห้ามไม่ให้เขกศีรษะ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าขวัญของคนมีอยู่ 37 ขวัญ อยู่ในรูปของสัตว์ต่าง ๆ เช่น ผู้ที่ชอบนอนฝันว่า ตนเองเหาะเหินเดินอากาศและบินได้ ผู้นั้นมีขวัญประจำตัวเป็นนก บางคนฝันว่าเวลาวิ่งหนีมักจะก้าวขาไม่ออก วิ่งช้า ลุงไม่ขึ้น จะมีขวัญประจำตัวเป็นหอย

คนกะเหรี่ยงยังเชื่ออีกว่าคนเราจะมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ได้นั้นขึ้นอยู่กับสภาพของขวัญ ถ้าขวัญอยู่กับตัวจะทำให้มีสุขภาพสมบูรณ์ คนที่ตกใจง่ายเรียกว่า คนขวัญอ่อน ผู้ที่ขวัญหนีจะมีอาการนอนสะดุ้งในเวลากลางคืน ผู้ที่มีอาการดังกล่าวมีสาเหตุมาจากได้กระทำผิดต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผิดต่อเจ้าที่เจ้าทาง ภูตผี วิญญาณชั่ว ผีน้ำ ผีบก ได้จับเอาขวัญไปเป็นตัวประกันจนเป็นเหตุให้เจ้าของเกิดความเจ็บป่วย ต้องทำพิธีการผูกแขนเรียกขวัญ เลี้ยงผีเหล่านั้นด้วยเครื่องเซ่น การเรียกขวัญนอกจากจะเป็นการเรียกขวัญส่วนบุคคลแล้วยังมีการเรียกขวัญที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวชุมชนชาวกะเหรี่ยง จึงทำพิธีเรียกขวัญในเดือนเก้า เนื่องจากเดือนเก้ายังเป็นเดือนที่คาบเกี่ยวระหว่างปลายเดือนกรกฎาคม ต้นเดือนสิงหาคม เป็นช่วงระยะเวลาที่ฝนตกชุก อากาศเย็น ฤดูฝนเป็นช่วงเวลาที่มีความเจ็บไข้ได้ป่วยโดยเฉพาะไข้มาลาเรียซึ่งเป็นโรคประจำถิ่น คนกะเหรี่ยงเชื่อว่าความเจ็บป่วยเกิดจากการที่คนกะเหรี่ยงได้กระทำผิดต่อกฎระเบียบ ข้อห้ามของบรรพบุรุษ หรือถูกผีป่า ผีน้ำ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าท่าเจ้าทุ่ง และวิญญาณที่เร่ร่อนรบกวน เดือนเก้ายังเป็นช่วงเวลาที่ชาวไร่จะได้หยุดพักหายเหนื่อยจากงานคายหญ้าในไร่ข้าวเพราะกอข้าวขึ้นต้นสูงจนคลุมต้นหญ้า และวัชพืชหมดแล้ว

จุดประสงค์ของการผูกแขนเรียกขวัญ เดือนหล้าคอก (เรียกขวัญในเดือนเก้า) ของชาวกะเหรี่ยงนั้นเพื่อให้ลูกหลานอยู่สุขสบาย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความสุขความเจริญ มีอายุมั่นขวัญขึ้นมีความรักสามัคคี ช่วงระยะเวลาในการเรียกขวัญเดือนหล้าคอก ของชาวกะเหรี่ยงลุ่มแม่น้ำบ้านบ่อ ห้วยน้ำไสบ้านผาปก ในอดีตชาวกะเหรี่ยงจะเรียกขวัญเดือน หล้าคอก ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนวันเวลา เพื่อที่จะให้ชาวกะเหรี่ยงในแต่ละหมู่บ้านได้มีโอกาสไปร่วมงานตามหมู่บ้านต่าง ๆ จึงได้นัดหมายในแต่ละหมู่บ้านกำหนดวันเรียกขวัญไม่ให้ตรงกัน แต่ละหมู่บ้านจึงนิยมจัดงานวันเรียกขวัญให้ตรงกับวันหยุด วันเสาร์ อาทิตย์ เพื่อบรรดาลูกหลานกะเหรี่ยงที่ออกจากบ้านไปทำงานที่อื่น หรือไปมีครอบครัวต่างหมู่บ้านจะได้กลับมายังหมู่บ้าน และเด็กที่เรียนหนังสือ จะได้หยุดเรียนเข้าร่วมงานให้ พ่อ แม่ หรือปู่ ย่า ตา ยาย ได้ผูกแขนเรียกขวัญ

สิ่งของที่ใช้ในการเรียกขวัญเดือนหล้าค่อก

1. ลั้งอ้ว ค้ายสืขาว ปั่นจากฝ้าย โดยทั่วไปใช้ค้ายสืขาว ความหมายของค้ายขาว คือ ความดี ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ ในขณะที่กะเหรี่ยงราชบุรี เพชรบุรี ใช้ลั้งโว่ หรือค้ายสีแดง
2. หมี่ถ่อง ข้าวเหนียวห่อต้มสุก ให้ความหมายว่า ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว แน่นเหนียว การหล่อหลอมให้ผูกพันไม่แตกแยกจากกัน
3. สะกู่ซามบี้ กล้วยสุก ให้ความหมายถึงความรัก การแพร่ขยายของเผ่าพันธุ์ดังกล่าว กกล้วย ที่แตกหน่อ
4. ซี้พุ อ้อย ให้ความหมาย การสืบเผ่าพันธุ์เป็นทอด ๆ ไม่ขาดหาย เหมือนอ้อยที่มีลำข้อเป็นปล้อง ๆ เมื่อนำข้ออ้อยไปปลูกที่ไหนก็จะงอกงามแตกกอใหม่
5. โฟ่ วยี ดอกเข็มลาย หมายถึง รากเหง้าของความมั่นคงในอุดมการณ์ของเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยง
6. ที้ย คือ น้ำ ให้ความหมายถึง ความร่มเย็นเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีจุดสิ้นสุด
7. หมี่ ถ่อง ค้าง หรือข้าวปั้น ให้ความหมายถึงเผ่าพันธุ์ต้องอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มก้อน เหมือนก้อนข้าวปั้น ข้าวปั้นแสดงเร็วแรง พลละกำลัง
8. นีจ่าง หรือ น้ำผึ้ง ซึ่งหายาก ปัจจุบันจึงใช้มะพร้าวชุคเคี้ยวน้ำตาลแทนน้ำผึ้ง
9. นุ่งวะ หรือ ทัพพีไม้ สำหรับคดข้าว
10. เพ่ หรือ สร้อยคอ กำไลมือ

ข้าวห่อ

เมื่อถึงเวลาประมาณ 2 ทุ่ม จะทำการเรียกขวัญในวันแรก เมื่อทุกคนอยู่พร้อมหน้ากันบนชานบ้านแล้ว ผู้เป็นพ่อแม่ หรือ ปู่ย่า ตายาย จะทำการเรียกขวัญ โดยนำสิ่งของทั้งหมดที่เตรียมไว้ใส่ลงในกระบุง หรือกระจาด แล้วไปวางไว้บริเวณบันไดบนบ้าน ทุกคนจะอยู่พร้อมกันตรงบริเวณหัวบันได ผู้เรียกขวัญใช้ทัพพีไม้เคาะที่หัวบันได เป็นการส่งสัญญาณเรียกขวัญที่อยู่ไกลให้ได้ยินเสียง บางบ้านก็

จะยังป็นขึ้นฟ้า เคาะกระดิ่ง ตีเกราะ เคาะไม้ เพื่อขวัญจะได้กลับมา การใช้ทัพพีไม้เคาะหัวบันไดจะ เคาะไปพร้อมกับกล่าวคำเรียกขวัญ จะหยุดเคาะหัวบันไดก็ต่อเมื่อกล่าวคำว่า “ขวัญกลับมาหรือยัง” ทุกคนจะตอบพร้อมกันว่า “กลับมาแล้ว”

คำเรียกขวัญ (ซู้ หล่า) เดือนเก้า หล่า ค่อก

.....ปู้...หล่าเง่ถ่าย ๆ ๆ ..(ขวัญเอ๊ย...จงกลับมา ๆๆ) กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว มาอยู่กับพ่อ กับแม่มาอยู่กับปู่ย่าตายาย มาอยู่กับลูกกับหลาน มาอยู่กับบ้านช่อง อยู่กับทรัพย์สิน ขวัญอยู่ในป่าจง กลับมาอยู่ในดง ต้นน้ำ ปลายน้ำ ในเมือง จงกลับมา อยู่ในเมือง อยู่บางกอก อยู่ราชบุรีจงกลับมาอยู่ในไร่ นา จงกลับมา กลับมาดูแล ช้าง ม้า วัว ควาย อย่าได้ไปฟัง ภูตผี ปีศาจ อย่าไปอยู่กับสิ่งชั่วร้าย อย่าไปเชื่อฟังคำยุแหย่ อย่าไปอยู่ใน ป่าช้า อย่าไปเชื่อฟังคำยุแหย่ อย่าไปอยู่ในป่าช้า อย่าไป ฟังคำคนชาติอื่น ขวัญเอ๊ยจงกลับมานำเงินมา นำทองกลับมา กลับมามีความสุขกับพ่อกับแม่ กับพี่กับน้อง กลับมาอยู่กับบ้านกับช่อง จงกลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว มาอยู่กับเชื้อชาติของเราชั่วกาลนาน” กล่าว คำเรียกขวัญว่า ปู้ หล่า เง่ ถ่าย... (ขวัญเอ๊ย...จงกลับมา ๆ ...) 3 ครั้ง ผู้ที่เรียกขวัญก็จะหยุดเคาะ หัวบันไดบ้าน

ต่อจากนั้นทุกคนก็จะไปรวมกันที่ครัวหน้าเตาไฟ พร้อมกับนำตะกร้าบรรจุสิ่งของสำหรับขวัญ ไปด้วย ทุกคนจะอยู่ในอาการสงบครู่หนึ่งเป็นการรอเวลาให้ขวัญได้หยุดพักให้หายเหนื่อยจากการเดินทาง จากนั้นก็จะเริ่มเรียกขวัญอีกครั้งเป็นการเชิญชวนให้ขวัญรับประทานอาหารเช้าที่เตรียมไว้โดยในครั้งนี้ จะใช้ทัพพีไม้เคาะที่เสาที่เป็นชั้นวางของเหนือเตาไฟ เมื่อขวัญรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้วจะพาขวัญ ไปที่ห้องนอนเพื่อให้ขวัญได้พักผ่อนโดยใช้ทัพพีไม้เคาะที่ประตูห้องนอน และนำตะกร้าบรรจุสิ่งของ สำหรับขวัญวางไว้บนชั้นวางของในห้องนอน เป็นการเสร็จพิธีเรียกขวัญในคำคืนแรก การเรียกขวัญในคืน นี้จะยังไม่มีการผูกแขน

พิธีผูกขวัญกินข้าวห่อ

การเรียกขวัญครั้งที่สอง ใกล้เคียงรุ่งก่อนฟ้าจะสว่างประมาณ 5 นาฬิกาของวันใหม่จะมีการเรียกขวัญอีกครั้งหนึ่ง กระทำเหมือนคำวันก่อนบรรดา ลูก ๆ พร้อมทั้งเขยหรือสะใภ้รวมทั้งหลาน ๆ

จะมารวมกันที่บ้านของผู้เป็น ปู่ ย่า จะเรียกขวัญบนชานบ้านบริเวณหัวบันไดครั้งเดียว ครั้งนี้จะไม่เรียกขวัญที่เตาไฟ ห้องครัว และห้องนอน การเริ่มต้นผูกข้อมือจะเริ่มจากลูกชายหรือลูกสาวคนโตต่อมาก็เป็นการผูกแขนให้สะใภ้หรือลูกเขยตามลำดับ ทำอยู่ที่

สุดจะเป็นการผูกแขนหลานเรียงตามลำดับอาวุโสของผู้เป็นพ่อหรือแม่ ผู้รับการผูกแขนจะหงายฝ่ามือทั้ง 2 ในอุ้งมือมีดอกไม้ กัลย อ้อย ข้าวห่อ ถั่วไว้แล้วนำด้ายสีแดงไปจุ่มน้ำในถ้วย 3 ครั้ง ใช้ด้ายสีแดงพันข้อมือ 3 รอบ แล้วจึงผูกด้วยเงื่อนตาย 3 ครั้ง เมื่อเรียกขวัญผูกแขนเสร็จก็รับประทานอาหารร่วมกัน

การผูกแขนด้วยเงื่อนตาย

กล่าวคำเรียกขวัญว่า

ปฐู...หล่า เ่ง ถ่าย (ขวัญเอ๊ยจงกลับมา) ขอให้ขวัญของ...เอ๊ยชื่อ...ผู้รับขวัญ...จงมาอยู่กับพ่อแม่ กับลูกหลาน กับเมีย(ผัว) มารับการผูกแขน มากินข้าวห่อ ถึงเวลาเดือน 9 แล้ว จงกลับมาวมกันอยู่ในบ้าน กล้ามาพักผ่อน มาอยู่เย็นเป็นสุข มากินของอร่อย มากินของหวาน มาทำมาหากิน อย่ามีเจ็บไข้ อย่ามีอันตรายใด ๆ ขอให้ชนะพวกษัณย์พวกมาร เดือนนี้เราเข้าไปเที่ยวให้ไกลนัก มาอยู่กับบ้านมาอยู่กับเรือนมาอยู่มาอยู่กับขี้ฉาง อยู่กับ วัว กับควาย กับม้า กับช้าง อยู่ในเมืองมา อยู่ในป่า มาอยู่ต้นน้ำ อยู่ปลายน้ำ อยู่ในไร่ อยู่ในนา จงกลับมาปฐู...หล่าเ่งถ่าย (ขวัญเอ๊ยจงกลับมา)

ผู้เรียกขวัญจะนำสิ่งของในมือของผู้รับขวัญไปวางไว้บนกระหม่อมอันเป็นที่อยู่ของขวัญเป็นการรับรู้ขวัญได้กลับมาอยู่กับเจ้าของแล้ว

พิธีรับข้าวห่อ

ทัพพีไม้ (นุ่งวะ) สัญลักษณ์และความหมายในพิธีเรียกขวัญ นุ่งวะ เป็นภาษากะเหรี่ยงโคลัว (โป้ว) แปลว่า ทัพพี เป็นเครื่องใช้ภายในห้องครัว ใช้สำหรับคนหม้อข้าว และคดข้าว ลักษณะของไม้ ทัพพี มีด้ามไว้จับ ปลายทัพพีแบน ลักษณะคล้ายกับลิ้นของมนุษย์ ซึ่งลิ้นเป็นอวัยวะมีหน้าที่ชิมลิ้มรสอาหาร ใช้เรียก และส่งเสียงเป็นคำพูด เพื่อการสื่อสารการใช้ทัพพีไม้ในการเคาะหัวบันไดบ้านเรียกขวัญนั้น ทัพพีไม้จึงเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์แทนลิ้น ที่ส่งเสียงเรียกให้ขวัญกลับมา

ในระยะเวลา 7 วัน หลังจากรับการผูกแขนผู้ที่รับการผูกแขนจะไม่ปล่อยให้ด้ายบนข้อมือหลุดหรือขาดไปจากข้อมือของตนเอง แต่ต้องพยายามให้อยู่กับข้อมือของตนเองจนครบ 7 วันบางคนสามารถดูแลรักษาข้อมือของตนเองไปจนถึงอีกปีหนึ่งของเทศกาลเรียกขวัญเดือนหล้า ค่อกก็มี

เมื่อการผูกแขนเรียกขวัญของแต่ละครอบครัวเสร็จแล้ว ในเวลาสายชวากะเหรี่ยงจะพากันไปให้ผู้อาวุโสในหมู่บ้านผูกแขน และออกไปเชิญชวนเพื่อนบ้านจากหมู่บ้านอื่นที่มาร่วมงานในหมู่บ้านไปรับประทานอาหารข้าวห่อที่บ้านของตน ส่วนผู้เฒ่าผู้แก่จะอยู่บ้านรอต้อนรับแขกและลูกหลานจากต่างถิ่นที่มาเยี่ยมเพื่อให้ผูกแขน บรรดาพวกผู้ใหญ่และหนุ่มสาวบาง

คนที่มีความสามารถในการขับลำนำ และร้องเพลงกะเหรี่ยงได้ก็ชักชวนเพื่อน ๆ และแขกจากต่างหมู่บ้านไปรับประทานอาหาร ค่ำสุรา ร้องเพลงเป่าแคนเป็นที่สนุกสนานครื้นเครงตลอดทั้งวัน

ปัจจุบันชวากะเหรี่ยงลุ่มน้ำบ้านบ่อ, ลุ่มน้ำห้วยน้ำใส, บ้านผาปกและคนไทยในท้องถิ่นหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ราชการเรียกประเพณีเรียกขวัญเดือนแก้วว่า “ประเพณีกินข้าวห่อ” การที่คนนอกเผ่าหรือคนในเผ่ากะเหรี่ยงเรียกประเพณีกินข้าวห่อนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจในความหมาย และคุณค่าของขวัญที่มีต่อครอบครัว สังคม และเชื้อชาติเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยง เพราะขวัญเป็นนามธรรมแต่คนเริ่มกลับมาติดขัดและให้คุณค่ากับวัตถุ คือ ข้าวห่อนี้เป็นเพียงอาหารที่นำมาเลี้ยงต้อนรับซึ่งกันและกัน จึงได้เรียกว่าประเพณีกินข้าวห่อ (วุฒิ บุญเลิศ, 2545 : 115 – 119)

สำหรับคนไทยในพื้นที่ที่มีประเพณีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน เช่น วันสงกรานต์ก็มีการประเพณีสงกราน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ ทั้งชาวไทยและชวากะเหรี่ยง ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปจะไปร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ในวันแรกมีผ้าป่าสามัคคีของทุกชุมชน ต่อจากนั้นจึงสงกราน้ำพระ และรดน้ำขอพรผู้อาวุโส การทำบุญทำทานในช่วงเทศกาล มีประชาชนที่มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญทำทานกันมาก

รวมไปถึงการถือศีลของอุบาสิกที่วัดเทพประทานพร ตลอดช่วงเข้าพรรษา ชาวกะเหรี่ยงที่นับถือพระพุทธศาสนาก็จะเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างพร้อมเพียง

การคมนาคม

บ้านผาปกมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3087 ซึ่งเชื่อมการคมนาคมระหว่าง จังหวัดราชบุรี มีรถประจำทางวิ่งจากตัวเมืองราชบุรีเข้าสู่หมู่บ้านผาปกทุกวัน โดยจะแล่นไปตามเส้นทางถนนสายผาปก - บ้านบ่อ ผ่านหน้าโรงเรียนสินแร่สยามก่อนแล้วจึงย้อนเข้าสู่หมู่บ้านตะโกกลาง ซึ่งก็จะเป็นถนนลาดยางตลอดสายเช่นเดียวกัน ระยะทางจากจังหวัดราชบุรีถึงหน้าโรงเรียนสินแร่สยามประมาณ 66 กิโลเมตร อัตราค่าโดยสารคนละ 50 บาท ช่วงเช้ารถจะวิ่งทุก ๆ 30 นาที หรืออาจจะต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างจากตัวอำเภอสวนผึ้งในกรณีที่รถไม่วิ่งเข้าสู่ตัวหมู่บ้านผาปก ในอัตราค่าโดยสารเที่ยวละ 50 บาท โดยจะจอดส่งผู้โดยสารที่ตัวอำเภอสวนผึ้งเท่านั้นก็ เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีถนนในหมู่บ้านที่เชื่อมต่อกับหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นถนนลูกรัง (จากการสัมภาษณ์นายชัย บงวัตร วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2547)

เส้นทางคมนาคม

การโทรคมนาคม

บ้านผาปกมีโทรศัพท์สาธารณะ 3 แห่ง แต่การติดต่อทางโทรศัพท์ค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่มีสัญญาณ

การไฟฟ้า

มีการใช้ไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเต็มพื้นที่ และไฟฟ้าสาธารณะตามจุดต่างๆของพื้นที่ในชุมชน แหล่งน้ำ

ชาวบ้านได้ใช้น้ำประปาภูเขาจากน้ำตกผาแดงจากเทือกเขากระโจม และน้ำตกผาปก ถ้าห้วยจากเทือกเขากระโจมอันเป็นต้นน้ำไหลผ่านหมู่บ้านมาตามลำห้วยเล็กเป็นแห่งกำเนิดลำน้ำห้วยน้ำใสขณะนี้ ในช่วงฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำมาก ชาวบ้านที่พอมีทุนทรัพย์ก็จะขุดเจาะน้ำบาดาล ขึ้นมาใช้ นอกจากนี้ทางราชการยังได้ทำการขุดเจาะบ่อบาดาลเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ใช้สอยของคนในชุมชน มีบ่อบาดาลจำนวน 1 แห่ง นอกจากนี้ชุมชนยังได้ใช้น้ำบ่อดูของเหมืองแร่เก่าซึ่งมีอยู่ 3 แห่ง เมื่อชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้น ชุมชนได้จัดสร้างแหล่งน้ำประปา ขึ้นใช้ ดังนี้

น้ำประปา

1. มีประปาหมู่บ้านจากบ้านห้วยสุดถึงบ้านทุ่งเจดีย์ 1 แห่ง มีผู้ใช้น้ำอยู่ประมาณ 28 หลังคาเรือน เป็นน้ำประปาจากเขื่อนห้วยสุดของชลประทาน มีนายสาโรจน์ ดิยะคุณ เป็นผู้จัดเก็บ

2. มีประปาบ้านผาปกเก่าอีก 1 แห่ง โดยใช้งบ งบประมาณปี พ.ศ. 2539 เป็นเงิน 200,000 บาท จัดสร้างทำนบกักเก็บน้ำจากภูเขา เส้นทางน้ำตกผาแดงมีนายนิคม แหยมแก้ว เป็นผู้จัดเก็บค่าบำรุงรักษา เก็บเป็นรายเดือน ๆ ละ 30 บาท ต่อครอบครัว ไม่มีมิเตอร์วัดการใช้น้ำ มีผู้ใช้น้ำประมาณ 200 หลังคาเรือน

ด้านการปกครอง

ผู้นำชุมชน คือ อดีตผู้ใหญ่สมนึก บุญมั่ง ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในหมู่บ้านให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักทั้ง 3 สถาบันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้มีการสอดคล้องดูแลเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขตลอดจนการทำมาหากินการดำรงชีวิตของประชากรทุกหมู่เหล่าจนกระทั่งกลุ่มชนต่าง ๆ สามารถหลอมรวมใจในการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ปัจจุบันผู้ใหญ่สมนึก บุญมั่ง ซึ่งเป็นบุตรชายได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าปกครองหมู่บ้านผาปก และได้ดำเนินแนวนโยบายการปกครองตามแนวของผู้ใหญ่สมนึก บุญมั่ง ผู้นำชุมชนได้ร่วมมือกันในการปกครองตนเองและประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ท่วมเท เสียสละ จนได้รับความเคารพนับถือจากลูกบ้าน และได้รับคำชมเชย จากบุคคลทั่วไปถึงความสามารถ และความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพการดำเนินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง” จึงทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

1. นายสกล	คุณาพิทักษ์	ตำแหน่ง กำนัน
2. นายสนิท	บุญมั่ง	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสุรศักดิ์	สุวิชัย	ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ
4. นายบัวกัน	วรพูน	ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ
5. นายภูษิต	พันธ์พงษ์	ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปราบปราม
6. นายณรงค์	พลเยี่ยม	ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปราบปราม
7. นางลัดดาวัลย์	หงษา	ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
8. นายกฤษณะ	บุญมั่ง	ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

บุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

1. นายสกล	คุณาพิทักษ์	ตำแหน่ง กำนัน
2. นายสนิท	บุญมั่ง	ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
3. นายช้อย	บางวัตร	ตำแหน่ง แพทย์ประจำตำบล
4. นายวิรุฬห์	กิตติศิลป์สาร	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสินแร่สยาม
5. นายประเสริฐ	หงษา	ตำแหน่ง อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

6. นางลัดดาวัลย์	หงษา	ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
7. นายกฤษณะ	บุญมั่ง	ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
8. นายทอง	ผาแสนเถิน	ตำแหน่ง อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
9. นางทองเปลว	บุญมั่ง	ตำแหน่ง ประธานกลุ่มสตรี
10. พระเอนก	นิปโก	ตำแหน่ง เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์ห้วยน้ำใส
11. พระอนันต์		ตำแหน่ง เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์สุทธิตถธรรมรังษี
12. จำสิปตำรวจพงษ์ศักดิ์ ทองเหลือ		ตำแหน่ง หัวหน้าจุดตรวจบ้านผาปก

(จากการสัมภาษณ์นางลัดดาวัลย์ หงษา วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2547)

หน่วยงานราชการ

1. สถานีนอนามัยบ้านผาปก

นางศุภวรรณ พงศ์ทอง เป็นหัวหน้าสถานีนอนามัย และเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติ อีก 1 คน คือ นายเฉลียว พงศ์ทอง มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 12 คน มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน 1 แห่ง เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์คือ นางลัดดาวัลย์ หงษา มีบ้านพักข้าราชการระดับ 1-2 จำนวน 1 หลัง และบ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 จำนวน 1 หลัง สถานีนอนามัยก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2534 และได้เปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2535 โรคที่รักษาประจำและมีมากที่สุดคือ โรคมาลาเรีย ไข้เลือดออก โรคเท้าช้างมีประปราย มีผู้รับเข้าบริการรักษาพยาบาลเฉลี่ยประมาณ 500 คนต่อเดือน

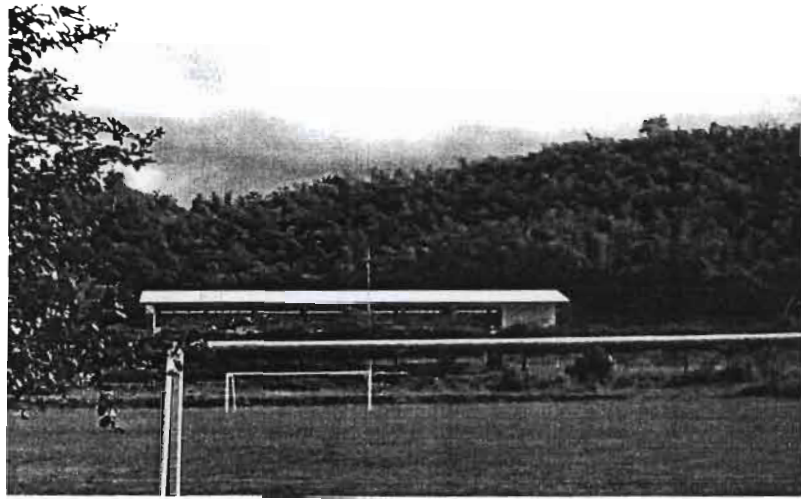

สถานีนอนามัยบ้านผาปก

2. โรงเรียนสินแร่สยาม

นายวิรุฬห์ กิตติศิลปสาร ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสินแร่สยาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยบริษัทสินแร่สยามจำกัดเป็นผู้ขอดำเนินการจัดตั้ง เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2519 โดยเปิดเป็นโรงเรียนเคลื่อนที่ของ โรงเรียนบ้านบ่อ (กรป.กลางอุปลัมภ์) เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวนนักเรียน 40 คน มีครู 2 คน

ต่อมาในปีพ.ศ. 2520 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้เป็นโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี และขนานนามว่า “โรงเรียนสินแร่สยาม” เพื่อเป็นเกียรติแก่บริษัทสินแร่สยาม จำกัด ซึ่งเป็นผู้อุปการะโรงเรียนตั้งแต่เริ่มดำเนินการจัดตั้ง โดยจัดหาสถานที่เรียนชั่วคราว จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ครูและของนักเรียน จัดหากระดานดำ ตู้เหล็กสำหรับเก็บเอกสารสอนอยู่ที่โรงเรียนนี้ด้วย และต่อมาในปีการศึกษา 2523 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบถาวร แบบ ป 1 ก. จำนวน 4 ห้องเรียน ให้ 1 หลัง และบริษัทสินแร่สยาม จำกัด ได้ร่วมบริจาคเงินสมทบก่อสร้างอาคารเรียนเป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท

อาคารโรงเรียนสินแร่สยาม

ปัจจุบันโรงเรียนสินแร่สยาม เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียน 429 คน ชาย 231 คน หญิง 198 คน จำนวนครู 17 คน ครูจ้างสอน 1 คน ภารโรง 1 คน มีอาคารเรียนแบบถาวร 4 หลัง โดยเป็นอาคารที่ได้รับการบริจาคงบประมาณการก่อสร้างจากชมรมคนรักสวนผึ้ง 1 หลัง อาคารประกอบ 3 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง บ้านพักครูชนิดเดี่ยว 2 หลัง ชนิดเรือนแถว 2 หน่วย 1 หลัง บ้านพักภารโรง 1 หลัง ส้วม 4 หลัง ทั้งนี้โดยมีนายวิรุฬห์ กิตติศิลปสาร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนได้พัฒนาทั้งด้านการเรียนการสอน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบเนื่องมาโดยตลอด ได้เข้าสู่โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในปีการศึกษา 2532 เข้าสู่โครงการโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2540 ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสวนผึ้งให้เป็นโรงเรียนคุณภาพเกรดเอ เมื่อปีการศึกษา 2542 ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จด้วยดีมาโดยตลอด

ขนาดและที่ตั้ง

โรงเรียนสินแร่สยาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 50 ไร่ เป็นที่ดินราชพัสดุเลขที่ 35/31825 ลง. วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2525 มีอาณาเขตดังนี้

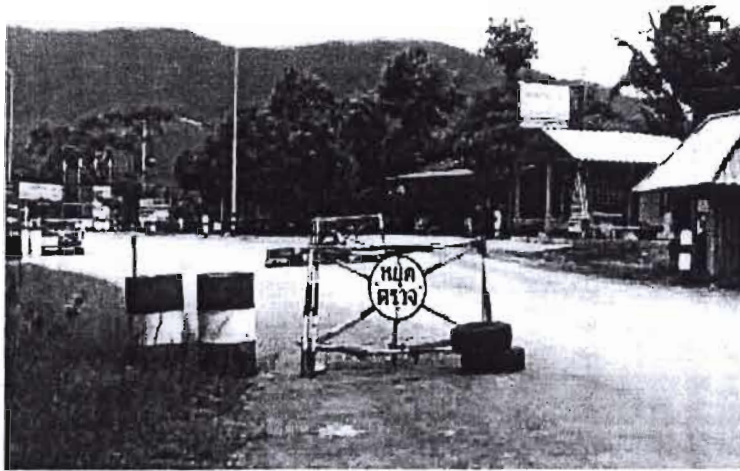
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ถนนสายผาปกเก่า - บ้านบ่อ หมู่บ้าน ส.สุขสันต์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านผาปกเก่า และหมู่บ้านห้วยน้ำขาว - บ้านห้วยผาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอสวนผึ้ง หมู่บ้านทุ่งเจดีย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านห้วยน้ำใส และหมู่บ้านผาปกใหม่

หน้าโรงเรียนสินแร่สยาม

3. จุดตรวจตำรวจชุมชนบ้านผาปก

มี จ.ส.ต.พงษ์ศักดิ์ ทองเหลือ เป็นหัวหน้าจุดตรวจ มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติ 4 คน ดังนี้ จ.ส.ต.จาร์วัตร จันทร์มณี จ.ส.ต.อุดม ศิริบุญขจร จ.ส.ต.ชาญชัย คงเพชรศิษฐ์ ส.ต.ท.โสภณ เสลาหลัก ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2504 หน้าที่ความรับผิดชอบ ป้องกันปราบปราม ดูแลความสงบ 4 หมู่บ้าน หมู่ที่ 3,5,6,8 ตั้งอยู่หมู่บ้านทุ่งเจดีย์ ปัญหาในรอบปีที่ผ่านมาที่พบมากที่สุดคือ อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ เนื่องจากคนในพื้นที่เป็นคนที่ไม่รู้จักกฎจราจร ทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาทเป็นบุคคลต่างด้าว ลักทรัพย์ การทำงานของเจ้าหน้าที่จะมีการสับเปลี่ยนกำลังทุก 15 วัน ณ จุดตรวจ มีหัวหน้าประจำจุดคิด - ปัจจุบันประมาณ 15 นาย

จุดตรวจตำรวจชุมชนบ้านผาปก

4. จุดตรวจของตำรวจตระเวนชายแดน

ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่อยู่ 7 นายมีดาบตำรวจประกาศิต สีลาหีน เป็นหัวหน้า มีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของพื้นที่ราชพัสดุในชุมชน และใกล้เคียงไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน, ป้องกันราชอาณาจักร และมีฐานปฏิบัติการบนเทือกเขากระโจมอีก การปฏิบัติหน้าที่ตามจุดตรวจตระเวนชายแดน จัดเจ้าหน้าที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความเหมาะสม ถ้ามีปัญหาเร่งด่วนจะใช้วิทยุติดต่อไปทางกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนการ 137 ที่ตั้งอยู่ตัวอำเภอ สวนฝิ่ง ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในรอบปีที่ผ่านมาไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเพราะไม่ใช่เส้นทางขนยาเสพติด (จากการสัมภาษณ์สิบตำรวจเอกทีม โตโหมค วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2547)

สถานที่สำคัญในชุมชน

1. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านผาปก

ก่อตั้งเมื่อปี 2537 เพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ประกาศเป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า

มีคณะกรรมการ

1. นางลัดดาวัลย์ หงษา	ประธาน
2. นางทองเปลว บุญมั่ง	รองประธาน
3. นางปราณี วิทิตพันธ์	เลขานุการ
4. นางสาววิเชียร เขียวช่อม	เหรัญญิก
5. นางสิน ปรีดา	ประชาสัมพันธ์
6. นางวัฒนา ชาวชอบ	กรรมการ
7. นางน้อย สาดิว่อง	กรรมการ
8. นางคุณ พรมมา	กรรมการ
9. นางอัมพิกา ปะทอง	กรรมการ
10. นายนิค บุญทอง	กรรมการ

11. นายวิชา นวมโพธิ์	กรรมการ
12. นางสาวณิ พรมสุทธิ	กรรมการ
13. นางสมบุญ ทีวีชัย	กรรมการ

กิจกรรมของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

1. จัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน
 - สํารวจข้อมูลด้านสาธารณสุขที่จําเป็น เช่น หญิงมีครรภ์ เด็ก ผู้สูงอายุ
2. การถ่ายทอดความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ชุมชน
 - ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนทั่วไป
 - ถ่ายทอดความรู้โดยการจัดนิทรรศการร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก
 - ถ่ายทอดความรู้โดยการจัดรณรงค์งานด้านสาธารณสุขร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก
3. งานโภชนาการ
 - การซ้ํงนํ้าหนักเด็กอายุ 0-5 ปี ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก
 - รณรงค์โครงการแก้ไขปัญหาเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีนํ้าหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก
4. งานอนามัยแม่และเด็ก
 - แนะนำและติดตามหญิงมีครรภ์ให้มาฝากครรภ์ที่ สอ.บ้านผาปก ตามกำหนด
5. งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
 - แนะนำและติดตามให้ผู้ปกครองพาเด็กมารับวัคซีนตามนัด
6. งานควบคุมและป้องกันโรค
 - การสํารวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ป้องกันและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
7. งานรักษาพยาบาลเบื้องต้น
 - การจ่ายยาสามัญประจำบ้าน และการรักษาเบื้องต้น

8. งานทันตสาธารณสุข
 - ให้คำแนะนำการรักษาอนามัยในช่องปาก
9. การควบคุมและป้องกันโรคไม่ติดต่อ
 - โดยการจัดวันรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก
10. การออกกำลังกาย
 - ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก จัดตั้งชมรมสุขภาพบ้านผาปก
11. งานคุ้มครองผู้บริโภค
 - มีการสำรวจตลาดนัดเก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจ สถานีอนามัยบ้านผาปก
12. งานป้องกันโรคเอดส์
 - โดยรวมเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านผาปก จัดรณรงค์ให้ความรู้ การเขียนป้ายประชาสัมพันธ์
13. งานควบคุมและป้องกันสิ่งแวดล้อม
 - โดยจัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดในหมู่บ้าน ตลอดจนถนน ในโอกาสสำคัญต่างๆ

2. สำนักสงฆ์ผาปก (ประวัติโดยย่อ)

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2505 โดยคุณวัชร พรประภาเป็นผู้ให้การสนับสนุนการก่อตั้งสำนักสงฆ์นี้ และมี พระอนันต์ อภิญาโณ (ทองดิ่ง) เป็นผู้ดูแลสำนักสงฆ์ มีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ เป็นที่ราชพัสดุไม่ต้องเสียค่าเช่าที่ สำนักสงฆ์แห่งนี้ก่อตั้งขึ้นมาโดยที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากทางการ ชาวบ้านให้ความศรัทธาแก่สำนักสงฆ์แห่งนี้มาช้านานแล้ว อีกทั้งยังมีผู้ที่นับถือศาสนาอื่นเข้ามาใช้สถานที่ของสำนักสงฆ์ผาปกนี้ด้วยคือ ศาสนาคริสต์จะเข้ามาประกอบพิธีกรรม เนื่องจากชาวคริสต์ไม่มีสถานที่ในการประกอบพิธีกรรม

สำนักสงฆ์แห่งนี้มี พระ 7 รูป เณร 2 รูป เป็นพระสงฆ์สายธรรมยุติ เจ้าคณะจังหวัดอยู่ที่ วัดศรีสุริยวงศ์ เจ้าคณะอำเภออยู่ที่วัดอัมรินทร์าราม(วัดศาล ค่ายภานุรังษี) ปัญหาที่พบคือ เรื่องที่ดินและชาวคริสต์มาขอใช้สถานร่วมกันเนื่องจากไม่มีสถานที่ประกอบพิธีกรรมและปัญหาน้ำใช้สอยจากน้ำตกผาปกเนื่องจากไร่สัมภักดิ์น้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตร พอน้ำน้อยไม่พอใช้จึงเกิดความเดือดร้อนประมาณ 1,000 คน

3. สำนักสงฆ์ห้วยน้ำใส (ประวัติโดยย่อ)

เมื่อประมาณ 24 – 25 ปีที่ผ่านมา หรือประมาณปี พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบัน เมื่อเริ่มแรกบริเวณที่ตั้งสำนักสงฆ์ เคยเป็นที่ตั้งวิกฉายหนังของนายแอ็ดหรือโอมแอ็ด หลังจากวิกฉายหนังเลิกแล้วก็ปล่อยเป็นที่รกร้าง ต่อมาชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนบ้านห้วยน้ำใส คิดริเริ่มที่จะก่อสร้างสำนักสงฆ์ ขึ้น โดยมี นายสวัสดิ์ ชาร์กย์ นางหงษ์คำ ผู้ช่วยยา ไจยวง นายเฉลียว พึ่งภพ นายภมา ฉายหมอก (เป็ด) นายด้วง (สุรชัย สุริราวิ) ร่วมใจกันก่อสร้างขึ้นมาเป็นที่พระสงฆ์ชั่วคราว และได้นิมนต์พระมา

จำพรรษาในตอนแรกประมาณ 4 ปี พระพรกลับไป อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก ก็มีพระภิกษุแดง (หลวงตาแดง) ขึ้นมาอาศัยจำพรรษา ท่านได้ทำนุบำรุงและได้ดำเนินก่อสร้างร่วมกับชาวบ้าน สร้าง ศาลา และจำพรรษาดลอดมา 10 ปี แต่ด้วยความชราภาพและมีโรคภัยไข้เจ็บจึงไปรักษาที่กรุงเทพฯ และก็ได้กลับมาอีก ทราบภายหลังว่าท่านมรณภาพไปแล้ว ชาวบ้านจึงไปนิมนต์พระพรจาก อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก มาจำพรรษาอีกครั้งและเป็นช่วงที่ผู้ช่วยประเสริฐ หงษา และญาติโยมชาวบ้านได้ ไปนิมนต์พระภิกษุรูปหนึ่งจากวัดคุ้มตำหนัก จังหวัดเพชรบุรีมาจำพรรษา จนถึงปัจจุบัน ชื่อพระเอนก นิปโก อายุ 33 ปี อยู่จำพรรษาดังแต่ปี 2536 มาเป็นเวลา 11 ปี จนถึงปัจจุบันท่านได้ทำนุบำรุงสิ่ง ต่าง ๆ อีกหลายอย่าง อาทิเช่นศาลาใหม่ กุฏิ ล้อมรั้วใหม่ ชาวบ้านทั่วไปทั่วในหมู่บ้านใกล้เคียง มีความศรัทธาปัจจุบันสำนักสงฆ์ห้วยน้ำใสมีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ 2 รูป เณร 1 รูป เป็นพระสงฆ์ สามเณรหอนิกาย ท่านได้กระจายเสียงโดยมีการเปิดธรรมะตอนเช้าตั้งแต่เวลาตี 4 เป็นประจำทุกวัน จากการสอบถามพบว่าประชาชนในพื้นที่ชอบบ้างไม่ชอบบ้าง แต่เสียงประชาชนชอบมีมากกว่า ท่าน จึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกวันเพื่อส่งเสริมศาสนาตลอดมา (จากการสัมภาษณ์พระเอนก ทิปโก สำนักสงฆ์ ห้วยน้ำใส วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2547)

4. มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์

หัวหน้าประจำศูนย์คือ นายไพโรจน์ ศรีสม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2543 เลขที่ที่ ได้รับอนุญาตคือเลขที่ ต. 119/2543 จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นมูลนิธิ ตามเลขทะเบียนลำดับที่ กท.390 กับนายทะเบียนมูลนิธิกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 มีนายชาญชัย พินทุเสน ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิ เนื้อที่ก่อตั้งศูนย์ประมาณ 13 ไร่ มี เจ้าหน้าที่ประจำ 11 คน มีบ้านพัก 3 หลัง บ้านพักคนดูแล 1 หลัง สำนักงาน 1 หลัง การปฏิบัติงานของพนักงานประจำมีค่าตอบแทนตามงานที่กำหนดมาให้ การปฏิบัติหน้าที่แบ่งงานการรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษาธรรมชาติโดยศิลปวิธี มีนายชาญชัย พินทุเสนเป็นผู้ควบคุมดูแล
2. เปิดอบรมอาชีพโดยมีนางวริศรา มหากาญจน์ เป็นผู้ควบคุมดูแล
3. เปิดร้านค้าชุมชนโดยมีนางสาวจงรัก จันทรศิลป์ เป็นผู้ควบคุมดูแล
4. มีโครงการป้องกันและดับไฟป่าโดยมีอาสาสมัครจำนวน 16 คน ซึ่งเป็นคนในชุมชน

5. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนฝั่งสาขาวัดช่องลม

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยหลวงพ่อบุญรอด มุณี เนื้อที่ 37 ไร่ มีลักษณะลำห้วยล้อมรอบ บริเวณศูนย์ปฏิบัติธรรมด้านข้างด้านหลัง ด้านหน้าเป็นถนนราดยาง อยู่สะพานห้วยสอง มีกุฏิ 39 หลัง ลักษณะเป็นกุฏิทรงสมัยใหม่ หลังคาทรงสเปน เป็นศูนย์เครือข่ายฝึกอบรมมหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่ง โลกและเป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จัด เป็นค่ายลูกเสือ โดยเป็น สถานที่ฝึกอบรม ปัจจุบันหลวงพ่อบุญรอด มุณีเป็นผู้ดูแล สามารถติดต่อทางโทรศัพท์หมายเลข 09 - 9182102 มีพระสงฆ์ จำพรรษาอยู่ 7 รูป สถานที่นี้ไม่มีเมรุเผาศพ ไม่มีอุโบสถ ได้รับการอุปถัมภ์จากต้นสังกัดคือวัดสุทธาวาราม

ตำบลท่าฉลอม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีผู้ใช้บริการกับศูนย์นี้ต่ำสุด 80 คน สูงสุด 300 คน ใช้เวลาบริการ 3 วัน มีการทอดกฐินผ้าป่าแต่จะใช้อุโบสถที่วัดห้วยทรายแทนเป็นสำนักสงฆ์สาขามหานิกาย

แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของบ้านผาปกอยู่ที่จุดชมวิวกะโจม น้ำตกผาแดง น้ำตกผาปก น้ำตกห้วยน้ำใส ไร่กุหลาบอุษาวดี ทุกแห่งไม่เสียค่าบริการ มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ต้องเสียค่าบริการที่พักร

ไร่อุษาวดี มีนายสุภวัศ (วิชิต) เลิศบรรณพงษ์ เป็นเจ้าของตั้งอยู่ที่ 203 อยู่ในเขตพื้นที่กลุ่มบ้านห้วยน้ำใส ไร่อุษาวดีแห่งนี้แต่เดิมเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตรสวนดอกกุหลาบพันธุ์ดีของภาคตะวันตก และศูนย์เพาะพันธุ์เห็ดหอมสด ต่อมามีคนมาดูงานเรื่องการเกษตรมากขึ้นและอากาศในที่แห่งนี้เป็นอากาศที่บริสุทธิ์อย่างมาก มีทิวทัศน์สวยงาม จึงเป็นบ่อเกิดให้เจ้าของพื้นที่สร้างรีสอร์ทนี้ขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจในบรรยากาศ และไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครเดินทางไปได้ภายใน 1 วัน ความปลอดภัยมีพร้อม โดยมีนายไชโย สุวรรณ เป็นผู้จัดการ รายละเอียดไร่อุษาวดี รีสอร์ทมีดังนี้

ที่พัก

1. บ้านเดี่ยวสไตล์บาหลี่ จำนวน 8 หลัง คือบ้านบุหงาส่าหรี บ้านชมนาค บ้านม่านไทร บ้านคาหลา บ้านคอนฉ่ำ บ้านศรีตรัง บ้านต้นผึ้ง และบ้านสายน้ำผึ้ง เป็นบ้านพักแบบเรียบง่ายอยู่ท่ามกลางสวนไม้ไทยที่มีกลิ่นหอมและร่มรื่น ภายในตกแต่งด้วยวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น

บ้านสไตล์บาหลี่

2. เรือนลีลาวดี เป็นอาคารเรือนแถวห้องเดี่ยวจำนวน 8 ห้อง ตกแต่งแบบพื้นบ้าน ผสมผสานกันร่วมสมัยสไตล์แปลกตา ด้านหน้าเป็นสนามหญ้ากว้างขวาง ทางเดินที่ได้

3. บ้านราชวดี บ้านเดี่ยวสไตล์คันทรี จำนวน 1 หลัง เป็นบ้านปีกไม้ 2 ชั้น พักได้ 12-20 คน

4. เต้นท์ สำหรับนักเดินทางที่ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติมากที่สุดทางไร่มีเต้นท์พักแรมขนาดต่าง ๆ ไว้บริการ ดังนี้

ครัวตะนาวศรี ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ 173 หมู่ 3 ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี มีบ้านพักชื่อ บ้านพักสายลมลอย บ้านพักภูผา และบ้านพักฟ้าใส

อาหารในรีสอร์ทนี้เป็นอาหารตามสั่งไว้บริการราคาอาหารไม่รวมราคาที่พักมีนายนามพ สุภาพ พรชัย เป็นเจ้าของกิจการ

ลำธารห้วยน้ำใส เกิดจากน้ำตกผาแดงเป็นธารน้ำที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปีไม่เคยแห้งแล้ง หน้าน้ำมากก็ไม่ทำให้คนในชุมชนเดือดร้อนเพราะปริมาณน้ำแห่งนี้บวกกับลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงจึงไม่ก่อให้เกิดน้ำท่วม เป็นที่อาศัยของชุมชนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีวิถีชีวิตอย่างเรียบง่ายให้เห็นอยู่ จึงเป็นที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว เป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เช่นนี้ จะมีบ้านพักห้วยน้ำใสไว้รับรองเป็นหลัง ๆ และมีร้านอาหารครัวตะนาวศรีไว้บริการ

เขากระโอม เป็นที่ท่องเที่ยวที่มีจุดชมวิว สามารถมองเห็นอำเภอจอมบึงได้ มีน้ำตก ถ้ำน้ำที่ท่องเที่ยวต้องการพักก็สามารถกางเต็นท์พักได้ในเวลาขามค่ำคืนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นเป็นฐานที่ตั้งของตำรวจตระเวนชายแดนมี 3 ฐาน ฐานแรกเรียกว่าฐานดาวเรือง ฐานที่ 2 เรียกว่าฐาน 1,000 ฐานที่ 3 เรียกฐาน 1,030 ความหมายของฐานที่ใช้เรียกฐานจะใช้เรียกตามลำดับความสูงของน้ำทะเล การเดินทางต้องใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อเพราะภูมิประเทศเป็นภูเขาที่สูงชันเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่า อุณหภูมิของอากาศจะสูงไม่เกิน 17 องศาเซลเซียส การนำรถขึ้นไปท่องเที่ยวต้องไม่เกิน 3 คัน ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

น้ำตกผาแดง อยู่บนเทือกเขากระโจมเป็นน้ำที่ไหลลงมาจากผาซึ่งเป็นต้นกำเนิดของกลุ่มน้ำห้วยน้ำใส เวลามองไปที่น้ำตกจะเห็นเป็นสีแดง ซึ่งเกิดจากผาหินกับน้ำกระทบกันจึงเกิดเป็นสีแดงขึ้นมาจึงเป็นที่มาของชื่อน้ำตกผาแดง อยู่ในเขตกลุ่มบ้านผาปกเก่า

น้ำตกผาปก จะเป็นแหล่งต้นกำเนิดน้ำ ปัจจุบันนี้เราจะไม่พบน้ำตกผาปกแล้วเพราะว่าได้ถูกนายทุนตัดแปลงธรรมชาติจากการทำเกษตรจึงกลายเป็นที่เก็บน้ำไว้สำหรับนายทุนไว้ใช้ในการเกษตรจึงทำให้ธรรมชาติของน้ำตกผาปกไม่หลงเหลือพอให้เยี่ยมชมได้อยู่ในเขตกลุ่มบ้านผาปกเก่า

เขื่อนห้วยสุด เป็นที่กักน้ำไว้ใช้ให้กับคนในชุมชนใน ด้านการเกษตร และการดำรงชีวิตเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาของกรมประมงเพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ อยู่ในเขตพื้นที่กลุ่มบ้านห้วยสุด

น้ำตกห้วยพลู เกิดจากร่องของเขาสองลูก เป็นช่องทางของน้ำรวมตัวกันเป็นน้ำตกห้วยพลูหรือธารน้ำห้วยพลู อยู่ในเขตพื้นที่กลุ่มบ้านห้วยสุดซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ทำให้เกิดเขื่อนห้วยสุด

กลุ่มองค์กรในชุมชน

1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้านเงินล้าน

ก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2544 มีสมาชิก 170 คน ค่าสมัครคนละ 20 บาท ค่าหุ้น หุ้นละ 50 บาท ดอกเบี้ย 0.50 บาท หรือ 6 บาท ต่อปี เวลากู้ยืมไม่เกิน 20,000 บาท ต่อราย ดอกเบี้ยต้องส่งทุกมีคณะกรรมการ ดังนี้

1. ผู้ใหญ่สนิท	บุญมั่ง	ประธาน
2. อบต. สมศักดิ์	อาทรศิริรัตน์	รองประธาน
3. นางสุนิศา	อาทรศิริรัตน์	เลขานุการ
4. นายณรงค์	พลเยี่ยม	ผู้ช่วยเลขานุการ
5. นางสาวสี่	ใจยา	เหรัญญิก
6. นายเสน่ห์	สุวรรณ	ประชาสัมพันธ์
7. นายอานันท์	อุคปา	กรรมการ
8. นายบุญส่ง	จูใจนัม	กรรมการ
9. นางวาสนา	กลั่นน้อย	กรรมการ
10. นางลัดดาวัลย์	หงษา	กรรมการ
11. นางบุญถ้วน	อุคปา	กรรมการ

ระเบียบการเป็นสมาชิก

1. เป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี
2. เป็นผู้พร้อมปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
3. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
4. ต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 5 หุ้น (หุ้นละ 50 บาท) ในครั้งแรกที่เข้าเป็นสมาชิกสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง

5. ต้องฝากเงินสัจจะทุก ๆ เดือน เดือนละเท่า ๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า 20 บาท สามารถเพิ่มเงินฝากได้ปีละ 1 ครั้ง
 6. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- การจัดสรรกำไรสุทธิ** เมื่อสิ้นปีงบประมาณทางบัญชีกองทุนจะปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป โดยคณะกรรมการจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ดังนี้
1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 5
 2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 10
 3. เป็นทุนการศึกษาของนักเรียนที่เรียนดีในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 5
 4. เป็นทุนการสนับสนุนกีฬา ในอัตราร้อยละ 10
 5. เป็นของให้คนชราที่ยากจนในวันกตัญญู ในอัตราร้อยละ 5
 6. เป็นเงินเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
 7. เป็นทุนเพื่อบำรุงศาสนา ในอัตราร้อยละ 5
 8. เป็นเงินทุนสนับสนุนโรงเรียน ในอัตราร้อยละ 5
 9. เป็นค่าใช้จ่ายในกองทุน ในอัตราร้อยละ 10
 10. เป็นค่าใช้จ่ายรับรอง ในอัตราร้อยละ 10
 11. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร เช่น ค่ากระดาษ ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร ในอัตราร้อยละ 20

2. กลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

เป็นโครงการของรัฐบาลให้มาแก้ไขความยากจนของประชาชนในกลุ่มน้ำบ้านบ่อ, หัวน้ำใส เมื่อปี พ.ศ. 2539 มีคณะกรรมการดังนี้

1. นายสนิท	บุญมั่ง	ประธาน
2. นายช้อย	บางวัตร	รองประธาน
3. นายนรินทร์	งามยิ่งหวด	กรรมการ
4. นางสาวลี	ใจยา	กรรมการ
5. นายบัวกัน	วราพุด	กรรมการ
6. นายณรงค์	พลเยี่ยม	กรรมการ
7. นางสุนิศา	อาทรศิริรัตน์	กรรมการ
8. นางวาสนา	กลิ่นน้อย	กรรมการ

3. กลุ่มฉาปนกิจสงเคราะห์

จัดตั้งเมื่อปี 2536 เริ่มจาก ผู้ใหญ่คนเก่า คือ นายสมนึก บุญมั่ง เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกต้องเสียเงินคนละ 20 บาท เก็บตามรายตัวสมาชิกจนถึงคนปัจจุบันคือ ผู้ใหญ่สนิท บุญมั่ง

เป็นประธานกลุ่ม มีหน้าที่รวบรวมและจ่ายเงิน โดยไม่ได้เข้าบัญชีธนาคารใด ๆ มีสมาชิก 1,018 คน เป็นจำนวนเงิน 20,260 บาท ซึ่งจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ

4. กลุ่มกองทุนแม่บ้านออมทรัพย์

กองทุนกลุ่มแม่บ้านออมทรัพย์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยนางบุญล้วน อุดปา เป็นประธานสตรีอาสา จัดตั้งการออมทรัพย์ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเพื่อมีการออมทรัพย์ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 20 คน โดยมีการฝากเงินทุกเดือน ไม่จำกัดว่าจะฝากคนละเท่าไร มีการดำเนินการออมทรัพย์ทุกวันที่ 15 ของเดือน จะมีการฝากอย่างเดียว ไม่มีดอกเบี้ย ไม่มีเงินปันผล แต่ธนาคารให้สิทธิสมาชิกกู้เงินธนาคารได้โดยกู้ได้ 2 เท่าของเงินฝากตนเอง แต่ไม่มีสมาชิกกู้เงินธนาคารเลย เพราะในกลุ่มสมาชิกไม่สนับสนุนให้กู้ เพราะกลัวกลุ่มสมาชิกบางคนไม่สามารถรับผิดชอบได้ ในเดือนธันวาคม ปี 2547 จะครบระยะเวลา 10 ปี ในการจัดตั้งกลุ่ม

5. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุ

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2537 มีสมาชิก 50 คน ปัจจุบันมี 60 คน โดยกลุ่มกองทุนฌาปนกิจร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ มีการเก็บเงินเข้าชมรม ในกรณีที่มีผู้สูงอายุในชมรมเสียชีวิต รายละ 30 บาท โดยมีอาจารย์เสรี คลังนาค เป็นประธาน นายทองแดง ชาวชอบ รองประธาน ไม่มีการเก็บเงินเข้าบัญชีใด ๆ

6. กลุ่มชมรมสร้างสุขภาพลุ่มน้ำบ้านบ่อ, ห้วยน้ำใส

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีสมาชิก 30 คน มีการเก็บค่าใช้จ่ายคนละ 2 บาทต่อวัน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของชมรม ซึ่งนำไปซื้อเครื่องเสียง โดยมีมีนางสาวจงรัก จำศีลปีเป็นประธานชมรม โดยมีคณะกรรมการร่วมดังนี้

1. นางลัดดาวัลย์	หงษา
2. นางทองเปลว	บุญมั่ง
3. นางวาสนา	กลิ่นน้อย
4. นางสัน	ปรีดา
5. นางอารีย์	พิณจิตร
6. นางวิเชียร	เขียวชะอุ่ม

กิจกรรมที่ทำตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีมีการออกกำลังกายแบบแอโรบิก วันศุกร์มีการออกกำลังกายแบบโยคะและให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการหลังออกกำลังกายโดยนางศุภวรรณ พงษ์ทอง เจ้าหน้าที่อนามัยบ้านผาปก ช่วงเวลาออกกำลังกายคือเวลา 18.00น. - 19.00น. ณ.โรงเรียนสินแร่สยาม นางสาวจงรัก จำศีลปี เป็นหัวหน้า ส่วนการออกกำลังกายเนื่องจากมีประสบการณ์คือได้ผ่านการฝึกอบรมจากโรงพยาบาลอุพราช อำเภอจอมบึง

กลุ่มอาชีพเสริม

1. กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า

ก่อตั้งเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2539 ใช้งบประมาณสนับสนุนจากรพช. เป็นวงเงิน 15,000 บาท ปัจจุบันโอนเข้าโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ. 2547 มีสมาชิก 32 คน

1. นางลัดดาวัลย์	หงษา	ประธาน
2. นางศรีสุดา	ตุ้มจันทร์	รองประธาน
3. นางสาวชลาสัย	เอี้ยะเซ็ง	เลขานุการ
4. นางวิเชียร	เขียวชะอุ่ม	กรรมการ
5. นางบุพิน	บุทชชีวิน	กรรมการ
6. นางขวดี	สุรีลาวิ	กรรมการ
7. นางวัฒนา	ชาวชอบ	กรรมการ
8. นางคุณ	พรมมา	กรรมการ
9. นางปราณี	วิทิศพันธ์	กรรมการ
10. นางพิช	หงษา	กรรมการ
11. นางอัมมิกา	ประทอง	กรรมการ
12. นายประเสริฐ	หงษา	ที่ปรึกษา

ลักษณะของดอกหญ้าที่ทำไม้กวาด มีลำต้นคล้ายต้นพง ลำต้นไม่มีข้อ ใบสีเขียวเหมือนไผ่ดง แต่เล็กกว่า ขึ้นเป็นกอ บางครั้งขนาดกอ 3 คนโอบ ชอบอากาศชื้น ขึ้นอยู่บนแถบภูเขาสูง มีมากแถบเทือกเขาตะนาวศรี

วิธีทำ ตัดดอกหญ้าไม้กวาดยาวประมาณ 80 ซม. เอาใบออกฝั่งแคดประมาณ 2 แคด พอหมด ๆ แล้วฟาดเอาเม็ดที่ติดกับดอกออก นำไปเก็บไว้ในร่มไม่ให้ถูกแดดหรือฝนอีก เพราะจะทำให้ดอกหญ้าขึ้นราได้ อยู่ได้นานเป็นปี มัดรวมกันอีกครั้งใช้ลวดถัก 1 กำเล็กเรียกว่า 1 ขา ถักรวมกันให้ได้ 8 ขา เรียกว่า ไม้กวาด 1 กำ ลักษณะการถักอเหมือนดินเป็ด แล้วใช้ค้อนทุบเบา ๆ ที่รอยถักให้แบนลงเล็กน้อย จะทำให้ไม้กวาดแข็งแรงไม่หลุดร่วงง่าย จากนั้นมัดลวดเป็นเปาะ ๆ ประมาณ 2-3 เปาะ วัดจากกอไม้กวาดไปถึงด้ามจับยาวประมาณ 60 ซม. ที่เหลือตัดปลายไม้กวาดทิ้ง ไม้กวาด 1 อันใช้เวลาทำประมาณ 10-15 นาที วันหนึ่ง ได้ 25-30 อันต่อคน ราคาขายปลีกอันละ 20 บาท รายได้

นำมาเฉลี่ยตามส่วน ส่วนหนึ่งเก็บไว้ทำทุน ส่วนหนึ่งแบ่งให้ผู้ทำ 1 ปีทำไม้กวาดได้ 1-3 เดือนเท่านั้น เพราะดอกไม้กวาดจะหมดไปตามธรรมชาติ จะมีมากอยู่ประมาณเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน

ผลิตภัณฑ์ไม้กวาดดอกหญ้า

2. กลุ่มผ้าบาติก

เป็นโครงการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นให้แก่เยาวชนของ รพช. มีสมาชิก 12 คน อาจารย์ผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ระยะเวลาสอน 20 วัน ปัจจุบัน โอนเข้าโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาในพระบรมราชูปถัมภ์(ไม่มีการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเป็นทางการ)

การทำผ้าบาติก

3. กลุ่มแปรรูปกระดาษสา

ก่อตั้งเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 มีสมาชิก 7 คน มีผู้ดูแลกลุ่มคือ นางลัดดาวัลย์ หงษา นายสมศักดิ์ เทพพิทักษ์ ปัจจุบัน โอนเข้ากลุ่มอุทยานธรรมชาติวิทยาในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 ปัญหาของกลุ่มคือ มีตลาดไม่แน่นอน บุคลากรแยกย้ายกันไปทำงานอื่น แกนนำของกลุ่ม คือ นายประทีป เทพพิทักษ์ (ไม่มีการดำเนินงานของกลุ่มเป็นรูปธรรม)

4. กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่

เริ่มก่อตั้งจากช่างพื้นบ้าน พื้นที่มีวัตถุดิบคือไม้ไผ่มาก ไม่มีผู้สอน ใช้วิธีการจำและคิดแปลงขึ้นเอง จึงทำให้สินค้ายังไม่ได้มาตรฐาน และไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ต่อมาทางกลุ่มได้ถวายผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นแด่องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี พระองค์จึงทรงรับเข้าโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้เข้าร่วมโครงการมีดังนี้

1. นายสุชัย สุรีลาวิ
2. นายใจ จันทรสิน
3. นายอ้วน อินทร์อ้อย
4. นายโชคชัย แสงปรากฏ

5. กลุ่มสมุนไพร

เริ่มก่อตั้งโดยนายสมศักดิ์ เทพพิทักษ์ โดยได้เข้าโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาในพระบรมราชูปถัมภ์ สมุนไพรคือขารางจืด หนุมานประสานกาย รักษาโรคหืดหอบ ภูมิแพ้ ไขมันอุดตันในเส้นเลือด และได้ดำเนินการเพาะปลูกพืชสมุนไพรทั้งสองชนิด ซึ่งการดำเนินงานไม่มีค่าตอบแทนต้องเสียสละเวลามาก่อนข้างใช้ระยะเวลานานในการเพาะปลูก โดยมีดร.จักรกฤษ ทองทับ เป็นผู้ประสานงานในปัจจุบัน สรรพคุณใบขารางจืด เป็นยาเย็นใช้ถอนพิษยา เบื่อเมาอันเนื่องจากเห็ดพิษไข้ อากาศร้อนใน กระหายน้ำ พิษสุรา ปวดหัว หอบหืดเรื้อรัง ต่อมทอลซิลเรื้อรัง อาหารเป็นพิษปวดท้อง ผดผื่นคัน และพิษร้อนในทั้งปวง เป็นยาแก้โรคมะเร็ง แก้โรคประจำเดือนผิดปกติ ใช้แก้พิษแมลงกัดต่อย ใช้พอก ใช้กิน และล้างตาแก้โรคตาแดงได้ รางจืดสามารถช่วยถอดพิษที่สะสมอยู่ในร่างกายได้ ใช้ชงกับน้ำร้อน 1 แก้ว ต่อหนึ่งซองแล้วทิ้งไว้ 10 นาที เพื่อให้ตัวยาละลาย

(จากการสัมภาษณ์นางมัทธนา เทพพิทักษ์ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2547)

นายสมศักดิ์ เทพพิทักษ์

สมุนไพรหนุมานประสานกาย

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

รำกะเหรี่ยง

การสอนรำ ครูผู้สอนคือ เป็นชายครูญาซียะ ชาชินยา เพศชาย อายุ 45 ปี บ้านอยู่ ผาปก ค้างคาว (ผาปกใหม่) สอนรำกะเหรี่ยง รำเพื่อการละเล่นในงานรื่นเริงต่าง ๆ งานสงกรานต์ งานประเพณีต่าง ๆ ภูมิปัญญานี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

ทำรำของชาวกะเหรี่ยง

การแปรรูปอาหาร

การแปรรูปอาหาร (กล้วยฉาบ) โดยนางมัธมา เทพพิทักษ์ อายุ 39 ปี อยู่บ้านเลขที่ 202 เริ่มทำมาตั้งแต่ ปี 2530 โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประสบความสำเร็จสูงสุดเมื่อปี 2547 สามารถส่งถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่ผู้ที่สนใจต้องการหาความรู้ในเรื่องการทำกล้วยฉาบได้ โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้สนใจในหมู่บ้าน

สมุนไพร

การทำใบชารางจีด โดยนายสมศักดิ์ เทพพิทักษ์ อายุ 47 ปี อยู่บ้านเลขที่ เริ่มรู้จักประโชชน์และคุณสมบัติของสมุนไพรเมื่อปี 2530 เนื่องจากตัวเองประสบปัญหาการเจ็บป่วย ไปรักษาที่ไหนก็ไม่หาย จนกระทั่งนายชาญชัย พินทุเสน มาให้ความรู้เกี่ยวกับสาระสมุนไพรที่จะใช้รักษา จึงได้ทำการทดลองด้วยตัวเองและก็ประสบผลสำเร็จ ต่อมาได้วิเคราะห์จนรู้ว่าเป็นสมุนไพรที่มีประโยชน์มาก เคยนำสมุนไพรชนิดนี้ถูกละเล้าถวายองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี เมื่อเสด็จมายังโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา ปัจจุบันเป็นสถานที่เรียนรู้เรื่องสมุนไพรและจำหน่าย

ผู้รู้ประจำหมู่บ้าน

นายประเสริฐ หงษา อายุ 65 ปี อาศัยอยู่กลุ่มบ้านห้วยน้ำใสเป็นเวลานานกว่า 30 ปีมาแล้ว เป็นผู้รู้จักพื้นที่ สถานที่ บุคคล วัด โรงเรียน วัฒนธรรม ประเพณี ของคนในพื้นที่เป็นอย่างดี อดีตเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สามารถเป็นแหล่งสืบหาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

สภาพปัญหา ความต้องการ นโยบายและศักยภาพ

จากการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ได้มาจากการทำประชาคมของชาวบ้าน และนำปัญหาของแต่ละกลุ่มบ้านมาจัดอันดับความสำคัญแล้วรวบรวมโดยคณะกรรมการประชาคมจัดทำเป็นแผนแม่บท 3-5 ปี ให้กับตัวแทนของชุมชนคือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำเข้าสู่แผนของสภาตำบลให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการต่อไป พบว่าสภาพปัญหา มีดังนี้

1. เส้นทางคมนาคม ถนนยังเป็นดินและลูกรัง
2. ปัญหาน้ำ ชุมชนยังขาดน้ำดื่มที่ถูกลักษณะ และน้ำด้านเกษตรยังไม่เพียงพอ
3. ปัญหาไฟฟ้า ไฟฟ้าสาธารณะตามหมู่บ้านยังมีน้อย ไฟฟ้าในครัวเรือนยังไม่ครบร้อยเปอร์เซ็นต์

4. ปัญหาคุณภาพชีวิต ประชาชนยังขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยตนเอง เนื่องจากพื้นที่เป็นภูเขาและลำห้วยบ้านยังไม่ได้มาตรฐาน

ผู้ป่วยไข้มาลาเรีย

5. ปัญหาด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยเนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ยังขาดแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน เช่น ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

6. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ขาดที่ทิ้งขยะและที่กำจัดขยะ

7. ปัญหารายได้ของประชาชน ผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ถูกกดราคา โดยพ่อค้าคนกลาง ไม่มีการจัดกลุ่มทางการเกษตร

8. ปัญหภัยธรรมชาติ เกิดไฟไหม้ป่ามากในรอบปี 2546 น้ำป่าไหลหลากปี 2524 มากที่สุด และเกิดขึ้นอีกในปี 2546

นโยบายการวางแผนการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์นางลัดดาวัลย์ หงษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง คาดว่าในชุมชนจะมีการพัฒนาทุกๆด้านในพื้นที่ ซึ่งจะมีการสนับสนุนงบประมาณประจำปีของตำบลสวนผึ้ง สู่หมู่บ้านตามโครงการดังนี้

1. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงสร้างคมนาคม
3. พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. พัฒนาการเกษตร
5. พัฒนาการรวมกลุ่มของเกษตรกร
6. แก้ปัญหาคนอพยพเข้าเมือง
7. ดูแลเรื่องความปลอดภัยสร้างความเชื่อมั่นให้คนในชุมชนเรื่องความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน
8. พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
9. พัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนในท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา
10. พัฒนากลุ่มอาชีพ

(จากการสัมภาษณ์นายกฤษณะ บุญมั่งและนางลัดดาวัลย์ หงษา วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2547)

**ลุ่มน้ำบ่อหวี
และลุ่มน้ำห้วยคอกหมู**

การศึกษาชุมชนลุ่มน้ำบ้านบ่อหวี และห้วยคอกหมู หมู่ 4 บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมา

บ่อหวีเป็นหมู่บ้านในตำบลตะนาวศรี อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี เป็นหมู่บ้านติดกับชายแดนไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเป็นหมู่บ้านเด็วของอุทยานธรรมชาติวิทยาที่อยู่ในเขตของตำบลานาวศรี เล่ากันว่า มีคนเข้าตั้งถิ่นฐานอยู่มาเป็นเวลานาน โดยส่วนใหญ่จะเป็นถิ่นฐานของชาวไทยตะนาวศรี หรือเรียกอีกอย่างว่าชาวกะเหรี่ยง ไพล่ว หรือโปรวี่ หรือซิว และปกากะเผลว หรือสกอร์ อาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำภาชี อพยพมาจากเมืองทวายในสหภาพเมียนมาร์ ชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นชาติพันธุ์ดั้งเดิมกว่า 200 ปี อาศัยอยู่ในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง โดยเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงที่อยู่ติดแผ่นดินไทยดั้งเดิม มีความกลมกลืนกับวิถีชีวิตชาวไทย มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณเป็นคนไทย เรียกตนเองว่า “ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง” หรือ “ไทยตะนาวศรี” เป็นชาวกะเหรี่ยงรุ่นแรกของอำเภอสวนผึ้ง (วุฒิ บุญเลิศ : 72) กะเหรี่ยงรุ่นที่ 2 เป็นกะเหรี่ยงที่อพยพเคลื่อนย้ายมาจากเมืองมะริด ทวาย เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยอพยพเข้ามาช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ระหว่างปี พ.ศ. 2491-2493) ปัจจุบันได้รับสัญชาติไทย โดยเป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง

คนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาบ่อหวี เพื่อต้องการเป็นแรงงานเหมืองแร่ และต้องการทำไร่ มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ลำห้วยบ่อหวี สมัยนั้นมีเหมืองแร่มาก คิดว่า “บ่อ” จึงมาจากคำว่า “บ่อแร่” และคำว่า “หวี” มาจากสาเหตุความยากจนของชาวบ้านที่จน กระทั่งไม่มีหวีจะหวีผม ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งจำนวน 5 ครัวเรือน อพยพเข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2501 แต่เดิมบ้านบ่อหวีขึ้นอยู่กับบ้านท่ามะขาม หมู่ที่ 11 ต.สวนผึ้ง โดยมีผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายเค็ง ซ่อง ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ได้ยกฐานะจากตำบลสวนผึ้ง เป็นกิ่งอำเภอสวนผึ้ง ซึ่งขณะนั้นบ้านบ่อหวีมีประชากร 150 คน จากครัวเรือน จำนวน 24 ครัวเรือน การตั้งหลักแหล่งและการดำเนินชีวิตของคนชาวบ่อหวีที่อพยพหลบภัยจากการสู้รบเข้ามาในดินแดนไทย เข้ามาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง และก็นที่รู้จักตามหมู่บ้าน บางส่วนก็หลบซ่อนอยู่ตามตะเข็บชายแดนตามหมู่บ้านกะเหรี่ยง เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ติดกับชายแดน การเดินทางเข้าออกของชาวกะเหรี่ยงไม่ค่อยลำบากนัก ทำให้มีทั้งคนเชื้อสายมอญ ที่เข้ามาทางอำเภอทองผาภูมิ สังขละบุรี เข้ามาหาของป่า ล่าสัตว์ ทำไร่ ตัดไม้ และเพาะปลูก โยกย้ายมาจากอำเภอจอมบึงและอำเภอเมืองราชบุรีเข้ามาทำไร่ ซึ่งในขณะนั้นอำเภอสวนผึ้งรวมอยู่กับอำเภอจอมบึง ต่อมาเมื่อเหมืองแร่บางส่วนต้องเลิกกิจการ เนื่องจากราคาแร่ตกต่ำ บางเหมืองไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ก็ปิดกิจการลง

คนมอญที่เข้ามาเป็นแรงงานในเหมืองดีบุก ซึ่งไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยงแต่เพียงเชื้อชาติเดียว บางส่วนเดินทางกลับสู่ภูมิภาคเนเดม บางส่วนได้เข้าซื้อที่ดินทำกินและกระจายกันอยู่ในพื้นที่ทำกินของตนเอง

ส่วนใหญ่จะเข้าไปบุกเบิกพื้นที่ป่าบริเวณรวม ๆ เหมืองแข่งการจับจองบุกเบิกที่ดินทำกินทำไร่เลื่อนลอย และเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เท่าที่จะทำได้ เกิดเป็นชุมชนทำให้พื้นที่ของตำบลสวนผึ้ง มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้น บ่อหวีจึงแยกหมู่บ้านบ่อหวีหมู่ที่ 9 ตำบลสวนผึ้ง มีนายจี้ คังฟู เป็นผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากและล่าช้า เนื่องจากพื้นที่ของตำบลสวนผึ้ง กว้างมากและอยู่ห่างไกลกัน ชาวบ้านจึงขอแบ่งเขตการปกครองใหม่ โดยแยกจากตำบลสวนผึ้ง และตั้งตำบลขึ้นใหม่ ก็คือ ตำบลตะนาวศรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2531

ปัจจุบัน บ้านบ่อหวี จึงเป็นหมู่บ้านที่ติดกับชายแดนไทยสหภาพเมียนมาร์ ที่มีเทือกเขาตะนาวศรี เป็นเส้นแบ่งเขต ตั้งอยู่ที่พิกัด เอ็นคิว 286892 จากชุมชนถึงชายแดน ระยะทาง 6 กิโลเมตร จากหมู่บ้านถึงอำเภอสวนผึ้ง ระยะทาง 18 กิโลเมตร มีช่วงผ่านแดน คือ ช่วงบ่อหวี พิกัด เอ็นคิว 222893 และช่องห้วยคอกหมู พิกัด เอ็นคิว 224847 เป็นเส้นทางเดิน และรถยนต์ ถูกกำหนดให้เป็นที่รองรับการอพยพของชาวกะเหรี่ยง ที่หนีการสู้รบจากแนวชายแดน ภายใต้การปกครองนาย ัญญพล วงศ์ทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านห้วยผาก หมู่ที่ 7	ตำบลสวนผึ้ง
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านห้วยม่วง หมู่ที่ 3	ตำบลตะนาวศรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านท่ามะขาม หมู่ที่ 2	ตำบลตะนาวศรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์	

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพลักษณะภูมิศาสตร์ หมู่บ้านบ่อหวีตั้งอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุ ตามหนังสือจังหวัดทหารบกราชบุรี ที่ กห. 0481.62/1161 ลง 30 มี.ค. / 32 เรื่อง ขอให้ที่ดินราชพัสดุ เพื่อจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้ราษฎร หมู่บ้าน ปชด (ป้องกันตนเองตามเขาชายแดน) บ้านบ่อหวี โดยแม่ทัพภาคที่ 1 ได้อนุมัติให้ใช้ที่ดินราชพัสดุ ซึ่งกองทัพบกกันไว้ใช้ประโยชน์ ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2481 และตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามหนังสือจังหวัดราชบุรี เล่มที่ 126 ฉบับที่ 6 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 อธิบดีกรมป่าไม้ อนุมัติโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อ 20 พ.ย. 2532 อนุญาตให้กองทัพบก โดยแม่ทัพภาคที่ 1 ผู้รับอำนาจเข้าทำประโยชน์ เพื่อจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - พม่า

มีพื้นที่จำนวน 133,375 ไร่ แยกเป็นที่อยู่อาศัย 3,546 ไร่ เพื่อจัดสรรให้กับประชากรในพื้นที่ปลูกบ้านครัวเรือนละ 2 งาน และจัดสรรให้เป็นที่ดินทำกิน 15 ไร่ต่อครัวเรือน

ลักษณะของพื้นที่เป็นที่ราบสูง ที่ราบแคบ ๆ สลับกับภูเขา มีภูเขาล้อมรอบ บางพื้นที่เป็นที่ลาดเชิงเขา มีเทือกเขาตะนาวศรี เป็นแนวพรมแดนด้านทิศตะวันตกระหว่างไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์ ชาวกะเหรี่ยงเรียกเทือกเขานี้ว่า “คู้หล่องคั้งแข็ง” “คู้หล่อง” แปลว่าภูเขา “คั้งแข็ง” หมายถึง เขตแดนประเทศ รวมความหมายว่า เขาแดน ชาวพม่าเรียกว่า “ตะมินตะยี” ซึ่งเป็นคำเดียวกับคำว่า “ตะนาวศรี”

พื้นที่ที่มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนนี้เป็นกำแพงธรรมชาติที่ป้องกันภัยจากประเทศเพื่อนบ้าน และยังกั้นลมฝนที่มาจากทะเลอันดามัน อันเนื่องมาจากอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เนื่องจากอยู่ในเขตเงาฝน ทำให้พื้นที่บางส่วนปริมาณน้ำฝนตกไม่เพียงพอ ในฤดูฝนราวเดือนพฤษภาคม ปริมาณน้ำฝนน้อยและทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม จะมีฝนตกฤดูอีกครั้งในเดือนกันยายนถึงตุลาคม

เดือนพฤศจิกายน อากาศจะหนาวจะหนาวจนถึงเดือนมกราคม หนาวจัด โดยเฉพาะบริเวณเทือกเขา อากาศจะร้อนในเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนเมษายน อากาศร้อนมาก ๆ ในเวลากลางวัน แต่อากาศจะเย็นสบายในเวลากลางคืน

ความชุ่มชื้นจากร่องมรสุมทำให้เทือกเขา มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคือเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำของแม่น้ำภาชี คือ ลำห้วยคอกหมู และลำห้วยบ่อหวิ ไหลผ่านหมู่บ้านลงสู่แม่น้ำภาชี และก่อให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น น้ำตกบ่อหวิ ส่วนใหญ่เป็นลำน้ำขนาดเล็ก และมีความลาดชัน วางตัวในแนวสภาพของลำน้ำ มีน้ำไหลตลอดปี เปรียบเสมือนสายเลือดของชุมชนแห่งนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลตะนาวศรี ได้พัฒนาลุ่มน้ำทั้งในรูปของอ่างเก็บน้ำ และฝายน้ำล้น เพื่อให้มีน้ำพอใช้ในการเกษตร คือ อ่างเก็บน้ำห้วยคอกหมู มีความจุ 0.50 ล้านลูกบาศก์เมตร และฝายน้ำล้นบ้านบ่อหวิ (มช. 27) กว้าง 16 เมตร สูง 2 เมตร คุณภาพน้ำในลำภาชีค่อนข้างดี จัดอยู่ในแหล่งน้ำผิวดินประเภท 2 และ 3 ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมงกิจกรรมการเกษตร และการว่ายน้ำหรือกีฬาทางน้ำได้ ส่วนการอุปโภคและบริโภคต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ (กรมทรัพยากรน้ำ, 2546 : 8)

นอกจากลำห้วยที่ไหลผ่านแล้ว ยังมีช่องผ่านแดนเป็นเส้นทางเดินและรถยนต์ติดต่อกันได้ 2 ช่องทาง ถูกกำหนดให้เป็นรอยที่รองรับการอพยพของชาวกะเหรี่ยง ที่หนีการสู้รบจากแนวตะเข็บชายแดน คือ

1. ช่องทางห้วยคอกหมู ห่างจากหมู่บ้านทางทิศตะวันตก ระยะทาง 7 กิโลเมตร
2. ช่องทางน้ำตกบ้านบ่อหวิ ห่างจากหมู่บ้านทางทิศตะวันตก ระยะทาง 5 กิโลเมตร

ถนนในหมู่บ้านเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลูกรัง มีเส้นทางที่เชื่อมติดกับชุมชนภายนอก ระยะทาง 15 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางจากหมู่บ้านถึงที่ว่าการอำเภอสวนผึ้งและหมู่บ้านห่างจาก จังหวัดราชบุรี 75 กิโลเมตร ถนนลาดยางตลอดสาย

สภาพชุมชน

หมู่บ้านบ่อหวีเป็นหมู่บ้านที่ติดชายแดนไทย - สหภาพเมียนมาร์ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แม่น้ำภาชี ชุมชนบ่อหวี เกิดขึ้นจากการที่มีชาวกะเหรี่ยงบ้านสวนผึ้ง กลุ่มชนลาววน ที่โยกย้ายมาจากอำเภอจอมบึง ขึ้นมาทำไร่และเลี้ยงวัว บริเวณที่ราบริมลำน้ำภาชี ลำห้วยคอกหมูและลำห้วยบ่อหวี มีชาวกะเหรี่ยงจากบ้านห้วยผาก ตำบลสวนผึ้ง ขึ้นไปทำไร่ข้าวอยู่แล้ว ชาวบ้านเหล่านี้ยังเข้ามาทำแร่ ดิบุก เป็นการทำแบบจรวดร้อน หมายความว่า ทำการจุดจกและร่อน โดยใช้เครื่องมือแบบง่าย ๆ คือ เรียง ปัจจุบันการทำเหมืองแร่ดิบุกได้หยุดและเลิกกิจการลง ประกอบกับบ้านบ่อหวีเป็นหมู่บ้านที่มีผู้คนใช้เดินทางข้ามไปมาระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมาร์ เพื่อค้าวัว ค้าควาย โดยใช้ช่องทาง ห้วยคอกหมู ข้ามเทือกเขาตะนาวศรีไปตามลำห้วยแม่เพ็ชระ ไปยังบ้านคำบุเรียนริมฝั่งแม่น้ำตะนาวศรี ในปี พ.ศ. 2491 เมืองเกิดเหตุการณ์ระหว่างพม่ากับกะเหรี่ยงสู้รบกัน ชาวกะเหรี่ยงทางภาคใต้ของ ทวาย คือ บ้านปะเลาะ ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย โดยใช้เส้นทางด้านนี้ เมื่อเหตุการณ์สงบ ผู้ อพยพส่วนมากได้กลับไป ที่เหลือบางส่วนได้อาศัยอยู่ที่บ้านบ่อหวี สายตระกูลกะเหรี่ยงในบ้านบ่อหวี คือ ตระกูลวงศ์ทอง

ที่มาของสาวสกุลวงศ์ทอง ของกะเหรี่ยงบ้านบ่อหวี และบ้านห้วยผาก ตำบลสวนผึ้ง เริ่มต้น เมื่อมีการจดทะเบียนบ้าน และให้สัญชาติไทยแก่คนกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยผาก ชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วย ผากที่มาจากสหภาพเมียนมาร์ ที่เป็นลูกจ้างในเหมืองแร่ดิบุกที่เหมืองบ่อคลึง ได้ขอใช้นามสกุลวงศ์ทอง ซึ่งเป็นนามสกุลของคนไทยที่ทำงานในเหมืองแร่บ่อคลึง ปัจจุบันบ้านบ่อหวีมีผู้ใหญ่บ้าน ชื่อสาย กระเหรี่ยง คือ นายณัฐพล วงศ์ทอง ผู้มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณเป็นคนไทย ตั้งหลักแหล่งและ ดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตของชาวไทย

ยังมีกลุ่มชนที่ยังไม่มีทะเบียนราษฎร รัฐบาลออกหลักฐานให้เป็นบุคคลบนพื้นที่สูงชาวกะเหรี่ยง ได้รับบัตร (ทร. 13 ซึ่งมีทั้งบัตรสีฟ้า) และบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง (ทร. 13 บัตรสีเขียวขอบแดง)

สภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน แบ่งออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเป็นการอนุรักษ์ มีป่าชุมชนของหมู่บ้าน ปลุกสะเดาจำนวนพื้นที่ 20 ไร่ และยังมีสวนป่าเทพประทาน จำนวนเนื้อที่ 100 ไร่ แบ่งเป็นแปลง ๆ มีแปลงที่ 1 ถึงแปลงที่ 5 มีการขุดสระ สวนป่าเทพประทาน ชาวบ้านในหมู่บ้านช่วยกันดูแลและ ควบคุมพื้นที่ที่ทางราชการอนุโลมให้มีการตัดไม้ไผ่ มาจักสานทำแข่ง เพื่อเสริมรายได้ในครัวเรือน

คนในชุมชนจะตั้งกฎกติกาในการตัดไม้ไผ่ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากให้ตัดได้ไม่เกิน กอละ 3 ลำ เพื่อที่จะไปใช้สานแข่ง ในฤดูฝนมีหน่อไม้ คนในชุมชนสามารถทำหน่อไม้มาบริโภคได้แต่ห้ามจำหน่าย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ่อหวี ส่วนใหญ่แล้วจะมีฐานะยากจนประกอบอาชีพรับจ้าง เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกิน ฉะนั้นการถือครองที่ดินของประชาชนไม่มี เพราะเป็นที่ดินจัดสรรตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดน (ป.ช.ค.) คนหลายเชื้อชาติ เช่น กะเหรี่ยง มอญ พม่าอยู่ปะปนกัน อาศัยอยู่เป็นกระจุกในชุมชนที่จัดสรรให้และอยู่กันกระจัดกระจายตามพื้นที่ทำกินของตนเองบ้าง ทำการเกษตร มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น แพะ และวัว มีการดำรงชีวิตโดยปลูกที่อยู่อาศัยอย่างง่าย ๆ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่สร้างขึ้นเป็นเรือนไม้ชั้นเดียว หรือยกพื้นไม้สูงนัก ฝาไม้ฝาอก ปลูกอยู่กันเป็นหย่อม ๆ บางคนก็อาศัยเช่าที่ดินให้เจ้าของที่ เพื่อที่จะให้มีที่อยู่อาศัย บางคนก็เช่าที่อยู่บ้าง คนที่ได้รับที่ดินจากการจัดสรร แต่สภาพพื้นดินไม่เหมาะกับการเพาะปลูกได้ ต้องทิ้งไว้โดยเปล่าประโยชน์ เพราะสภาพพื้นที่มีแต่หินโคลนจัดการกระจายทั่วไป

ในส่วนที่อยู่รวมกัน เชื่อว่าชุมชนบ้านบ่อหวี ได้มีการจัดการแบ่งคุ้ม เพื่อการปกครองที่ง่ายขึ้น มีจำนวน 5 คุ้ม ประกอบด้วย

1. คุ้มทานตะวัน
2. คุ้มเฟื่องฟ้า
3. คุ้มเบญจมาศ
4. คุ้มดาวเรือง
5. คุ้มพุทธรักษา

วิธีแบ่งเป็นคุ้มก็จะแบ่งครัวเรือนที่ใกล้เคียงกัน ประมาณ 30 ครัวเรือน ในส่วนที่มีการอยู่กันห่างออกไปจากหมู่บ้าน จะมีครัวเรือนมากกว่าประมาณ 50 ครัวเรือน เป็นหมู่บ้านนอกคุ้ม เช่น หัวคอกหมู บ้านไทรงาม ประมาณ 30 ครัวเรือน ที่คนอาศัยอยู่จริง ส่วนมากจะเป็นคนในเมืองเป็นเจ้าของและจ้างคนเฝ้าดูแล ไฟฟ้าไม่มีใช้ ถนนเป็นถนนลูกรัง ไม่ค่อยสะดวกนัก เพราะอยู่ห่างจากหมู่บ้านออกไปเป็นหมู่บ้านบริวาร การดูแลคุ้ม จะมีการคัดเลือกบุคคล เพื่อจัดตั้งเป็นหัวหน้าคุ้ม

ความสัมพันธ์กันก็จะเฉพาะในหมู่สมาชิก กลุ่มเดียวกัน มีความใกล้ชิดกันภายนอกนั้นไม่แน่นแฟ้นเท่าไรนัก อาจจะเป็นเพราะการประกอบอาชีพ ความยากง่ายของการคมนาคมที่แตกต่างกัน

ในส่วนของสาธารณูปโภค สาธารณูปการของภาครัฐ เช่น ไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ น้ำประปา ซึ่งเป็นระบบประปาภูเขา มีความสะดวกสบายให้ส่วนที่เป็นหมู่บ้านที่อยู่รวมกัน ถนนในหมู่บ้าน สถานีอนามัย สำนักสงฆ์ โรงเรียน ฐาน ดชค. 2 ฐาน ป้อมยาม และจุดตรวจเฝ้าระวังความปลอดภัย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกบ่อหวี ฟาร์มตัวอย่าง สร้างงานสร้างอาชีพ ทำให้สภาพชีวิต

ความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านบ่อหวีดีขึ้นในระดับหนึ่ง และทุกคนอยู่ภายใต้กฎระเบียบของหมู่บ้านที่เกิดขึ้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและผู้นำหมู่บ้าน

ในปี พ.ศ. 2538 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เสด็จมายังบ้านบ่อหวี ทอดพระเนตรเห็นความยากจนของพสกนิกรของพระองค์ และทรงทราบว่ามีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เพื่อเป็นการยังชีพของประชาชน ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิด ดังนั้นพระองค์จึงทรงดำริให้จัดตั้งโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา และโครงการสวนป่าสิริกิติ์ เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า และปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ไม้หายาก ปลูกป่าทดแทนโดยใช้ทหารจากกองพลพัฒนา มาดูแลพื้นที่ที่มีให้ประชาชนบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เพื่อให้ป่าคงอยู่ต่อไป และเป็นสถานที่บำรุงพันธุ์พืชนานาชนิด ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและรักป่าไม้มากยิ่งขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2545 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ความตอนหนึ่งว่า “ตอนนี้ พยายามจะเริ่มทำฟาร์มตัวอย่างที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี หวังให้เป็นแหล่งผลิตอาหาร เป็นคลังอาหารที่หล่อเลี้ยงคนไทย จะไม่เป็นที่น่าหวาดเกรงต่อไปว่าอาหารจะแพงมาก และคนยากจนจะลำบาก ถ้าตั้งคลังอาหารขึ้นตามพื้นที่ต่าง ๆ ” และได้กำหนดให้พื้นที่บริเวณบ้านบ่อหวี หมู่ที่ 4 ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เป็นแหล่งสร้างงาน เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ เกษตรแผนใหม่ สามารถนำกลับไปปฏิบัติในพื้นที่ตัวเอง เกิดความหวังแทนในพื้นที่ ไม่ละทิ้งถิ่นฐานและยังสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในฟาร์มตัวอย่างแห่งนี้ด้วย โดยเฉพาะราษฎรชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ที่เข้ามาเป็นแรงงานในโครงการฟาร์มตัวอย่าง ตามพระราชดำริบ้านบ่อหวีจะมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

ประชากร

ปัจจุบันประชากรบ้านบ่อหวีส่วนใหญ่เป็นชนเชื้อสายกะเหรี่ยง มีทั้งหมด 1,183 คน 304 หลังคาเรือน แยกเป็นชาย 597 คน หญิง 586 คน มีประชากรแบ่ง มีการย้ายเข้าออกผู้รื้อย ๆ และเป็นบุคคลบนพื้นที่สูงถึง 105 คร้วเรือน 621 คน แยกชาย 317 คน หญิง 300 คน ประชากรมีสิทธิเลือกตั้ง 304 คน มาใช้สิทธิครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 จำนวน 289 คน

การปกครองในท้องถิ่น

บ้านบ่อหวี ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่รองรับการอพยพของชาวกะเหรี่ยงที่หนีการสู้รบจากแนวชายแดน เนื่องจากอยู่ติดชายแดนไทย - สหภาพเมียนมาร์ จึงมีปัญหาการพลัดหลงของทหารรัฐบาล

เมียนมาร์ และลูกหายอยู่บ่อย ๆ ทางหมู่บ้านร่วมมือกับส่วนราชการ จัดให้มีการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน นอกจากฐาน ดชด. ที่อยู่ตามสันชายแดน 2 ฐานแล้ว คนในหมู่บ้านอยู่กันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมาก มีความสามัคคีกัน มองในภาพรวมแล้วแข็งแรงกว่าที่อื่น เพราะผู้นำแข็งแรงมาก ชาวบ้านจะเชื่อผู้นำ เพื่อสะดวกในการปกครอง ดูแลง่ายขึ้น สำหรับปัญหาเสพติด จึงแบ่งการปกครองออกเป็นคุ้มจำนวน 5 คุ้ม โดยแบ่งจากครัวเรือนคุ้มละ 30 - 50 หลังคาเรือน ได้แก่

1. คุ้มทานตะวัน มีประมาณ 50 ครัวเรือน มีนายทิพย์ เรือนใจดี เป็นหัวหน้าคุ้ม
2. คุ้มเฟื่องฟ้า มีประมาณ 20 ครัวเรือน มีนายเจริญ วงศ์ทอง เป็นหัวหน้าคุ้ม
3. คุ้มดาวเรือง มีประมาณ 50 ครัวเรือน มีนายชาญ แสงทอง เป็นหัวหน้าคุ้ม
4. คุ้มเบญจมาศ มีประมาณ 30 ครัวเรือน มีนายวิทยา ชันทอง เป็นหัวหน้าคุ้ม
5. คุ้มพุทธรักษา มีประมาณ 50 ครัวเรือน มีนายมียะ ทวงฯ เป็นหัวหน้าคุ้ม

คุ้มทานตะวัน เฟื่องฟ้า ดาวเรือง และเบญจมาศ เป็นคุ้มที่อยู่รวมกันในหมู่บ้าน คุ้มพุทธรักษา เป็นคุ้มจัดสรรใหม่ มีครัวเรือนกระจายไป มีครัวเรือนที่อยู่จริง 30 ครัวเรือน ในแต่ละคุ้มจะมีคณะกรรมการควบคุมแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ แบ่งตามความรับผิดชอบ โดยมี

1. นายณัฐพล	วงศ์ทอง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งประธานคณะกรรมการ
2. นายทิพย์	เรือนใจดี	ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ตำแหน่งรองประธาน
3. นายศักดิ์ชัย	สิงห์สุวรรณ	ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ ตำแหน่งรองประธาน
4. นายขงยุทธ	สงบวจา	ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ ตำแหน่งรองประธาน
5. นายเจริญ	วงศ์ทอง	ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ตำแหน่งเลขานุการ
6. นางวรรณิ	ภูทอง	ประธานฝ่ายการปกครอง
7. นายวิทยา	ชันถม	ประธานฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
8. นายสมหวัง	พั้งลั้ง	ประธานส่งเสริมอาชีพ
9. นายเรวัต	ชาวไร่	ประธานฝ่ายการคลัง
10. น.ส.ภารดี	เพิ่มพูนนิติธรรม	ประธานฝ่ายสาธารณสุข
11. นายสมบัติ	หู่ปะ	ประธานฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรม
12. นายจ้าย	พุดดี	ประธานฝ่ายสวัสดิการและสังคม
13. นางทวิ	สงบวจา	ประธานฝ่ายพัฒนาสตรี
14. นายมียะ	ทองยู	ประธานฝ่ายป่าไม้
15. นายชาญ	แสงทอง	ประธานฝ่ายพัฒนา

โดยมีน.ส.สมฤทัย รุ่งเรือง และนางกนกพร สันติภพ เป็นสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการทุกฝ่ายจะมีการประชุมกันทุกเดือน ภายหลังจากประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตะนาวศรี กรรมการฝ่าย และหัวหน้าคุ้มส่วนใหญ่เข้าประชุมโดยพร้อมเพรียงกันตามที่ได้นัดหมายไว้ และมีการจดบันทึกการประชุมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยได้แจ้งผลการประชุมให้ประชาชนทราบ นอกจากนี้ยังมีส่วนราชการต่างๆ เช่น พัฒนาการ เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล ปลัดอำเภอ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนบ้านบ่อหวี เข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการประชุมของหมู่บ้าน จะมีการประชุมร่วมกันทุกวันที่ 6 ของเดือน เวลา 09.00 น. โดยมีตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คน เข้าร่วมประชุม เพื่อนำข้อราชการและข่าวสารอื่น ๆ แจ้งให้ทราบหรือปรึกษาหารือ รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้าน ซึ่งจัดตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กับเพื่อเป็นการฝึกฝนให้ราษฎรมีระเบียบ วินัย มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุข มีความสามัคคีและเพื่อให้เกิดความมั่นคง จึงมีแนวความเห็นชอบของคณะกรรมการหมู่บ้าน พอสังเขป ดังนี้

หมวดการประชุม

1. ครัวเรือนใดไม่มีตัวแทนอย่างน้อย 1 คน เข้าร่วมประชุมของหมู่บ้าน ถูกปรับครั้งละ 50 บาท
2. ผู้ใดกระทำการรบกวนในที่ประชุม ถูกปรับครั้งละ 40 บาท
3. ผู้ใดมาประชุมแล้วกลับก่อนเลิกประชุม ปรับครั้งละ 50 บาท

หมวดการรักษาความปลอดภัย

1. ผู้ใดยิงปืนหรือให้สัญญาณเตือนภัย โดยไม่มีเหตุอันควร ปรับครั้งละ 500 บาท
2. ผู้ใดเมาสุราอาละวาด ปรับครั้งละ 100 บาท
3. ผู้ใดขับรถเร็วหรือขับรถเลี้ยวในหมู่บ้าน ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายได้ปรับ 100 บาท
4. ผู้ใดส่งเสียงรบกวนผู้อื่นในยามวิกาล ปรับ 100 บาท
5. ผู้ใดจับสัตว์น้ำในเขตหวงห้าม ปรับ 200 บาท
6. ผู้ใดทำลาย สาธารณสมบัติของหมู่บ้าน ปรับ 500 บาท
7. ผู้ใดปล่อยสัตว์เลี้ยงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกายและทรัพย์สิน ปรับ 300 บาท
8. ผู้ใดขาดเวร - ยาม หมู่บ้านโดยไม่มีเหตุจำเป็นอันสมควร ปรับ 100 บาท
9. ครัวเรือนใดหากทำผิดกฎระเบียบ ปรับ 2 ครั้ง แล้วจะส่งข้อให้ทางอำเภอทราบ

หมวดการพัฒนา

1. ผู้ใดไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน ปรับ 50 บาท
2. ผู้ใดทิ้งขยะและทำความสะอาดที่สาธารณะ หรือที่ใด ๆ ในบริเวณหมู่บ้าน ปรับ 100 บาท
3. ผู้ใดปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณสวนป่าเทพประทาน ปรับตัวละ 20 บาท
4. ผู้ใดทำลายหรือบุกรุกสวนป่าเทพประทาน ให้เสียหายไม่ว่ากรณีใด ๆ จะถูกดำเนินตาม

กฎหมายอย่างเฉียบขาด

คณะกรรมการพร้อมชาวบ้านร่วมใจกันปฏิบัติตามกฎระเบียบกันทุกครัวเรือน

วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ

ประเพณี วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ก่อนข้างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง อยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้าน ทำให้ชาวกะเหรี่ยงยึดถือสืบปฏิบัติ กิณมาจนทุกวันนี้ ก็คือ ประเพณีเรียกขวัญเดือนเก้า หรือคนโดยทั่วไปมักเรียกว่า ประเพณีกินข้าวห่อ ประเพณีกินข้าวห่อจะจัดขึ้นในเดือนเก้าของปี แต่ละหมู่บ้านจะจัดไม่ตรงกัน ชื่อการกินข้าวห่อเป็นกระบวนการหนึ่งในการทำพิธีเรียกขวัญของชาวกะเหรี่ยงเท่านั้น ชาวกะเหรี่ยงเรียกเดือนนี้ว่า “หล่าดอก” เป็นเดือนที่ไม่ดี เพราะบรรดาวิญญาณชั่วของปีศาจจะออกหากิน และสิ่งที่วิญญาณเชื่อจะกินก็คือ “ขวัญ” ของคนที่เร่ร่อนไม่อยู่กับเนื้อกับตัว และเมื่อขวัญถูกวิญญาณจับไปเจ้าของขวัญจะเกิดการจับไข้และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต เด็กที่เกิดในเดือนนี้ก็ต้องผูกแขนและข้อเท้าด้วยด้ายสีแดง

ประเพณีกินข้าวห่อนี้ จะทำเป็นประจำในเดือนเก้า เป็นเวลา 3 วัน ทำให้ญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงสามารถไปมาหาสู่ร่วมกิจกรรมกันได้ ในแต่ละหมู่บ้านจะกำหนดนัดหมายกันในแต่ละปี อาจเป็นวันข้างขึ้นหรือข้างแรมวันใดวันหนึ่งในเดือนเก้าก็ได้ ก่อนงานข้าวห่อสามวัน ชาวกะเหรี่ยงจะออกหาฟืน และใบฝาก หรือใบตอง และข้าวเหนียวเตรียมไว้และเริ่มห่อข้าวห่อที่จะเอาข้าวเหนียวห่อด้วยใบฝากหรือใบตอง แล้วแช่น้ำทิ้งไว้ในวันสุกดิบ จะมีการต้มข้าวทั้งหมดให้เสร็จพร้อม ทั้งเกี่ยวน้ำกะทิและอุปกรณ์ เช่น ไข่ในก่อนถึงเวลาเรียกขวัญ ตอนหัวค่ำประมาณสองทุ่ม ก็จะยิงปืนแก่ปให้สัญญาณคนในบ้านให้มาร่วมพิธี เมื่อทุกบ้านได้ยินเสียงปืนแก่ปก็จะทำพิธีเรียกขวัญพร้อมกัน เพื่อให้ขวัญที่อยู่ไกล ๆ ได้รับรู้ จะได้เดินทางกลับเข้าบ้านในคืนนี้ประจวบ หน้าต่างของบ้านทุกบานจะเปิดเอาไว้ เพื่อให้ขวัญเดินทางกลับเข้าบ้านได้ หัวหน้าบ้าน คือ คนที่อาวุโสในบ้านนั้นจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้จะเป็นคนเรียกขวัญคนในบ้านนั้น เมื่อได้ยินเสียงปืนแก่ป หัวหน้าก็จะเอาไม้คดข้างไปเคาะที่หัวบันได และที่ประตู พวกเด็ก ๆ ก็จะเคาะป๊ป ตีกลอง ตีฆ้อง เขย่ากระดิ่งวว ใครมีปืนก็จะยิงปืนด้วยความเรียกขวัญมีเนื้อความที่สำคัญคล้าย ๆ กัน ดังนี้

“ขวัญเฮี้ยวขวัญอยู่ในดงมา อยู่ในป่ามา อยู่กับผีมา อยู่กับสาธมา ขวัญจงมาอย่างไรอยู่กับผี อยู่กับสาธ ไม่ใช่เพื่อนไม่ใช่ฝูงเรา ขวัญอยู่ในดงมา อยู่ในห้วยมา อยู่ในหนองมา อยู่ในทุ่งนา มาอยู่กับพ่อกับแม่ มาอยู่กับลูกกับเมีย มาผูกแขน มากินข้าวห่อ อย่าได้ไปเที่ยวไกล”

ก่อนรุ่งอรุณของวันใหม่ จะมีการยิงปืน จุดประทัด เกะบันไดบ้านอีกครั้ง เพื่อเรียกขวัญ ที่อยู่ไกลบ้านยังเดินทางมาไม่ถึงให้รีบมา จากนั้นผู้เฒ่าประจำบ้านจะนำสมาชิกในบ้านมาทำพิธีเรียกขวัญ บริเวณระเบียงบ้านตรงหน้าบันไดบ้าน โดยมีอุปกรณ์ประกอบคือ ตะกร้อข้าวห่อ ซึ่งในตะกร้อบรรจุของข้าวห่อ และกล้วย อ้อย ขอดดอกไม้ ด้ายสีแดง กำไรเงิน สร้อยเงินมาวางไว้ในพิธีเพื่อให้ขวัญใช้ด้วยการเชิญขวัญ หรือเรียกขวัญจะใช้คนข้าว เกะตรงบันไดบ้านพร้อมกับการเรียกขวัญ หลังจากนั้นจะใช้ด้ายสีแดงผูกข้อมือของสมาชิกภายในบ้าน เรียก “สู่วขวัญ” ให้กับสมาชิกในบ้าน จากนั้นก็กินข้าวห่อร่วมกัน

ผู้ใหญ่ก็จะผูกข้อมือให้แก่ลูกหลานด้วยด้ายสีแดง ชายหนุ่มหญิงสาวก็จะม้วนข้าวห่อให้แก่กัน และกัน มีการเล่นดนตรี ร้องเพลงเกี่ยวพาราตีเป็นที่สนุกสนาน เสร็จแล้วแต่ละครอบครัวก็จะออกไปเยี่ยมเยือนร่วมกันข้าวห่อกับครอบครัวอื่นที่คอยเตรียมต้อนรับ นอกจากนี้ยังมีชาวกะเหรี่ยงจากหมู่บ้านอื่น ๆ มาร่วมงานประเพณี เรียกขวัญกินข้าวห่อ ที่แต่ละหมู่บ้านจะจัดไม่ตรงกัน สร้างคอมสามัคคีในกลุ่มชาวกะเหรี่ยง

ประเพณีสงกรานต์

กลุ่มชาวกะเหรี่ยงบ้านบ่อหวี มีประเพณีที่ปฏิบัติเช่นเดียวกับประเพณีของคนไทยในช่วงเดือนเมษายน จะมีเทศกาล ซึ่งยังคงยึดถือมาปฏิบัติกันตลอดมา คือ ในช่วงเช้าก็จะมีการทำบุญตักบาตรเสียดพระเจ้า หลังจากนั้นก็จะแยกกันไปทำกิจกรรมต่าง ๆ กลางวันก็จะมีการสาดน้ำกัน กิจกรรมรดน้ำดำหัว ขอพรจากผู้สูงอายุ และแจกของที่ระลึกให้กับผู้สูงอายุ ความเชื่อที่สำคัญของชุมชนก็คือ ช่วงประมาณเดือนหก ก็จะมีการทำบุญกลางแจ้งที่ต้นไม้ใหญ่ มีพิธีการเลี้ยงผีกลางบ้าน ไก่ผีป่าที่อยู่กับต้นไม้ใหญ่ได้มากินอาหารแล้วช่วยปกป้อง ปิดเป่าจากโรคร้ายต่าง ๆ เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจจึงปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีแต่งงาน

หนุ่มสาวชาวบ่อหวี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง ก็ยังคงมีความใกล้ชิดจิตสนิทสนม อยากมีความสัมพันธ์เป็นครอบครัว ประเพณีการแต่งงาน ก็จะมีแตกต่างจากของคนไทยในบางขั้นตอน

เริ่มจากการเชิญแขกที่มาร่วมงาน ก็จะแจกบุหรีเพื่อเชิญไปเป็นเกียรติในงานซึ่งต่างจากคนไทยที่ใช้การ์ดเชิญ

ขบวนขันหมาก ก็จะไม่ใช้ต้นกล้วย ต้นอ้อย และของไหว้ต่าง ๆ เหมือนคนไทย ขันตอกเริ่มคล้ายกับของคนไทย มีการสู่ขอกันในวันแต่งงาน ตอนเย็นนิมนต์พระ มีการรับไหว้ วางสินสอด จะไม่มีเงินทองใช้ความรักเป็นใหญ่ การดำเนินงานจะเป็นในตอน 6 โมงเย็น ไม่มีการกินเลี้ยง ไม่รับซอง นอกจากจะได้รับการผูกข้อมือให้ด้วยสีแดงกับกับสีขาว ผู้ร่วมงานมาผูกข้อมือ เพื่อจะเป็นสักขีพยาน และเป็นการรับขวัญคู่บ่าวสาว

การเข้าหอ จะมีการจุดรูปเทียน ดอกไม้ บอกผีบ้านผีเรือน จะมีการกราบไหว้เสาหลักเมืองของบ้าน ซึ่งเสาเอกจะปลูกคู่กับต้นไม้ คือ ต้นลำทมม

ที่มา : นายรัตนพล หงส์ทอง กันยายน 2547

การแต่งกาย

ความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสมัยใหม่ การแต่งกายมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ตามยุคตามสมัย เสื้อผ้าสำเร็จรูปราคาถูก นิยมใช้กันในปัจจุบัน

จึงเห็นการแต่งกายในชุดของชาวกะเหรี่ยง ในงานบุญหรือเทศกาลที่สำคัญ ๆ เช่น งานแต่งงาน

ความเชื่อ

ชาวบ่อหวิก็ยังคงมีความเชื่อเรื่อง ภูตผี ไสยศาสตร์อยู่เป็นอย่างมาก เพราะความเชื่อเรื่องผีที่จะคุ้มครองคนในหมู่บ้าน ความเชื่อเรื่องการตาย เมื่อมีคนตาย หลังจากทำพิธีเผาแล้ว จะทำพิธีเรียกวิญญาณผู้ตายมาพูดคุย ถามทุกข์สุขเป็นการลดความทุกข์ของครอบครัวผู้ตาย นอกจากนี้ก็ยังให้ความสำคัญรพนับถือศาลเจ้าพ่อตะนาวศรีอีกด้วย ซึ่งตั้งอยู่บริเวณน้ำตกบ่อหวิ

ศาสนา

ชาวกะเหรี่ยง มอญ พม่าและชาวไทยพื้นราบส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เมื่อถึงวันสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ก็จะมีการทำบุญประจำที่วัดบ่อหวิ จะมีชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ บ้างแต่ไม่มาก ไม่มีโบสถ์ ก็จะทำพิธีกรรมแบบง่าย ๆ กลางหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงคริสต์ หรือเดินทางไปร่วมพิธีกรรมกับหมู่บ้านใกล้เคียงกัน

ในชุมชนบ้านบ่อหวี ใช้วัดบ่อหวี เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและปฏิบัติธรรม หลวงพ่อองค์ปัจจุบัน คือ พระอาจารย์ สุชิน จิตฺตมโม เป็นหัวหน้าสำนักสงฆ์ สำนักสงฆ์ยังไม่ได้ยกระดับเป็นวัด แต่ชาวบ้านเรียกจนติดปากว่าวัดบ่อหวี

จากคำบอกเล่าของพระอาจารย์ สุชิน ท่านเองเป็นหัวหน้าสำนักสงฆ์ องค์ที่ 2 ดำรงตำแหน่งเมื่อปี 2535 โดยการแต่งตั้งจากเจ้าคณะตำบลท่าเคย พระครูสาทรกิตติศาสตร์ เจ้าอาวาสวัดห้วยทรายทอง หลังจากที่หลวงพ่อสุนทร ปรีสุทโธ หัวหน้าสำนักสงฆ์คนแรก มรณะภาพลงเมื่อปี 2534 ปัจจุบันมีพระภิกษุ 6 รูป ที่การปฏิบัติธรรมทุกวันพระ 8 ค่ำ และ 15 ค่ำ จัดกิจกรรมทางศาสนา และปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชน มีการจัดงานประจำปี การปิดทอง เทศกาลทอดกฐิน ก็จะได้รับบริการจากจากญาติโยมทุกปี มากพอสมควรในการใช้จ่ายภายในสำนักสงฆ์ รวมถึงการมรณะและซ่อมแซม นอกจากนี้ กิจกรรมการบวชสมณเภาคฤกร์อื่น เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนศึกษาวิชาการในพระพุทธศาสนา รู้จักโทษภัยของอบายมุข มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ชำระจิตใจให้สะอาด มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการทุกปี ผู้สูงอายุ รวมทั้งเยาวชนหนุ่มสาว เข้าวัดถือศีล เป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับเยาวชนที่เล็งเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สำนักสงฆ์บ่อหวี จะมีพิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดีของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ให้คนในชุมชนและเยาวชนได้ศึกษา รวมถึงภูมิปัญญาชาวบ้านเดิม ๆ

ที่มา : พระอาจารย์ สุชิน จิตฺตมโม (กันยายน 2547)

การศึกษา

ในปี พ.ศ. 2514 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีศรีสังวาลย์ เสด็จมาเปิดป้ายอาคารเรียน และทรงพระราชทานนามโรงเรียนหลังใหม่ว่า โรงเรียนกลุ่มนักข่าวหญิง 2 (บ้านบ่อหวี) ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ในความรับผิดชอบ ของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ

เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2518 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการตามพระราชดำริ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2534 โรงเรียนนี้ได้รับโอนจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ให้มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในขณะนั้น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2542 และได้ทำพิธีรับมอบในวันที่ 1 พฤษภาคม 2542

ปัจจุบันทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดได้ว่าเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีครู 10 คน บริหาร 1 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน นักเรียน 271 คน แบ่งเป็นชาย 123 คน หญิง 148 คน รับนักเรียนตั้งแต่อายุ 4 ขวบ

ได้รับการสนับสนุน นม และค่าอาหารกลางวัน จากองค์การบริหารส่วนตำบลตะนาวศรี มีเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารเรือนไม้ 1 หลัง และอาคารคอนกรีต 2 ชั้น 1 หลัง มีอาคารไม้ใช้ทำเป็นโรงอาหาร มีอาคารประกอบดัดแปลงทำเป็นห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องประชุม โรงอาหาร ห้องครัว ห้องเก็บวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน

ชุมชนที่โรงเรียนให้บริการการศึกษา เป็นชุมชนชนบทตัดแนวชายแดนไทย พม่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง ผลการเรียนของนักเรียนจะมีการเรียนซ้ำชั้นมากถึง 50 % ของชั้น เด็กมีปัญหาเรื่อง ภาษาไทย ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ภาษาก่อนถึง 3-4 เดือน ครูต้องฝึกภาษากะเหรี่ยงไปด้วย บังเอิญอาจารย์ใหญ่เป็นคนทางภาคเหนือผูกพันกับโรงเรียนบ้านบ่อหวีมานานตั้งแต่ปี 2523 จึงเรียนรู้ภาษาได้เร็วและไม่เป็นปัญหา

การประสานงานได้รับความร่วมมือจากชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนยังไม่พบปัญหาสุขภาพจิต ทั้งในและนอกโรงเรียน การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน จนได้รับเกียรติบัตรการพัฒนางานอนามัยโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประจำปี 2543 การประกวดควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับจังหวัดประจำปี 2543 และโรงอาหารได้มาตรฐานการสุขาภิบาลอาหาร ระดับดีของกรมอนามัยปี 2544

ในส่วนของงานวิชาการก็ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันทางวิชาการหลายรายการ และได้รับรางวัลประเภทโครงการประมงโรงเรียน ประจำปี 2544 ดีเด่น ระดับภาครางวัลที่ 2

ด้านกีฬาโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการออกกำลังกาย โดยจัดตั้งเป็นชมรมกีฬาต่าง ๆ นักเรียนจึงมีทักษะด้านกีฬาเป็นที่น่าพอใจ โดยมีผลงานชนะเลิศกีฬาทั้งในระดับกลุ่ม ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด มากมายจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

ปัจจุบันโรงเรียนกลุ่มนักร้องหญิง 2 (บ้านบ่อหวี) มีผู้บริหารชื่อนายจำเริญ เกรือมูล และเป็นผู้ให้ข้อมูล

สาธารณูปโภค

การคมนาคม

มีถนนลาดยาง จากอำเภอสวนผึ้งกับบ้านบ่อหวี ระยะทาง 15 กิโลเมตร และมีถนนลูกรังจากบ้านห้วยผาก ระยะทาง 4 กิโลเมตร

แหล่งน้ำ

บ้านบ่อหวี มีลำห้วยไหลผ่าน 2 สาย จึงมีน้ำใช้ตลอดปี โดยมีแหล่งน้ำ ดังนี้

- เขื่อนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ที่ลำห้วยดอกหมู เป็นของกรมชลประทาน งบประมาณ 26,557,000 บาท ปริมาณกักเก็บน้ำ 196,000 ลูกบาศก์เมตร

- สระน้ำสาธารณะ จำนวน 2 บ่อ

- ฝายน้ำล้น จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ลำภาชี โดยใช้แรงน้ำไหลน้ำขึ้นมาใช้เป็นประปาภายในหมู่บ้าน

- บ่อบาดาล จำนวน 1 แห่ง

- รวาระบายน้ำ งบประมาณบริหารส่วนตำบลปี 2543 งบประมาณ 96,000 บาท

- ถังเก็บน้ำฝน ฝ. 33 จำนวน 2 แห่ง

สถานีอนามัย

สถานีอนามัย 1 แห่ง ตั้งอยู่ในตัวหมู่บ้าน

ไฟฟ้า

ในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้กันทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน ที่ห่างไกลจากหมู่บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ คือ บ้านห้วยดอกหมู และบ้านไทรงาม 19 หลังคาเรือน

โทรศัพท์

มีตู้โทรศัพท์ บริการ 2 ตู้

น้ำประปา

ใช้ระบบประปา ภูเขาในบริเวณหมู่บ้านน้ำเพียงพอดตลอดปี

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

การประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นอาชีพที่คนในชุมชนบ้านบ่อหวี ยึดเป็นอาชีพหลักของครอบครัว ทำรายได้วันต่อวัน และนำมาใช้จ่ายในครอบครัว เป็นความจำเป็นของชีวิตในยุคปัจจุบัน อีกทั้งขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่มีความรู้ ไม่มีประสบการณ์ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น จึงเป็นผลให้การดำรงชีวิตประจำวัน และพวกเขาขาดความเพียร พยายามและความอดทน ก็จะปล่อยให้ชีวิตผ่านไปวัน ๆ หนึ่ง โดยไม่มีการแก้ไข การอยู่กันอย่างกระจัดกระจายบ้าง เป็นกลุ่มบ้าง และก็อยู่อย่างเรียบง่าย สมถะเป็นกลุ่มเครือญาติ ส่วนใหญ่ยังเป็นบุคคลที่ถูกขึ้นทะเบียนเป็นบุคคลบนพื้นที่ราบสูง โดยทางการจะคอยควบคุมให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด มีการกำหนดสิทธิตามกฎหมายเฉพาะกลุ่ม ในขณะที่บ้านบ่อหวียังมีประชากรที่แฝงจากคนต่างถิ่นมาอาศัยอยู่ตามสินแนวชายแดน อยู่เป็นกลุ่มใหญ่ๆ อดอยาก

รู้ว่าเมื่อเข้ามาหาเงินมีทองมากก็ไม่อยากกลับบ้าน มาสมัครครัว มีลูกแล้วไม่คุมกำเนิด ไม่ยอมช่วยเหลือตัวเองควบคุมการมีบุตรไม่ได้ เกิดปัญหาการแย่งชิง ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้โอกาสที่คนในสังคมบ้านบ่อหวีเคยมี ต้องถูกแบ่งไปส่วนหนึ่ง ซึ่งเดิมมีอยู่น้อยอยู่แล้ว ยังน้อยลงไปอีก ปัญหาคนตกงานของผู้มีอาชีพรับจ้าง การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐถูกแบ่งส่วนมากขึ้น คนบ้านบ่อหวีจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคม โดยการแอบออกไปเสี่ยงโชคนอกชุมชน เมื่อสบโอกาส ทั้งอย่างถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย จะพบว่าแรงงานที่ผิดกฎหมายกระจุกกระจายอยู่ตามสถานประกอบการทั่ว ๆ ไป ในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง เมื่อถูกดำเนินการตามกฎหมายก็สูญเสียทรัพย์สินที่ได้แล้วถูกส่งกลับมายังภูมิลำเนาเดิม ทำให้ประชากรกลุ่มยากจนบ้านบ่อหวีต้องการที่จะมีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมอย่างคนไทยทั่วไป จะได้สร้างโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ และหวังที่จะมีชีวิตความอยู่ที่ดีขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าชาวกะเหรี่ยงที่มีลูกน้อย 1 ถึง 2 คน จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าชาวกะเหรี่ยงที่มีอายุเพียง 20 เศษ ๆ มีลูกแล้ว 6 - 7 คน แล้วยังมีในท้องอีก ลูกคนที่ 5 - 6 จะแข็งแรง คนที่ 7 จะไม่แข็งแรงถึงขนาดพิการ เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาในสังคม

ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เป็นช่องว่างให้ผู้ที่มีโอกาสที่เหนือกว่า ได้รับผลประโยชน์ ผู้ที่อยู่กับบ้านบ่อหวีนานถึง 30 ปี อายกมีบัตรทำอย่างไร จะเห็นผู้คนมากมายในวันที่เปิดให้ทำบัตรต่ออายุบัตร คนที่ได้บัตรแล้วบางพวกชอบทำความผิด ถือสิทธิเป็นคนไทยนำสงสารคนที่เกิดในเมืองไทย โตในเมืองไทยทำตัวดี แต่ไม่มีบัตรเสียที (ป่าจันทร์ : 2547)

ยังมีที่ดินที่ทางราชการจัดสรรให้ครอบครัวละ 15 ไร่ ครอบครองไว้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหากิน พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เหมาะกับการเพาะปลูกพืช พื้นที่มีห้วยต้องทิ้งที่ดินโดยเปล่าประโยชน์ และบางที่ที่พอจะทำการเกษตรปลูกพืชไร่ ได้ก็จะปลูกพืช เช่น มันสำปะหลัง ความไม่เหมาะสมของสภาพพื้นที่ ประกอบกับคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการเกษตรที่ถูกต้อง ที่ดินเปลี่ยนมือให้กับนายทุน อาชีพที่ทำให้ชาวบ่อหวีทดแทน คือ การเลี้ยงสัตว์เฉพาะแพะ เพราะเป็นสัตว์ที่ตลาดต้องการ ไม่ว่าเนื้อหรือนม

บ้านบ่อหวีมีไม้รวกมากมาย ใช้เป็นอาชีพสำหรับ ผู้ที่ไม่ได้ออกมารับจ้างอยู่กับบ้านดูลูกหลาน เกือบทุกหลังคาเรือน ยึดอาชีพสานแข่ง เป็นรายได้หลักและรายได้เสริม เพราะเป็นอาชีพที่ทำรายได้ทุกวัน ด้วยการลงทุนในการซื้อวัตถุดิบต่ำ สามารถทำได้ทุกเพศทุกวัยและทำได้ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นงานที่อยู่กับบ้าน แม้จะขาดเงินในการลงทุน ก็สามารถที่จะสร้างงานได้ โดยพ่อค้าที่เข้ามารับซื้อแข่งพร้อมที่จะลงทุนให้ ราคาขายพ่อค้าจะเป็นผู้กำหนดให้ ชาวบ้านที่สานแข่งจำเป็นต้องจัดตั้งกลุ่มเพื่อที่จะมีการบริหารจัดการและวางแผนไม้รวก ซึ่งเป็นทรัพยากรในหมู่บ้าน เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของ

เมื่อพลคนที่กระทำผิดกฎหมายที่วางไว้ ต่างก็ช่วยกันดูแลสอดส่อง มิให้ผู้ใดละเมิด เป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชนที่จะอนุรักษ์ป่าไม้รวก ที่เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ เช่น

1. ให้ตัดไม้รวกได้เฉพาะไม้แก่เท่านั้น
2. ห้ามหักหน่อไม้ไปขายเด็ดขาดหากินได้ในครัวเรือน
3. ให้ตัดไม้รวกจากด้านในออกมา
4. ห้ามตัดเกินคอละ 3 ถ้ำ

เป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชนตั้งไว้เป็นแนวในการปฏิบัติ

ภาคผนวก

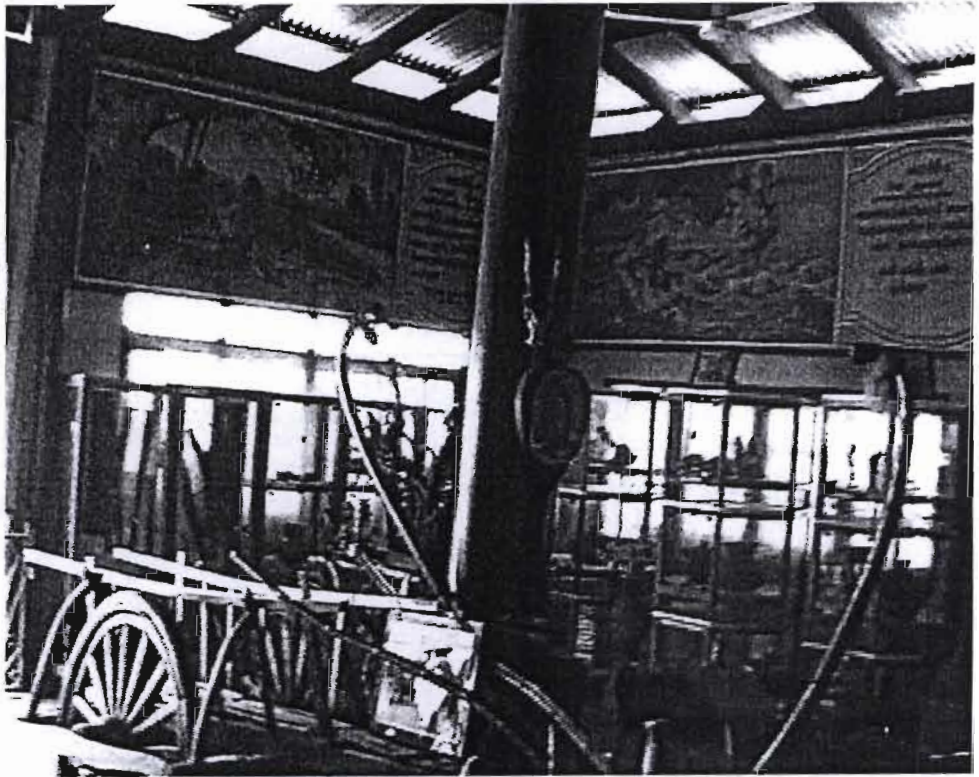
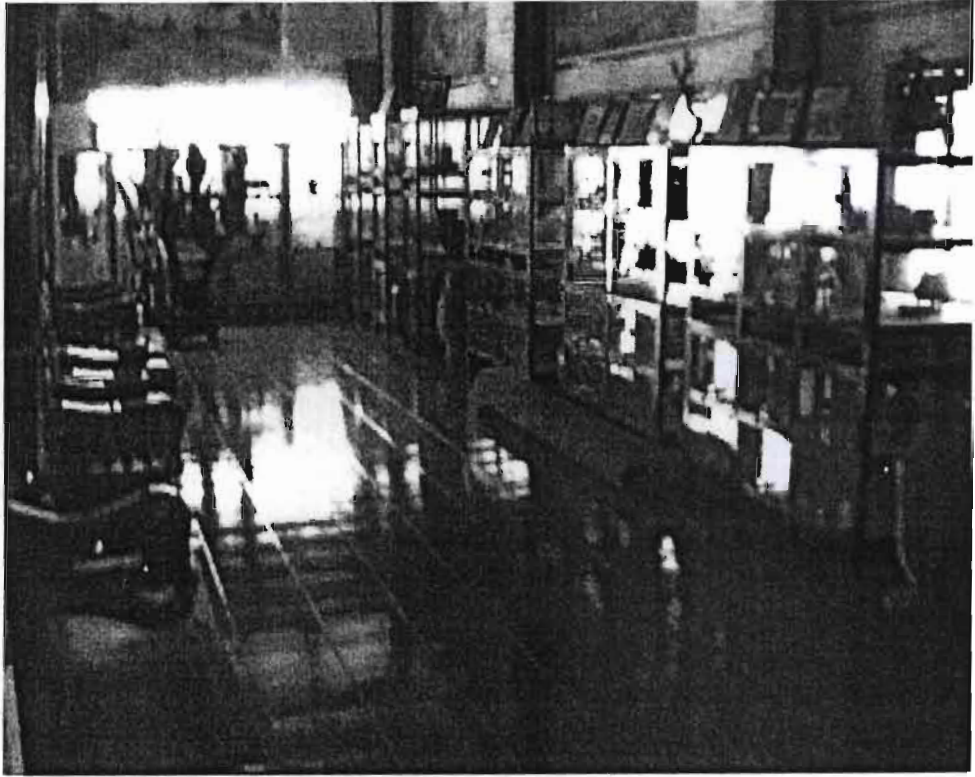

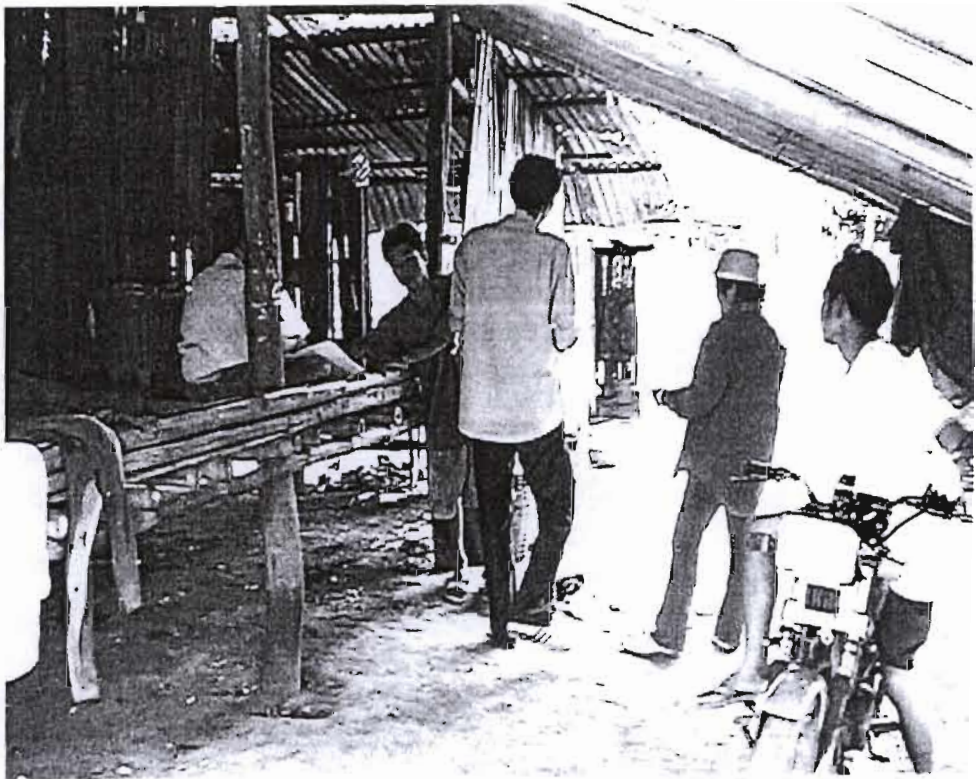
สถานือนามัยบ้านบ่อหวี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

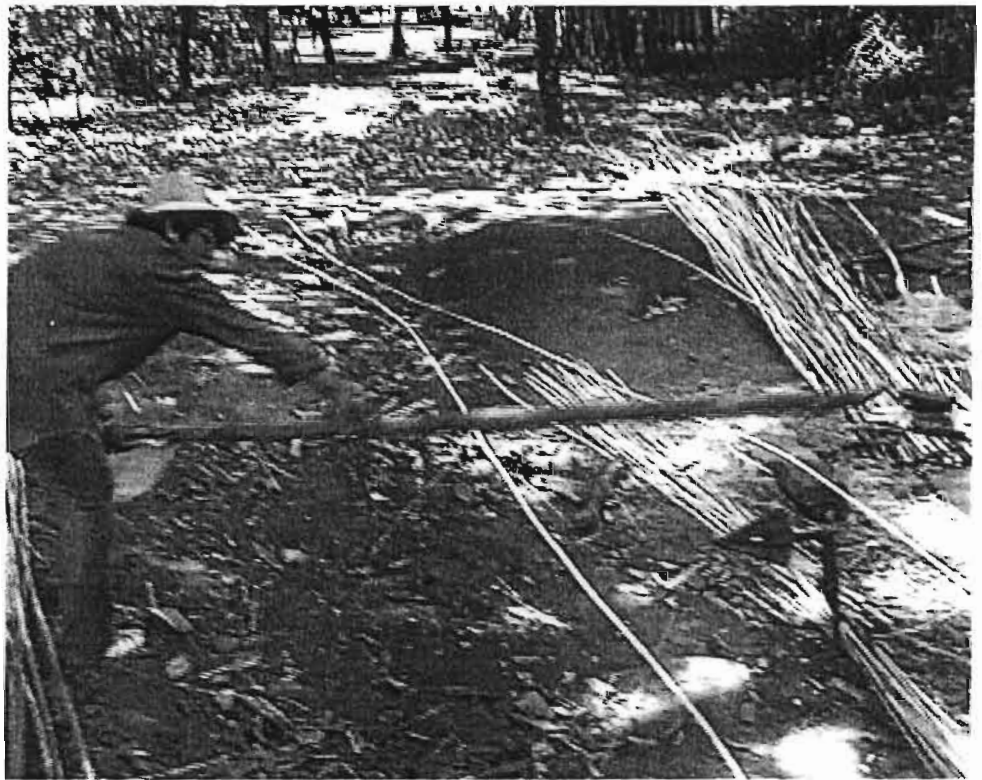

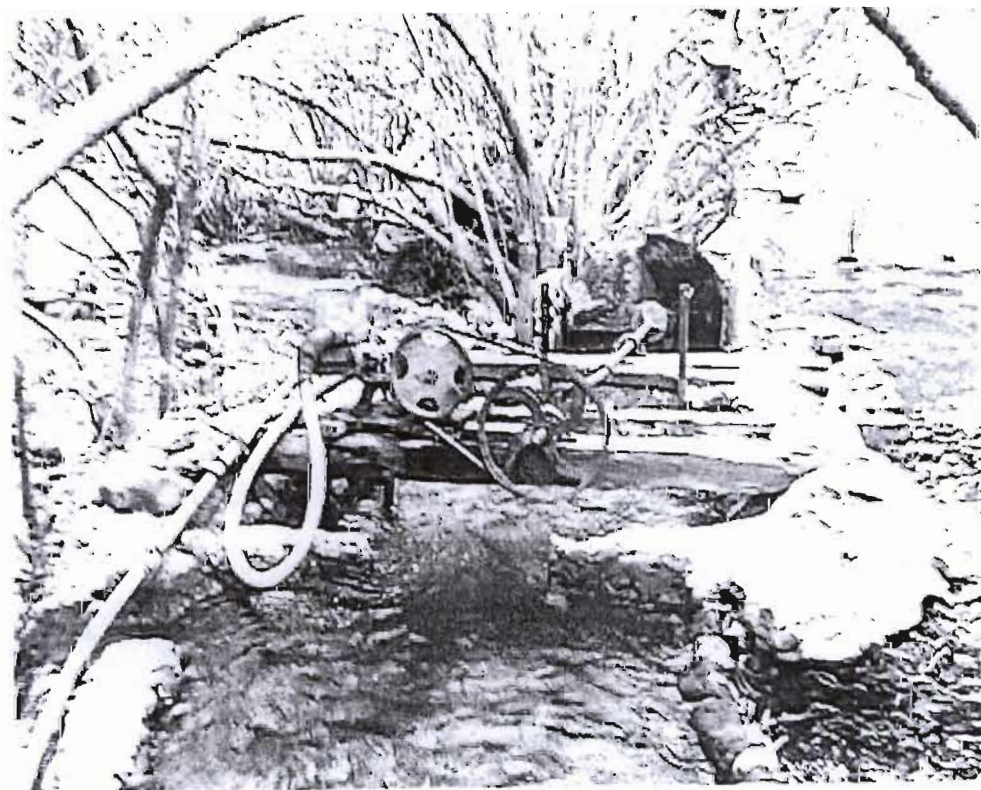
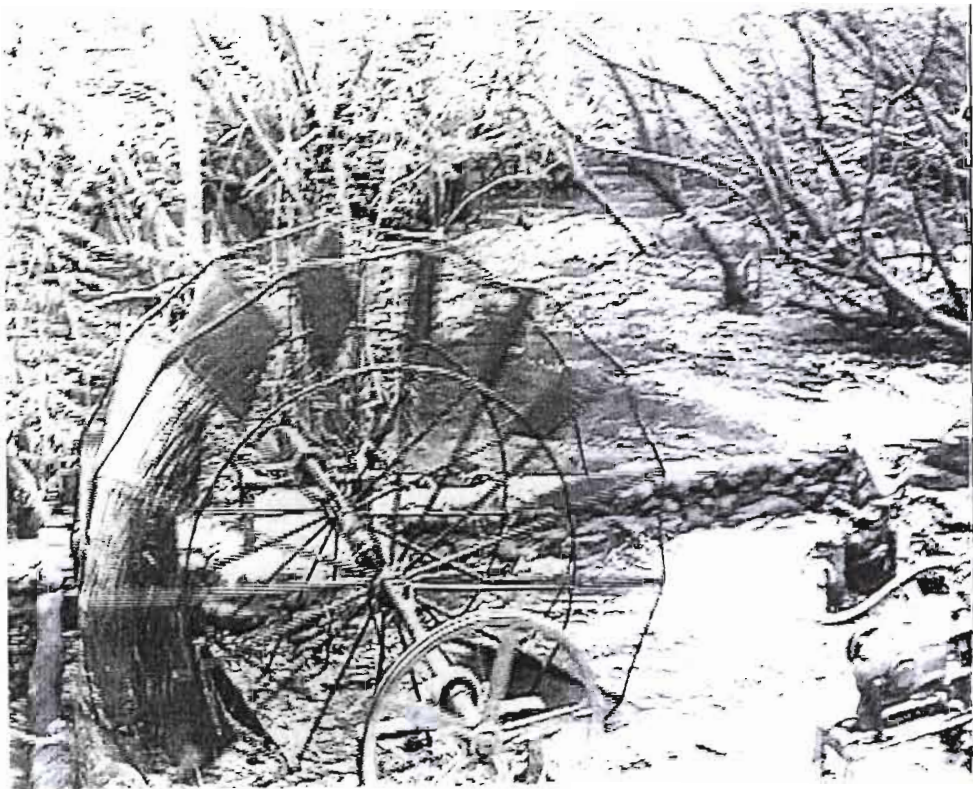

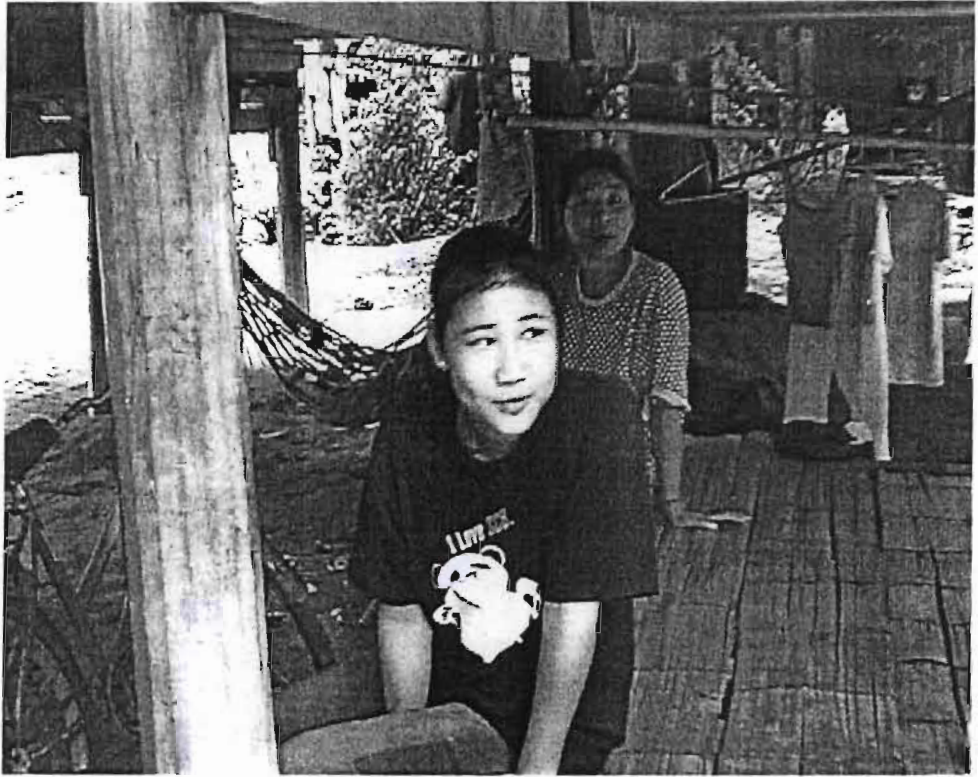

คู่มือบ้านห้วยผาก

การศึกษาชุมชนลุ่มน้ำบ้านห้วยผาก หมู่ 7 บ้านห้วยผาก อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนบ้านห้วยผาก หมู่ที่ 7 ตำบลสวนผึ้ง เป็นชุมชนมาประมาณ 50 กว่าปี ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอสวนผึ้งประมาณ 15 ก.ม. ชื่อของชุมชนเกิดจากเมื่อในอดีตมีต้นไผ่ผากอยู่มาก และจะขึ้นอยู่ตามริมห้วยเป็นส่วนใหญ่

ไผ่ผากก็คือต้นไผ่ชนิดหนึ่งที่มีลำปล้องและใบยาวกว่าไผ่ทั่วไป ลำต้นไม่มีหนาม หน่อของไผ่ผากใช้รับประทานได้ แต่ต้องต้มหลายน้ำ เพราะรสชาติขม ชื่อของชุมชนจึงตั้งตามทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น

แต่เดิมตำบลสวนผึ้ง เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอจอมบึง ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง ทุรกันดารมาก เต็มไปด้วยภูเขาและป่าไม้ การคมนาคมไม่สะดวก ประชากรส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยง ต่อมากระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศตั้งตำบลสวนผึ้งเป็นกิ่งอำเภอสวนผึ้งเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2517 และชุมชนบ้านห้วยผากเป็นหมู่ที่ 2 ของตำบลสวนผึ้ง และเมื่อกิ่งอำเภอสวนผึ้ง ได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอสวนผึ้ง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2526 ชุมชนบ้านห้วยผากจึงเปลี่ยนมาเป็น หมู่ที่ 7 ตำบลสวนผึ้งดังเช่นปัจจุบัน

อดีตในชุมชนเป็นที่รวมของแหล่งแร่ดีบุก จึงทำให้มีนายทุนจากในเมือง ขอสัมปทาน บัณฑิตการทำเหมืองแร่หลายราย เหมืองแรกที่มาตั้งในพื้นที่ คือเหมืองฟาอิส ซึ่งเป็นของฝรั่งเศสชาวเนเธอร์แลนด์

โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2500 - 2524 ที่แร่ดีบุกมีราคาดีมาก จึงทำให้มีชาวบ้านจากชุมชนอื่นๆ อพยพเข้ามาเป็นแรงงานในเหมืองแร่ ทั้งที่เป็นคนไทยพื้นราบ และชาวกะเหรี่ยงที่เดินทางเข้าออกตามแนวตะเข็บชายแดน เมื่อเหมืองหมดสัมปทาน คนงานเหล่านี้ก็ไม่ได้กลับถิ่นฐานของตนเอง เนื่องจากมีครอบครัวและบางส่วนมีความผูกพันกับพื้นที่ จึงได้มีการจับจองที่ดินเพื่อทำไร่ และเพาะปลูก เป็นต้น

ชุมชนบ้านห้วยผาก มีผู้ใหญ่คนแรก คือ ผู้ใหญ่ดิสา วารี เป็นชาวกะเหรี่ยงและเป็นหัวหน้าคนงานในเหมืองแร่ ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านให้เป็นผู้ใหญ่โดยไม่มีทางเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นคนดี และชาวบ้านศรัทธา ซึ่งขณะนี้ได้เสียชีวิตไปแล้ว คนที่สอง คือนายวิรัตน์ แก้วปากเปาะ เป็นผู้ใหญ่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 จนเกษียณ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2540 และนายไพโรจน์ สีทับทิม เป็นผู้ใหญ่อตั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน

ที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนบ้านห้วยผาก หมู่ที่ 7 มีพื้นที่ทั้งหมด 75,000 ไร่ หรือประมาณ 120 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,730 ไร่ ที่เหลือเป็นแปลงปลูกป่า และ สวนป่าเทพประทานพร 3 แปลง เนื้อที่

ประมาณ 60 ไร่ พื้นที่ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม 500 ไร่ และพื้นที่คงสภาพเดิมของป่าที่กันไว้เพื่อป้องกันการบุกรุก

ชุมชนบ้านห้วยผาก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ของอำเภอสวนผึ้งมีอาณาเขตติดต่อกับ พื้นที่อื่น ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 บ้านผาปก บริเวณกลุ่มบ้านห้วยสาม
- ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งแฝก บริเวณกลุ่มบ้านทุ่งไม้แดง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนกับสหภาพเมียนมาร์

โดยมีแนวพรมแดนยาวประมาณ 6 กิโลเมตร

พื้นที่ส่วนใหญ่ที่คนในชุมชนอาศัย และใช้ประโยชน์จะเป็นที่ราบเชิงเขา และตามแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำตกเก้าชั้น น้ำตกห้วยผาก และธารน้ำร้อนบ่อคลึง ลำน้ำทั้งสามสายนี้ไหลมารวมกันเป็นลำน้ำห้วยผาก ไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของชุมชน แล้วไหลผ่านบ้านท่ามะขาม หมู่ที่ 2 ตำบลตะนาวศรี ต่อจากนั้นจึงไหลผ่านบ้านห้วยแห้ง หมู่ที่ 5 ตำบลตะนาวศรี แล้วไปบรรจบกับลำน้ำภาษีที่หมู่ 1 ตำบลสวนผึ้ง ที่บริเวณชุมชนบ้านแจก ซึ่งในบริเวณนี้จะมีลำธารหลายสายจากผืนป่าดอนบนไหลมารวมกัน

สภาพภูมิประเทศของชุมชน

เนื่องจากพื้นที่ ที่ตั้งของชุมชนมีความสัมพันธ์กับเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งส่วนที่สูงที่สุดของอำเภออยู่บริเวณเขากระโจม วัดจากระดับน้ำทะเลปานกลางจะมีความสูงประมาณ 1,168 เมตร บริเวณยอดเขากระโจมจะทอดตัวเป็นแนวยาวติดกับเขาฉันทา ซึ่งเคยมีการบุกเบิกทำเหมืองแร่ดีบุกมาก่อน (เหมืองฉันทา) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกเก้าชั้น ที่ชาวบ้านในชุมชนนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และกรมชลประทานได้ทำอ่างเก็บน้ำห้วยผาก ชาวบ้านจึงได้นำน้ำในอ่างมาใช้ทำน้ำประปาใช้ในชุมชน

คนกะเหรี่ยงเรียกเทือกเขาตะนาวศรีว่า “ คู้หล่อง กังเชิง ” คู้หล่อง แปลว่าภูเขา กังเชิง แปลว่าเขตแดนประเทศ ชาวพม่าเรียกว่า “ ตะนิน ตะยี ” ซึ่งเป็นคำๆ เดียวกับคำว่า ตะนาวศรีในภาษาไทย เป็นเทือกเขาที่มีความยาว 834 กิโลเมตร โดยเริ่มต้นเชื่อมต่อกับเทือกเขาถนนธงชัยในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จนไปสิ้นสุดที่อำเภอปากจั่น จังหวัดระนอง ในส่วนที่พาดผ่านอำเภอสวนผึ้ง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 210 เมตร จนถึง 1,150 เมตร มีความลาดชันกว่า 45 % มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธาร ของแม่น้ำลำภาษี

สภาพพื้นที่

โดยทั่วไป เป็นป่า และที่ราบเชิงเขา มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส และ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ระหว่าง 65- 80% ปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ประมาณ 1,060 มิลลิเมตรต่อปี ช่วงเวลาที่ฝนตกมากที่สุดอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม

วิถีชีวิต และ ความเป็นอยู่

ขณะนี้ชุมชนบ้านห้วยผากมีประชากรทั้งหมด 2,105 คน โดยเป็นคนสัญชาติไทย 1,009 คน แยกเป็นชาย 520 คน และ หญิง 489 คน ส่วนที่เหลือเป็นชาวกะเหรี่ยง 1,096 คน (ข้อมูลจากสถานีอนามัยบ้านห้วยผาก เมื่อวันที่ 17 ก.ย.47) หมู่บ้านห้วยผาก ประกอบด้วย ชุมชนท่ากุดา ชุมชนหนองบัว ชุมชนเหมืองคู่ (บริเวณโรงเรียน) ชุมชนห้วยผาก (ซึ่งเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน) และชุมชนห้วยน้ำขาว โดยผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าจะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านห้วยน้ำขาวประมาณ 32 ครอบครัวยุ โดยอยู่ตอนบนสุดของชุมชน และอยู่ห่างจากชุมชนบ้านห้วยผากประมาณ 6-7 กิโลเมตร

ในชุมชนห้วยน้ำขาวยังไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่ในปัจจุบันนี้ทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้มาทำการติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ก่อนตามนโยบายของรัฐบาลที่ว่าทุกหลังคาเรือนจะต้องมีไฟฟ้าใช้ภายในปี พ.ศ. 2547 และรอการขยายเขตไฟฟ้าต่อไป เพราะการขยายเขตจะต้องใช้งบประมาณมาก บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ซึ่งมีผู้คนอาศัยอยู่มากจะอยู่ตอนกลางของหมู่บ้าน ซึ่งแบ่งชุมชนออกเป็น

กลุ่มชาวไทย ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมถนนสองข้างทาง โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ตั้งแต่ชุมชนท่ากุดา เรื่อยมาจนถึงบริเวณน้ำตกเก้าชั้น มีบ้านเรือนอยู่ประมาณ 152 ครอบครัวยุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจากต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจต่างๆ และคนในพื้นที่บางส่วน

กลุ่มชุมชนกะเหรี่ยง ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยตั้งบ้านเรือนแยกออกจากกัน กลุ่มกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ มักจะเป็นกะเหรี่ยงโป้ว ตั้งบ้านเรือนอยู่หลังวัดเทพประทานพร เป็นกระจุกใหญ่ และกระจัดกระจายออกไป เช่น ชุมชนหนองบัว เป็นต้น กะเหรี่ยงเหล่านี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปในพื้นที่ชุมชน และชุมชนข้างเคียง

กะเหรี่ยงกลุ่มหลังวัดนี้จะมีบ้านอยู่ประมาณ 51 ครอบครัวยุ และมีบัตรประจำตัวประชาชนจำนวน 18 ครอบครัวยุ ที่เหลือจะเป็นบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง (บัตรสีฟ้า) และบัตรประจำตัวชุมชนบนพื้นที่สูง (บัตรสีเขียวขอบแดง) กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีที่ดินเพียงแค่นี้ปลูกบ้านอาศัยเท่านั้น ส่วนที่ทำกินนั้นไม่มี (จากการสัมภาษณ์ นายแสวง วงศ์ปรีชาชัย เมื่อวันที่ 11 ก.ย. 47)

กลุ่มกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำด้านทิศเหนือ จะมีบ้านเรือนอยู่ประมาณ 45 ครอบครัวยุ ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงสกอร์ (ปกาเกอญอ) ที่ชอบอาศัยอยู่ตามป่าเขาผืนป่าต้นน้ำภาชี และอาจเป็นชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิมที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้ทำบัตรประจำตัว

ประชาชน จึงทำให้เป็นผู้ตกสำรวจ และได้อพยพเข้ามาในพื้นที่ประมาณ 25-30 ปี ยังไม่มีบัตรประชาชน แต่จะมีบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง ซึ่งบัตรจะมีลักษณะคล้ายกับบัตรประจำตัวประชาชน แต่บัตรจะเป็นสีฟ้าใช้ได้ 6 ปี เมื่อบัตรหมดอายุแล้ว จะต่ออายุบัตรที่อำเภอไม่ได้ ต้องรอให้เจ้าหน้าที่จากกรมการปกครองของกระทรวงมหาดไทยมาต่อให้

ในช่วงประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมามีโบสถ์เพื่อใช้ทำพิธีทางศาสนา คนในชุมชนได้สร้างเพิงเล็ก ๆ ขึ้น โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อใช้ประกอบพิธีทางศาสนา และได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมเรื่อยมาจนในปัจจุบันนี้ได้สร้างโบสถ์เป็นผนังอิฐบล็อกจากปูนหลังคามุงด้วยกระเบื้อง โดยกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ร่วมกันบริจาค และได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยอีกส่วนหนึ่ง สร้างแล้วเสร็จเมื่อประมาณ 7 กว่าปีที่ผ่านมามีกะเหรี่ยงกลุ่มนี้นับถือศาสนาคริสต์ และจะประกอบพิธีทางศาสนาทุกวันอาทิตย์ โดยมีอาจารย์ กาญจนา สิริประทุมทอง เป็นผู้ประกอบพิธี ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยเฉพาะที่ปลูกบ้านก็ไม่ใช่ของตนเอง ต้องเช่าที่ปลูกบ้าน โดยจะเสียบค่าเช่าที่ปีละ 100 บาท เมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมามีคนกลุ่มนี้มีอาชีพตัดไม้ขาย แต่ในปัจจุบันนี้ทำไม่ได้แล้ว เพราะมีโครงการอุทยานธรรมชาติฯ อยู่ในพื้นที่ และยังมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาดูแล จึงมีความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างจะลำบาก ส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป และบางส่วนก็ไปทำงานในเมือง ในชุมชนจึงเหลือเพียงคนชราและเด็กเสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้นำของกะเหรี่ยง คือ นายสมคิด วงศ์ทอง ซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ (จากการสัมภาษณ์ นางอ้วน รวงทอง เมื่อวันที่ 11 ก.ย. 47)

ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด หรือ อยู่ ณ. ชุมชนใด ชาวกะเหรี่ยงทั้ง 2 กลุ่ม จะไม่มีเรื่องขัดแย้งทางศาสนา เนื่องจากมีความผูกพัน และรักในชุมชนของตนเอง ต่างคนต่างประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของตนเอง และเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาอาศัย ธรรมชาติ และอยู่รวมเป็นกลุ่มชน ชาวบ้านจึงช่วยเหลือกันเท่าที่จะทำได้ และจะมีการประชุมในชุมชนทุกวันที่ 5 ของทุกเดือนคือหลังจากที่ผู้ใหญ่บ้านไปประชุมประจำเดือนที่อำเภอมาแล้ว ก็จะมาแจ้งข่าวสารจากทางอำเภอให้ชาวบ้านได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน และในวันที่ 6 ก็จะมีการพัฒนาหมู่บ้าน และจะมีการพัฒนาใหญ่ในทุกวันที 12 สิงหาคม และ 5 ธันวาคม ของทุกปี โดยจะร่วมกันพัฒนาวัด โรงเรียน และสถานที่สาธารณะของชุมชน

สำหรับชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยผากนั้น มีทั้งคนกะเหรี่ยงดั้งเดิมที่เป็นคนงานในเมืองแร่ดีบุกเมื่อเหมืองหมดสัมปทานบัตรแล้ว กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ก็ไม่ได้กลับถิ่นฐานของตนเอง แต่ได้ทำการจับจองที่ดินทำกินโดยปลูกข้าวไร่ หรือปลูกพืชไร่ เป็นต้น กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ในปัจจุบันได้สัญชาติไทยไปหมดแล้ว

ส่วนกะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่ง อพยพหนีภัยสงครามมา โดยมาหลังปี พ.ศ. 2528 ซึ่งเหมืองได้หมดสัมปทานไปแล้ว กะเหรี่ยงกลุ่มหลังนี้ในปัจจุบันจะมีบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง (บัตรสีฟ้า) และบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง (บัตรเขียวของแดง) เป็นส่วนใหญ่

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม ถึง วันที่ 3 กันยายน 2547 ที่ผ่านมา ได้มีเจ้าหน้าที่จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มารับคำร้องเพื่อให้คนกะเหรี่ยงกลุ่มดังกล่าว แสดงสถานะของบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ บิดา หรือ มารดา ที่เกิดในประเทศพม่าก็ให้ขอหลักฐานเป็นใบต่างด้าว ส่วนบุตรของชาวกะเหรี่ยงที่เป็นบุคคลต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย ก็ให้ทำเรื่องขอสัญชาติตามมาตรา 7 ทวิ (แสดงหลักฐานว่าตนเองเป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทยจริง เพื่อขอสัญชาติไทย) แต่ก็เป็นส่วนน้อยที่ส่งเรื่องให้กรมฯ ได้ เนื่องจากเวลาที่มีจำกัด และประกอบกับในพื้นที่ของตำบลสวนผึ้ง และตำบลตะนาวศรี มีกะเหรี่ยงกลุ่มนี้อยู่มาก จึงทำให้ขณะนี้ยังมีได้ดำเนินการใด ๆ ต่อ

เศรษฐกิจและอาชีพ

ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปทั้งในชุมชน และชุมชนข้างเคียง บางส่วนมีอาชีพทำไร่ เช่น ไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย และบางส่วนก็มีอาชีพค้าขาย เนื่องจากในชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยว รายได้ที่สำคัญของชุมชนอีกอย่างก็คือ บ้านพัก และรีสอร์ท เช่น รีสอร์ทบัววัฒนา ชารน้ำร้อนบ่อคลึง บ้านชมดอย และบ้านริมเขา เป็นต้น

แหล่งจ้างงานที่เป็นรายได้ของชุมชน เช่น ผลิตผลการแปรรูปจากกล้วย ซึ่งมีคนงานอยู่ประมาณ 30 กว่าคน โดยจะมีรายได้คนละประมาณ 120-130 บาท ต่อวัน ในชุมชนมียังฟาร์มเห็ดอยู่หนึ่งแห่ง มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ โดยเฉพาะเห็ดหอม เห็ดโคนญี่ปุ่น เห็ดอังการี จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวฟาร์มแห่งนี้ ถือว่าเป็นแหล่งจ้างงานอีกแห่งของชุมชน

โครงสร้างทางสังคมของชุมชน

โรงเรียนบ้านห้วยผาก เดิมเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอนุเคราะห์ที่ 7 เป็นโรงเรียนที่สร้างขึ้นด้วยความอุปถัมภ์ของกองกำกับการตำรวจชายแดนเขต 7 โดยใช้เงินก่อสร้างครั้งแรก 30,000 บาท เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2507 และได้โอนโรงเรียนให้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2511

ในปัจจุบันจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 287 คน ครูประจำการ 11 คน นักรการ 1 คน มีนายรุ่ง สว่างเกตุ ตำแหน่งผู้อำนวยการ เป็นหัวหน้าสถานศึกษา โรงเรียนได้ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่นักเรียนหลายอย่าง เช่น โครงการเลี้ยงปลาเพื่อการศึกษา โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา โครงการพัฒนาหัตถกรรมท้องถิ่น โครงการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภคในโรงเรียน เป็นต้น โรงเรียนเคยได้รับรางวัลกิจกรรมสหกรณ์อยู่ในระดับดีประจำปีการศึกษา 2543 และเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานปี 2544

เด็กนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เหล่านี้ จะได้ศึกษาต่อชั้นมัธยมมีไม่ถึง 60 % เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง และพ่อแม่ ไม่มีเงินที่จะส่งเสียให้เรียนต่อ ประกอบกับเมื่อเรียนจบแล้วก็ไม่มีความรู้ในการสมัครเข้าทำงานเหมือนคนอื่น ๆ เพราะตนเองไม่มีบัตรประชาชน

สถานีอนามัยบ้านห้วยผาก ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2527 แล้วเสร็จ เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยได้รับการบริจาคที่ดินจาก นายวิรัตน์ แก้วปากเปาะ (อดีตผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 2 ไร่ โดยให้การรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานแก่ราษฎร มีนายโฉน คงเพิ่ม เป็นหัวหน้าอนามัยในปี 2528 - 2529 และปี 2529 - 2547 นางนิศากร อินมา เป็นหัวหน้า ในปัจจุบันหัวหน้าสถานีอนามัย คือนายกู่เกียรติ สุขจิ มาดำรงตำแหน่งเมื่อ เดือนมิถุนายน 2547 ชาวบ้านที่มารักษาพยาบาลส่วนใหญ่จะเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับทางเดินระบบหายใจ ไม่มีโรคติดต่อที่รุนแรง เช่น โรคมาลาเรีย ได้หมดไปจากพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 แต่อาจมีปัญหาบ้างเมื่อมีการอพยพเข้ามาตามแนวชายแดน

ในชุมชนยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 9 คน มีหน้าที่คอยประสานการทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่อนามัย กับ ชาวบ้านในการป้องกัน หรือ ระวังภัยให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น มาลาเรีย ไข้เลือดออก หรือ โรคเท้าช้าง เป็นต้น โดยจะมีการประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่อนามัย กับ อสม. ทุกวันที่ 17 ของเดือน เพื่อรับทราบปัญหาต่างๆ ของชาวบ้าน มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ตั้งอยู่ที่กลุ่มบ้านกะเหรี่ยงคริสต์ 1 แห่ง มีไว้เพื่อให้ อสม. ปฏิบัติหน้าที่ในการจำหน่ายยาสามัญประจำบ้านต่างๆ ไป

วัดเทพประทานพร เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาเพียงแห่งเดียวในชุมชน ยังคงมีสถานภาพเป็นสำนักสงฆ์อยู่ แม้ว่าท่านเจ้าอาวาสจะทำเรื่องขอยกฐานะเป็นวัดก็ยังไม่ได้ เนื่องจากยังติดเรื่องที่ดินที่เป็นพื้นที่ราชพัสดุ เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2507 มีเจ้าอาวาสมาแล้วทั้งหมด 6 รูป ในปัจจุบันมีพระคณ สุขโม เป็นเจ้าอาวาส มีพระจำพรรษาอยู่ 4 รูป

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มาของโครงการฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยในการศึกษาสภาพธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะของการดำเนินงานด้านวิชาการ และจากการที่ได้เสด็จไปเยี่ยมชมเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งในทิวทัศน์ภูมิภาคของประเทศ พระองค์ทรงเล็งเห็นว่าสภาพป่าไม้ในหลายพื้นที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ควรที่จะได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนและราษฎรใน ท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจในธรรมชาติได้ใช้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาสภาพธรรมชาติ

ดังนั้นเพื่อการสนองตามพระราชประสงค์สำนักงานโครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงร่วมกับกองทัพบกและส่วนราชการของจังหวัด ราชบุรี ตลอดจนนักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทำการคัดเลือก และดำเนินการปรับปรุงสภาพพื้นที่ เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาสภาพธรรมชาติบริเวณที่ราชพัสดุในความดูแลของกองทัพบก อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงาน ดังกล่าว และได้ทรงมอบแนวพระราชดำริให้กับ

คณะผู้ดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งแนวพระราชดำริดังกล่าว สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. การปรับปรุงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาสภาพธรรมชาติ จะต้องกำหนดให้มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจน โดยให้เริ่มดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขยายผลไปในพื้นที่อื่น ๆ

2. ทำการสำรวจทรัพยากรทางชีวภาพและกายภาพ ในพื้นที่แห่งนี้ให้ละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ครบถ้วน

3. นำผลการสำรวจ และข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษาและวิจัย เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ รวมทั้งนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น

4. การดำเนินงานทุกขั้นตอน ควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

การดำเนินงาน โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริระหว่างพ.ศ. 2543-

พ.ศ. 2547 สรุปได้เป็น 6 แผนหลัก ดังนี้

1. แผนงานด้านงานวิชาการและงานวิจัย
2. แผนงานด้านการจำแนกเขตอุทยานธรรมชาติวิทยา
3. แผนงานด้านการบริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิชาการ
4. แผนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
5. แผนงานด้านการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ
6. แผนงานด้านการอำนวยความสะดวก และการประสานงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถพิทักษ์รักษาป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ในบริเวณพื้นที่โครงการ
2. ก่อให้เกิดสถานที่เพื่อการศึกษา และเรียนรู้สภาพธรรมชาติ สำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
3. ชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรในบริเวณพื้นที่โครงการ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากหน่วยงานรัฐ
4. เกิดความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ของราษฎรในท้องถิ่น มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ต่อไป
5. เป็นโครงการตัวอย่างในการแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าของราษฎร
6. สามารถแก้ไขปัญหาราษฎรเข้ามาอยู่อาศัย และทำกินในพื้นที่เขตสงวนหวงห้ามของทหารได้สำเร็จ

ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547 ได้เสด็จมาเปิดโครงการ

กองพลพัฒนาที่ 1 ชุดปฏิบัติการที่ 4 ในพื้นที่โครงการมีราษฎรบุกรุกที่ดินเป็นจำนวนมาก คณะทำงานด้านการแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่จึงได้จัดทำแผนงานโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับราษฎร และป้องกันการบุกรุกพื้นที่ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะทำงานด้านประสาน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันการบุกรุกที่ดิน ซึ่งเป็นพื้นที่ราชพัสดุ เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นมา

สำนักงานฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ สืบเนื่องจากในชุมชนมีการยึดครองพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ตลอดจนมีการใช้ประโยชน์จากป่าที่เหลืออยู่อย่างไม่เหมาะสม ทำให้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว สำนักงานฯ จึงมีหน้าที่เพาะชำกล้าไม้ไว้เพื่อทำการปลูกทดแทนพื้นที่ป่าที่ได้ถูกทำลายลงไป โดยมีหน้าที่ดูแลป่าไม้ทั้งหมดในพื้นที่ของโครงการฯ ในปัจจุบันมีคณงาน 35 คน และในปี พ.ศ. 2548 สำนักงานฯ จะจัดทำแปลงสาธิตประมาณ 5 ไร่ โดยจะทำการเพาะชำกล้าไม้ทุกชนิดไว้ที่สำนักงานฯ

สำนักงานควบคุมไฟป่า เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชน ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการไฟป่าโดยตรง และคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร สืบเนื่องจากการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ในแต่ละปีมีปัญหาไฟป่าเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งเป็นประจำ ส่งผลกระทบต่อสภาพป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากมาย

ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาไฟป่า ทางสำนักงานโครงการฯ จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งสำนักงานควบคุมไฟป่าขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องการจัดการไฟป่าขึ้นในพื้นที่โครงการ โดยเริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2544 มีนายสมโชค บัวศรี เป็นหัวหน้า ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ 15 คน โดยคัดเลือกจากคนในชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากมีความเข้าใจในสภาพพื้นที่ที่จะปฏิบัติงานเป็นอย่างดี โดยได้ค่าแรงวันละ 160 บาทต่อวัน (จากการสัมภาษณ์ นายออด ศรีพรหมทอง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 11 กันยายน 47)

ที่พักสายตรวจในชุมชน เนื่องจากในพื้นที่ของชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง และยังไม่ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจมาดูแลรักษาความปลอดภัย และอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ทางสถานีตำรวจภูธรอำเภอสวนผึ้ง จึงได้จัดตั้งที่พักสายตรวจในพื้นที่ เพื่อดูแลความปลอดภัย และรับแจ้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชน โดยตั้งอยู่บริเวณทางสามแยกหน้าโรงเรียน

ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

ทรัพยากรน้ำ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของชุมชนเป็นที่ราบ และมีภูเขาสูงต่ำสลับกันไป และป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติหลายสาย และแหล่งน้ำที่สำคัญในชุมชนคือ

ลำน้ำจากน้ำตกเก้าชั้น ซึ่งไหลมาจากบริเวณด้านล่างของน้ำตก แล้วไหลไปรวมกับลำน้ำจากธารน้ำร้อน บ่อคดลิ่ง และจึงไปรวมกันที่อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยผาก แล้วจึงไหลผ่านกลางหมู่บ้าน และจะมีน้ำจากน้ำตก ห้วยผากที่ไหลมาจากอ่างเก็บน้ำที่หลังวัดมาบรรจบกันอีกหนึ่งสาย โดยที่ลุ่มน้ำเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีทางไหลของสายน้ำแบบทางน้ำกึ่งไม้ แล้วจึงไหลลงสู่แม่น้ำภาชี ซึ่งเป็นแม่น้ำที่รองรับน้ำจากผืนป่าตอนบน ของเทือกเขาตะนาวศรี

แหล่งน้ำที่จัดสร้าง โครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2536 เจ้าของโครงการ คือ กรมชลประทาน โดยใช้งบประมาณ 6,426,000 บาท เป็นแหล่งเก็บน้ำแหล่งแรกของชุมชนที่ดักน้ำจาก น้ำตกห้วยผาก ขณะนี้ใช้เป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน สามารถใช้น้ำได้ตลอดทั้งปี เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่ ชาวบ้านใช้เป็นที่ตั้งของชุมชน คือ ชุมชนกะเหรี่ยงคริสต์ แต่ในตอนบนของคั้นน้ำไม่มีคนอยู่อาศัย เนื่องจากทหารกันออกจากพื้นที่ เนื่องจากเป็นผืนป่าคั้นน้ำลำธาร

อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยผาก สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ขนาดความจุ 809,000 ลูกบาศก์เมตร เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ด้านหลังของโครงการฟื้นฟูสภาพป่า และ สำนักงานควบคุม ไฟฟ้า ใช้งบประมาณ การก่อสร้าง 8,214,000 บาท และในอนาคตบริเวณนี้จะทำเป็นแหล่งน้ำประปา ออนามัย โดยจะใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีความสูง กว่าที่อื่น เมื่อวางท่อประปาแล้วจะทำให้สามารถจ่ายน้ำไปได้ทั่วถึง

ทรัพยากรดิน เนื่องจากพื้นที่ในชุมชนเคยเป็นที่ทำเหมืองแร่มาก่อน ทำให้มีการทำลายหน้าดิน โดยทั่วไป ทำให้ในปัจจุบันดินมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่เพื่อทำการเกษตร เนื่องจากผิวดินตื้น และเป็นที่สูงชัน จึงควรสงวนไว้เพื่ออนุรักษ์ดินน้ำลำธาร หรือปล่อยให้ป่าตามธรรมชาติ และพื้นที่ ในชุมชนเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนฯ พ.ศ. 2481 และอยู่ในความดูแลของ กรมธนารักษ์ ทำให้สิทธิขาดในการเป็นเจ้าของที่ดินใน ชุมชนยังไม่มี สิทธิในการครอบครอง คือใบ ภาษีบำรุงท้องที่ หรือใบ ภบท. เท่านั้น

วัฒนธรรมและประเพณี

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน ยังคงมีความสัมพันธ์เป็นแบบปฐมภูมิ เนื่องจากมี ความผูกพันอยู่ในกลุ่ม และอยู่ในพื้นที่มานานตั้งแต่เริ่มอพยพมาเมื่อครั้งยังทำงานในเหมืองแร่ จึงค่อนข้าง มีความผูกพันกันแนบแน่น เปรียบเสมือนเป็นเครือญาติ

ประเพณีในชุมชน

ประเพณีวันสงกรานต์ จะมีการทำบุญตักบาตรในช่วงเช้าและเพล เวลาเที่ยงหลังจากที่พระสงฆ์ ฉ้นเพลเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการถวายผ้าป่าสามัคคี โดยชาวบ้านจะนำผ้าป่าของแต่ละกลุ่มบ้านมาถวายและใน บางปีก็จะมีผ้าป่าจากคนถิ่นอื่น ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนด้วย และชุมชนกะเหรี่ยงพุทธที่อยู่บริเวณหลังวัดก็ จะมาร่วมงานหลังจากถวายผ้าป่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการสงฆ์พระ และรดน้ำคำหัวผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

โดยจะเชิญผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไปทุกคนรวมทั้งชาวกะเหรี่ยงในชุมชนด้วย มาให้ลูกหลานรดน้ำและขอพรจากท่านผู้อาวุโสเหล่านี้ โดยพิธีนี้จะจัดขึ้นที่บริเวณสำนักสงฆ์เทพประทานพร ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนบ้านห้วยผาก

ประเพณีทำบุญกลางบ้าน จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งจะจัดขึ้นประมาณกลางเดือนห้า ประเพณีนี้จัดกันมาเกือบยี่สิบปีแล้ว โดยครั้งแรก ๆ จัดที่บริเวณตรงข้ามกับสถานีอนามัย แต่ต่อมาเมื่อมีศาลาประชาคมของหมู่บ้านจึงได้ย้ายมาจัดที่ใกล้กับศาลา เพราะมีพื้นที่สะดวกในการจัดงาน งานทำบุญกลางแห่งนี้จะนิมนต์พระมาสวดมนต์ในพื้นที่กลางแจ้ง เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน และ จะทำให้คนที่อยู่ในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนต่อชุมชน และทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อตนเองและชุมชน (จากการสัมภาษณ์ นายทองหล่อ ประชุมวงษ์ มรรคทายกวัด เมื่อ 17 กันยายน 2547)

ประเพณีวันเข้าพรรษา และ ออกพรรษา ก็จัดเหมือนที่อื่นทั่วไป โดยวันออกพรรษาจัดให้มีการตักบาตรเทโว โดยพระสงฆ์จะเดินลงมาจากที่บริเวณบนยอดเขาที่มีพระประธานองค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ และชาวบ้านจะรอใส่บาตรตรงบริเวณบันไดทางขึ้นองค์พระ

ประเพณีเรียกขวัญเดือนเก้า เนื่องจากในชุมชนยังมีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอยู่ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงจะมีความเชื่อในเรื่องขวัญ และจะมีการทำพิธีเรียกขวัญในเดือนเก้าของทุกปี จุดประสงค์ของการเรียกขวัญนั้นก็เพื่อให้ลูกหลานอยู่สุขสบาย ปราศจากโรคภัย มีความสุขความเจริญ มีอายุมันขวัญขึ้น และมีความรักสามัคคีกัน

ในอดีตชาวกะเหรี่ยงจะเรียกขวัญเดือนหล่า คอก (เดือนเก้า) ในวันขึ้น 15 ค่ำ ของทุกปี แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนเวลา เพื่อที่จะให้ชาวกะเหรี่ยงแต่ละหมู่บ้าน ได้มีโอกาสไปร่วมงานตามหมู่บ้านต่างๆ จึงได้นัดหมายในแต่ละหมู่บ้านให้กำหนดวันเรียกขวัญไม่ให้ตรงกัน แต่ละหมู่บ้านจึงนิยมจัดงานให้ตรงกับวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ เพื่อให้ลูกหลานชาวกะเหรี่ยงที่ออกจากบ้านไปทำงานต่างถิ่น จะได้กลับมายังหมู่บ้าน เพื่อเข้าร่วมงานให้ พ่อ แม่ หรือ ปู่ ย่า ได้ผูกแขนเรียกขวัญ ที่ต้องเป็นเดือนเก้า เพราะเป็นช่วงเวลาที่ว่างจากเพาะปลูก และชาวกะเหรี่ยงถือว่าเดือนนี้เป็นเดือนที่ไม่ดี

สิ่งของที่ใช้ในพิธีเรียกขวัญ มีดังนี้

1. สู้งอ้ว ค้ายสีขาว ความหมายของค้ายสีขาว คือ ความดี ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ ขณะที่ชาวกะเหรี่ยงในราชบุรี และ เพชรบุรี ใช้ค้ายสีแดง
2. หมี่ถ่อง ข้าวเหนียวห่อต้มสุก ให้ความหมายถึง ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
3. สะกู่ขามะเขี ก ล้วยสุก ให้ความหมายถึง ความรัก การแพร่ขยายของเผ่าพันธุ์ ดังกอกล้วยที่แตกหน่อ
4. ซึ่ยพู อ้อย ให้ความหมายถึง การสืบเผ่าพันธุ์เป็นทอดๆ ไม่ขาดหาย
5. โฟ้วี๊ย ดอกเข็ม หมายถึง รากเหง้าของความมั่นคงในอุดมการณ์ ของเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยง

6. ทึบ น้ำ หมายถึง ความร่มเย็นเสมอต้น เสมอปลาย ไม่มีจุดสิ้นสุด
7. หมี ถอง คุ้ง ข้าวปั้น หมายถึง เผ่าพันธุ์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน
8. นีจ่าง น้ำผึ้ง ซึ่งหายาก ปัจจุบันจึงใช้มะพร้าวชุคเหนียวน้ำตาลปีบแทนน้ำผึ้ง
9. นุ่งวะ ทัพพีไม้ สำหรับคดข้าว
10. เพ่ หมายถึง สร้อยคอ หรือกำไล

โดยเอาของทั้งหมดที่เตรียมไว้ใส่ลงในกระบุง หรือกระจาด แล้วจึงเริ่มพิธีด้วยการสวด เสร็จแล้วจึงทำการผูกข้อมือด้วยด้ายสีแดง และให้พรเป็นภาษากะเหรี่ยง โดยมีความหมายว่าให้มีอายุยืน ขวัญยืน มีความสุขความเจริญ ไม่ให้โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มาเบียดเบียน

ในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงสวนผึ้ง และคนไทยในท้องถิ่น หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ราชการจะเรียกประเพณีเรียกขวัญเดือนเก้าว่า “ ประเพณีกินข้าวห่อ ” การที่คนนอกเผ่า หรือคนในเผ่ากะเหรี่ยง เรียกประเพณีกินข้าวห่อนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจในความหมาย และคุณค่าของขวัญที่มีต่อบุคคล ครอบครัว สังคม และเชื้อชาติเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยง เพราะขวัญเป็นนามธรรม แต่คนกลับมายึดติด และให้คุณค่ากับวัตถุ คือ ข้าวห่อซึ่งเป็นอาหารที่นำมาเลี้ยงต้อนรับกัน จึงได้เรียกกันว่า “ ประเพณีกินข้าวห่อ ” (วุฒิ บุญเลิศ, 2545: 115-119)

ประเพณีวันลอยกระทง จะจัดขึ้นที่บริเวณฝายน้ำล้น ช้างสวนสุขภาพ ในทุกปีจะมีงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล มาช่วยในการจัดงาน ทางโรงเรียนบ้านห้วยผาคจะมาร่วมกิจกรรม นำดนตรีของโรงเรียนมาแสดง มีการประกวดร้องเพลง แล้วโรงเรียนจะทำกระทงมาขายเพื่อนำรายได้จากการจำหน่ายทั้งพวงมาลัย และกระทงมาเป็นทุนอาหารกลางวันของเด็กในโรงเรียน

ประเพณีวันคริสมาสต์ เป็นประเพณีของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ โดยจะจัดทุกวันที่ 27 ธันวาคมของทุกปี และในงานก็จะมีชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ในชุมชนใกล้เคียงมาร่วมด้วย ในช่วงกลางวันจะมีการเลี้ยงอาหารเด็กและคนทั่วไป ส่วนกลางคืนจะมีการแสดงละครที่เป็นประวัติของพระเยซู

ระบบสาธารณูปโภค

ในชุมชนยังมีไฟฟ้าใช้ไม่ทั่วถึง โดยกลุ่มบ้านห้วยน้ำขาว ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ในปัจจุบันใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์

ประปา ในชุมชนมีถังน้ำประปาอยู่ 2 แห่ง คือ ที่ชุมชนบ้านห้วยผาค และ ชุมชนบ้านท่ากุลา แต่ระบบน้ำก็ยังเป็นน้ำดิบอยู่ ยังไม่มีประปานามัย

การติดต่อสื่อสาร มีตู้โทรศัพท์สาธารณะอยู่ 3 ตู้ และ เสาโทรศัพท์เครือข่ายสัญญาณเอไอเอส 1 แห่ง

การคมนาคม ติดต่อกับอำเภอ มีถนนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จากชุมชนบ้านห้วยผาก - ถึงอำเภอสวนผึ้ง เป็นถนนผิวลาดยาง ระยะทาง 15 กิโลเมตร ส่วนถนนที่ใช้ติดต่อระหว่างหมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง

แหล่งท่องเที่ยว

ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่ถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงาน และสถานที่ขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว คือ

น้ำตกเก้าชั้น เดิมทีรู้จักกันเฉพาะในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชนพื้นบ้านของบ้านห้วยผาก ตำบลสวนผึ้ง ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2484 ได้มีบริษัทชาวต่างชาติได้รับสัมปทานบัตรเข้ามาทำเหมืองแร่ที่ตอนล่างของน้ำตก ซึ่งเรียกติดปากในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงว่า เหมืองนายห้างฝรั่ง และเมื่อเหมืองนายห้างฝรั่งหมดสัมปทานไป ก็มีบริษัทของคนไทย เข้ามารับสัมปทานต่อจนกระทั่งหมดสัมปทานเมื่อ พ.ศ. 2535 หลังจากนั้นทางอำเภอสวนผึ้ง และกลุ่มองค์กร ท้องถิ่นต่าง ๆ จึงได้ร่วมกันพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมาจวบจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ชื่อของน้ำตกแห่งนี้ เดิมทีนั้น เรียกว่า น้ำตกเก้าโจน ซึ่งมาจากคำว่า “เก้ากระโจน” อาจเป็นเพราะมีน้ำตกอยู่ จำนวน 9 ชั้น และแต่ละชั้นไม่ไกลเกินไปนัก จึงเปรียบเทียบกับคำว่ากระโจนเพียงเก้าครั้ง ก็ถึงครบ แต่นักท่องเที่ยวที่รู้จัก และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น เกิดการเข้าใจผิดทางความหมายและตัวสะกด จึงกลายเป็น “เก้าโจร” ซึ่งฟังดูแล้วเหมือนกับแหล่ง ซ่องสุ่มของโจรผู้ร้าย และดูน่ากลัวสำหรับผู้ที่จะมาท่องเที่ยว จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “น้ำตกเก้าชั้น” แทนแหล่งกำเนิดของน้ำตกเก้าชั้น อยู่บริเวณสันปันน้ำซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ รางคา (รางคา เป็นภาษากะเหรี่ยง แปลว่าที่ราบสูง) บนเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งมีลักษณะป่าที่อุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยมีฝนตกชุกโดยต่อเนื่อง ก่อให้เกิดธารน้ำจากธรรมชาติ ไหลผ่านจากตอนกลางของเทือกเขามายังบริเวณด้านล่างนับรวมได้ 14 ชั้นแต่สำหรับประชาชนทั่วไปนั้นสามารถเข้าเที่ยวชมได้เพียง 9ชั้น เท่านั้น เนื่องจากชั้นต่อไปมีสภาพเป็นเขาสูงชัน และหุบเหวลึก อาจได้รับอันตรายได้

ธารน้ำร้อนบ่อคลึง บริเวณที่เป็นธารน้ำร้อนบ่อคลึงในปัจจุบัน เดิมทีเคยเป็นพื้นที่ที่ใช้ทำเหมืองแร่มาก่อน เมื่อเหมืองต้องเลิกกิจการไป อันเนื่องมาจากราคาแร่ดีบุกตกต่ำ ประกอบกับหมดอายุสัมปทาน จึงทำให้เจ้าของพื้นที่ได้ทำการพัฒนาบริเวณธารน้ำร้อนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ธารน้ำร้อนเกิดจาก บริเวณชั้นใต้ดินที่มีรอยเลื่อน หรือรอยแยกของหินในชั้นหินอัคนีแทรกซอน ทำให้ความร้อนจากหินหนืด ที่อยู่ลึกลงไปในเปลือกโลก สามารถถ่ายเทมายังบริเวณน้ำที่ใต้ดิน ซึ่งซึมลึกลงไปถึงหินชั้นอัคนีแทรกซอนได้ เมื่อน้ำร้อนจึงทำให้เกิดแรงดัน ทำให้น้ำพุ่งขึ้นมาตามรอยแยกของหิน มาสู่ผิวดินเป็นธารน้ำดังที่เป็นอยู่

ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวมาอาบน้ำแร่ที่ธารน้ำร้อนกันมาก บางกลุ่มพาผู้ป่วยโรคอัมพาต มาอาบน้ำแร่ด้วยความเชื่อว่า เมื่อได้อาบน้ำแร่ที่นี้บ่อยๆ แล้วก็สามารถทำให้หายจากโรคได้ จึงทำให้ มีนักท่องเที่ยวมาด้วยกันมาก แต่ในความเป็นจริงแล้วธารน้ำร้อนบ่อคลึง ซึ่งเป็นธารน้ำร้อนธรรมชาติที่มีน้ำ ไหลออกมาจากซอกเขาด้วยเหตุที่ได้พื้นเปลือกโลกเป็นแหล่งหินหนืด (MAGMA) ที่มีอุณหภูมิสูง ประกอบกับมีแหล่งน้ำใต้ดินบริเวณนั้น จึงทำให้น้ำที่ไหลมีฟลูออไรด์สูงเกินไป และไม่สามารถรักษา โรคผิวหนังบางชนิดได้ เนื่องจากมีธาตุกำมะถันน้อยเกินไป (โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา, 2544: 24)

รีสอร์ทบ้านพัก

รีสอร์ทบ้านชมดอย

มีอาจารย์ยังปัญญา วิชญนิต เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งเป็นข้าราชการที่เกษียณอายุและเป็นคนจาก ภายนอกชุมชน เคยเดินทางมาพักผ่อนยังชุมชน และชื่นชอบอากาศของที่นี่ จึงได้มาซื้อที่ และทำเป็น รีสอร์ท มีบ้านพักจำนวน 9 หลัง จัดว่าเป็นรีสอร์ทที่มีทัศนียภาพสวยงามแห่งหนึ่งของ ชุมชน เพราะ ปลูกอยู่บนเนินเขามองลงมาจะเห็นลำห้วย และฝายหินทิ้งจะมีนักท่องเที่ยวมาพักกันมากในช่วง เทศกาล

รีสอร์ทบ้านริมเขา

นายวิฑูรย์ รัศมินทรทพิษฐ์ เป็นเจ้าของกิจการรีสอร์ท ที่ตั้งอยู่ริมลำธารที่ไหลมาจากบ้านห้วยผาก ที่มีแนวเขากั้นระหว่างบ้านห้วยผาก กับ บ้านท่ามะขาม มีบ้านพัก 15 หลัง ตกแต่งพื้นที่กลมกลืนกับ ธรรมชาติ มีห้องประชุมสัมมนา และห้องจัดเลี้ยง

รีสอร์ทบ้านรากไม้ชายน้ำ

นายสมหมาย พุกอ่อน เป็นเจ้าของ มีลักษณะเป็นบ้านไม้ตกแต่งเป็นมุข 5 ชั้น ประดับตกแต่ง ด้วยรากไม้ และหินธรรมชาติ ตั้งอยู่สองฝั่งของลำน้ำห้วยผาก เป็นลำน้ำธรรมชาติในพื้นที่ รีสอร์ทยังไม่ แล้วเสร็จ แต่สามารถให้พักได้ ซึ่งผู้มาพักค้างจะต้องเตรียมอุปกรณ์อาหารมากินเอง แต่โดยส่วนมากแล้ว เจ้าของกิจการมักใช้ในการต้อนรับพรรคพวกจากกรุงเทพฯ มาพักมากกว่า

รีสอร์ทบ้านบัววัฒนา

นายเขมวิทช์ บัววัฒนา เป็นเจ้าของกิจการ เป็นคนในชุมชน และพื้นที่ที่ทำกิจการ เป็นที่ทำเหมือง แร่มาก่อน แต่ได้ปรับปรุงพื้นที่เพื่อใช้ทำรีสอร์ท รีสอร์ทอยู่ติดลำธารที่ไหลมาจากน้ำตกเก้าชั้น ทำให้ บรรยากาศของรีสอร์ทดูสงบ และร่มรื่น เหมาะสำหรับพักผ่อน มีอาหาร บ้านพัก ไร่บริการ ในอนาคตจะ สร้างห้องเพื่อใช้สำหรับจัดประชุมและสัมมนา

ด้านการปกครอง

ชุมชนบ้านห้วยผาก ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังนี้

1. นายไพโรจน์	สีทับทิม	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายสุมงคล	แสนททำพล	ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
3. นายคำนวน	วงศ์ทอง	ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
4. นายแสวง	วงศ์ปรีชาชัย	ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ
5. นายอลงกรณ์	สอนสัญ	ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ
6. นายเมฆ	อินมา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
7. นางวณิชชาพร	วงศ์ทอง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประชาคมหมู่บ้าน

ทำหน้าที่ประชมรับฟังปัญหา และ ความเดือดร้อนของคนในชุมชน เพื่อจัดลำดับความจำเป็น เร่งด่วน เสนอต่อสมาชิก อบต. เพื่อแก้ไขปัญหาดต่อไป มีคณะทำงานดังนี้

1. นายสมหมาย	พุกอ่อน	ประธานประชาคม
2. นายอดิษฐ์	หงษ์เหิรสถิตย์	รองประธาน
3. นายไพโรจน์	สีทับทิม	กรรมการ
4. นายเมฆ	อินมา	กรรมการ
5. นางวณิชชาพร	วงศ์ทอง	กรรมการ
6. นายจำลอง	ชัยเครือ	กรรมการ
7. นายรุ่ง	สว่างเกตุ	กรรมการ
8. นายไพบูลย์	ภูริศรี	กรรมการ
9. น.ส.สุรีย์พร	เนตรบุตร	กรรมการ
10. นายโสภ	จำจิตต์	กรรมการ
11. นายสุเทพ	ไกรเทพ	กรรมการ
12. นายกี	อนุกุลนิติธรรม	กรรมการ
13. นางครุณี	แก้วมุกดา	กรรมการ
14. นายสมบูรณ์	แก้วพู่	กรรมการ
15. นายระวาง	ศรีดี	กรรมการ

คณะกรรมการหมู่บ้าน

ทำหน้าที่ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้าน กับ ฝ่ายปกครอง และตรวจสอบการทำงานของผู้นำในชุมชน โดยมีกรรมการฝ่ายต่างๆ ดังนี้

1. นายสุมงคล	แสนท่าพล	กรรมการฝ่ายปกครอง
2. นายอลงกรณ์	สอนสัญ	กรรมการฝ่ายป้องกัน
3. นายแสวง	วงศ์ปรีชาชัย	กรรมการฝ่ายพัฒนา
4. นายบุญส่ง	อุดมภาค	กรรมการฝ่ายสวัสดิการและสังคม
5. นายลาโท	เมกา	กรรมการฝ่ายสาธารณสุข
6. น.ส.สุรีย์พร	เนตรบุตร	กรรมการฝ่ายศึกษาและวัฒนธรรม
7. นายสุวิน	พรหมทอง	กรรมการฝ่ายการคลัง
8. นายวิเชียร	บางน้ำมิตร	กรรมการฝ่ายอนุรักษ์

กลุ่มและองค์กร

กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. พบว่าชุมชนบ้านห้วยผากมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 18,600 บาท ต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 20,000 บาท ทางรัฐบาลจึงได้จัดสรร งบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยงบประมาณดังกล่าวผ่านทางสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสวนผึ้ง ภายใต้งโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) อนุมัติงบประมาณเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2540 เป็นเงินจำนวน 280,000 บาท เพื่อนำเงินมาเป็นทุนกู้ยืมในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันมีสมาชิก 58 คน

โดยการพิจารณาให้กู้แต่ละรายจะขึ้นอยู่กับโครงการที่จะลงทุน โดยแต่ละโครงการจะต้องไม่เกิน 20,000 บาท ต่อ โครงการ และคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีคณะกรรมการ ดังนี้

1. นายไพโรจน์	สีทับทิม	ประธาน / ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายสุวิน	พรหมทอง	รองประธาน / กรรมการหมู่บ้าน
3. นายวิเชียร	บางน้ำมิตร	กรรมการ / กรรมการหมู่บ้าน
4. นายเมฆ	อินมา	กรรมการ / สมาชิก อบต.
5. นายบัณฑิตย์	กุลอึ้ง	กรรมการ / ผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นางพรหม	ซ้อยเครือ	กรรมการ / กลุ่มอาชีพ หรือ กลุ่มออมทรัพย์
7. นางธานี	เคยสนิท	กรรมการ / คณะกรรมการพัฒนาสตรี
8. นายอลงกรณ์	สอนสัญ	กรรมการ / ผู้นำ อช.
9. นางดวงจันทร์	เขตสุนทร	กรรมการ / คณะกรรมการพัฒนาสตรี

กองทุนหมู่บ้าน

ทางชุมชนบ้านห้วยผาก ได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณจากทางรัฐบาล จำนวน 1,000,000 บาท เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 มีสมาชิกแรกเริ่ม 84คน และในปัจจุบันมีจำนวน 91 คน ดำเนินการโดยให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อไปลงทุนประกอบอาชีพ ตามโครงการที่เสนอผ่านคณะกรรมการพิจารณา ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท / โครงการ โดยมีดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตรา ร้อยละ 0.50 บาท ต่อ ปี และสมาชิกจะต้องนำเงินส่งคืนกองทุนภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา โดยมีคณะกรรมการดังนี้

1. นายเทอดศักดิ์	โมนยะกุล	ประธาน
2. นายขิ่งปัญญา	วิษณุธิ	รองประธาน
3. นายเมฆ	อินมา	รองประธาน
4. น.ส.สุรีย์พร	เนตรบุตร	เลขานุการ
5. นายรุ่ง	สว่างเกตุ	เหรัญญิก
6. นายทรงพล	เขตสุนทร	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
7. นายศรีสุข	จันแก้ว	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
8. นายอรรถพล	สินประสูตร	กรรมการฝ่ายติดตาม
9. นายวิโรจน์	คงทิน	กรรมการฝ่ายติดตาม
10. นายสุมงคล	แสนท่าพล	กรรมการฝ่ายติดตาม
11. นายบุญส่ง	อุดมภาค	กรรมการฝ่ายติดตาม
12. นายมาโนช	หลีสวรรณ	กรรมการฝ่ายติดตาม
13. นายไพโรจน์	สีทับทิม	กรรมการฝ่ายส่งเสริม
14. นางพัชรี	อุปแก้ว	กรรมการฝ่ายส่งเสริม
15. นางครุณี	แก้วมุกดา	กรรมการฝ่ายปฏิคม

คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้ เป็นกรรมการชุดที่ 3 ซึ่งแต่งตั้งเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 46 และจะมีการแต่งตั้งใหม่ในเดือน ธันวาคม ของทุกปี

ระเบียบการเข้าเป็นสมาชิกกองทุน

1. เป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่หมู่ 7 บ้านห้วยผาก
2. เป็นผู้ที่พร้อมปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
3. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
4. ต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 5 หุ้น (หุ้นละ 100 บาท) ในครั้งแรกที่เข้าเป็นสมาชิก และเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง
5. ต้องฝากเงินสัจจะทุกเดือน เดือนละเท่าๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า 20 บาท และจะสามารถเพิ่มเงินฝากได้ปีละ 1 ครั้ง

6. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

การจัดสรรกำไรสุทธิ

เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ทางบัญชีกองทุนจะปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป โดยคณะกรรมการจะนำกำไรมาจัดสรร ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 5
2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 10
3. เป็นทุนการศึกษาของนักเรียนที่เรียนดี ในชุมชน ในอัตราร้อยละ 5
4. เป็นทุนสนับสนุนการกีฬา ในอัตราร้อยละ 5
5. เป็นของขวัญให้คนชรา ในอัตราร้อยละ 5
6. เป็นเงินเพื่อสทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
7. เป็นทุนเพื่อบำรุงศาสนา ในอัตราร้อยละ 5
8. เป็นทุนสนับสนุนโรงเรียน ในอัตราร้อยละ 5
9. เป็นค่าใช้จ่ายในกองทุน ในอัตราร้อยละ 10
10. เป็นค่าใช้จ่ายรับรอง ในอัตราร้อยละ 10
11. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร เช่น ค่ากระดาษ ค่าน้ำมันรถ ในอัตราร้อยละ 20

สมาชิกส่วนใหญ่จะไปเพื่อเป็นทุนค้าขาย และดำเนินกิจการด้านการเกษตร การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ จนได้เป็นกองทุนระดับ 3 เอ และได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลอีก 100,000 บาท

กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์

เนื่องจากในชุมชนชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ เมื่อมีผู้เสียชีวิตในบ้านจึงทำให้เกิดความเดือดร้อน ทางชุมชนจึงได้มีการตั้งกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ขึ้น เริ่มก่อตั้งเมื่อ เดือนมิถุนายน 2543 โดยมีผู้นำชุมชน ราษฎร และคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกันก่อตั้ง เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบครัวของผู้ที่เสียชีวิตให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยจะเก็บเงินจากสมาชิกคนละ 10 บาท ในปัจจุบันมีสมาชิก 1,182 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 11,820 บาท ถึงจำนวนเงินจะน้อย แต่ก็ยังสามารถใช้เป็นค่าใช้จ่ายในเบื้องต้นได้บ้าง

กลุ่มผู้ใช้น้ำ

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง และ คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้ร่วมก่อตั้ง เพื่อจัดสรรน้ำให้กับสมาชิกได้ใช้ในด้านอุปโภค และน้ำเพื่อการเกษตร โดย คิดค่าน้ำหน้าหน่วยละ 4 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ (ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมบำรุง) เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็นำมาเป็นกองทุนสวัสดิการต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อการพัฒนาต่อไป

ปัจจุบันมีสมาชิก 85 ครอบครัว ในกลุ่มผู้ใช้น้ำนี้มีข้อตกลงของกลุ่มว่า ถ้าเป็นสถานที่สำคัญ
ของชุมชน เช่น วัด , โรงเรียน , สถานีอนามัย ก็จะไม่เก็บค่าน้ำ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสถานที่สำคัญของ
ชุมชน

ภาคผนวก

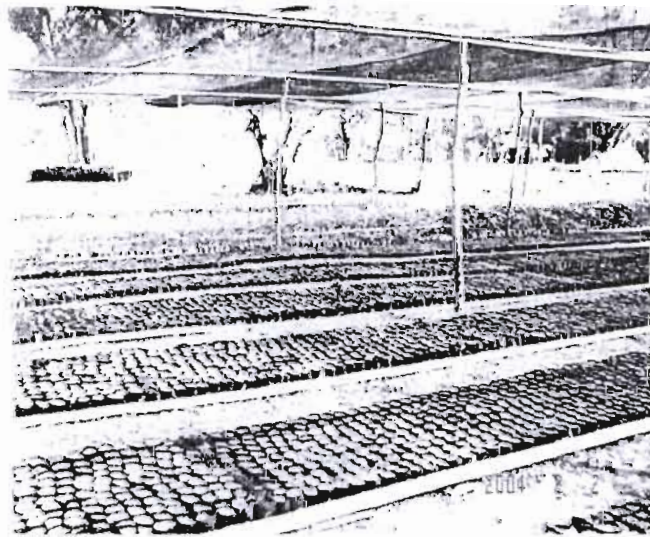
สำนักสงฆ์บ้านห้วยผาก จุดศูนย์รวมของชุมชน

สำนักประปาประจำหมู่บ้าน

สถานีอนามัยบ้านห้วยผาก

ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ ของสำนักงานฟื้นฟูสภาพป่า

บ้านชมดอย

ลุ่มน้ำตะโกปิดทอง

การศึกษาชุมชนลุ่มน้ำตะโกปิดทอง

หมู่ 8 บ้านตะโกกลาง บ้านตะโกบน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมา

บ้านตะโกกลาง เดิมชื่อว่าบ้านต้นมะม่วง เป็นส่วนหนึ่งของตำบลตะนาวศรี ที่มีมาอยู่ก่อนประวัติศาสตร์ที่อยู่กันมา ตั้งแต่ยุคหินใหม่ ยุคสำริดและยุคเหล็ก โดยค้นพบเครื่องมือหินกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ตลอดแนวชายแดน ตั้งแต่บ้านตะโกบน บ้านตะโกกลาง บ้านห้วยน้อย บ้านทุ่งเจดีย์ บ้านผาปก สำหรับบ้านตะโกกลางนี้เคยพบขวานสำริดที่มีส่วนผสมของทองคำมาก มีส่วนผสมของทองแดงน้อย นายวิเชียร โลหะศิริ ซึ่งได้ทำเหมืองอยู่ขณะนั้น ได้ทูลเกล้าถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและยังได้ทูลเกล้าถวายขวานหินชนวน หินพลัน และขวานสำริดเขียวแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชด้วย

ชุมชนดั้งเดิมเป็นชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ ทำมาหากินโดยทำไร่ข้าว ปลูกพืช เทียวป่าล่าสัตว์ มีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง จนกระทั่งเมื่อปีพ.ศ. 2456 รัฐบาลได้เปิดให้มีการร่อนแร่ได้ ผู้คนภายนอกเริ่มเดินทางเข้ามาแสวงโชคตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ปีพ.ศ. 2500 เหมืองแร่ ก็ใช้เครื่องขุดกลไกกันมากขึ้นและเหมืองแร่แต่ละเหมือง ก็ใช้คนงานกันเป็นหลักร้อย ซึ่งคนงานส่วนมากก็มาจาก ทางภาคเหนือตอนล่าง นอกจากนั้นก็ยังมี คนงานสัญชาติ มอญ พม่า และคนพื้นที่สูงเข้ามาทำงานอยู่ด้วยจนกระทั่งยุคทองของการทำเหมืองแร่หมดไป คนงานเหมืองที่มาทำเหมืองแร่ ส่วนหนึ่งก็อพยพไปหางานกันทำกันที่อื่น อีกส่วนหนึ่งก็กลับภูมิลำเนาเดิม แต่อีกส่วนหนึ่งที่ไม่อยากไปไหนก็อยู่ จับจองที่หักร้างกลางพง ทำไร่ทำสวนกันต่อไป

ปี พ.ศ. 2536 ได้แยกจาก ตำบลสวนผึ้ง หมู่ที่ 3 มาเป็น หมู่ 8 ตำบลสวนผึ้ง นายวัชร ไข่มอรุณ ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนแรก มีพื้นที่ทั้งหมด 16,875 ไร่ ปัจจุบัน นายบุญเลิศ ปั้นทองคำ เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโกกลางหมู่ที่ 8 ตำบลสวนผึ้งเป็นหมู่บ้านที่แบ่งแยกจากหมู่ที่ 3 บ้านผาปก เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2536 โดยมีพื้นที่ติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลจรเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 บ้านผาปก ตำบลสวนผึ้ง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ 5 บ้านถ้ำหิน ตำบลสวนผึ้ง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพเมียนมาร์

โดยมีเนื้อที่โดยประมาณ 27 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 16,875 ไร่

ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับที่ราบเชิงเขามีป่าโปร่งตามภูเขาในพื้นที่ทั่วไปจะมีป่าดิบเฉพาะแนวชายแดนและเป็นต้นกำเนิดต้นน้ำลำธารหลายสายที่สำคัญ ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทย และคนบนพื้นที่สูงคือ พม่า มอญและกะเหรี่ยง

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คือการทำไร่ผัก และพืชล้มลุก
รับจ้าง หาของป่าและค้าขาย

ธุรกิจเอกชน มีที่พักนักท่องเที่ยว คือไร่จักรพรรดิ และสวนศิริโรจน์

ด้านการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่งคือ โรงเรียนบ้านตะโกกลาง โดยเป็นโรงเรียนสังกัดงานการประถมศึกษา
ศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 โดยใช้ชื่อว่า โรงเรียน
ตำรวจตะเวนชายแดนบ้านตะโกกลาง” เนื้อที่ 30 ไร่

เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมเพื่อ
ติดตามดูการจัดการเรียนการสอน

ต่อมาในปี 2541 กองบัญชาการตำรวจตะเวนชายแดน ภาค 1 ได้โอนโรงเรียนให้แก่สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบดำเนินการ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 โดยใช้ชื่อว่า
“โรงเรียนบ้านตะโกกลาง” มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 436 คน

โครงการเด่นของโรงเรียน

- โครงการตามพระราชดำริ “หญ้าแฝกเพื่ออาหารกลางวัน”
- โครงการตามรอยพระยุคลบาท
- โรงเรียนรูปแบบใหม่ “โรงเรียนวิถีพุทธ”
- โครงการ “ TO BE NUMBER ONE “

องค์กรศาสนา

คือสำนักสงฆ์เริ่มชัย เป็นวัดในมหานิกาย หลวงพ่อเลิศพล เป็นผู้สร้างสำนักสงฆ์และมีหลวง
พ่อประสิทธิ์ อภิชาโตเป็นผู้ดูแล

ด้านสาธารณสุข

- มีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- หน่วยมาลาเรีย

ด้านการคมนาคม ถนนราดยางสาย ราชบุรี-ผาปก มาถึงบ้านตะโกกลาง

แหล่งน้ำ มีอ่างเก็บน้ำจำนวน 3 แห่ง คือ

- อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยสุด
- อ่างเก็บน้ำบ้านตะโกกลาง
- อ่างเก็บน้ำเขาวริน
- ปะปาหมู่บ้าน และแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วไป

ข้อมูลด้านอื่นๆ

ทรัพยากรธรรมชาติ

- มีป่าไม้เบญจพรรณ ไม้ยืนต้นชนิดต่างๆ สมุนไพรและกล้วยไม้
- สัตว์ป่า
- น้ำตกห้วยพลู น้ำตกตะโกปิดทอง
- แร่ธาตุ คิบุก เฟลสปาร์ วุลแฟรม ฟลูออไรด์

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านตะโกบน

หมู่บ้านตะโกบน ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 8 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอสวนผึ้งไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 33 กิโลเมตร พื้นที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นเหมือนแร่เฟลด์สปาร์ โดยอาชีพหลักของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างชาติ คือการรับจ้างทำเหมืองแร่ หมู่บ้านนี้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2519 โดยบริษัทเหมืองแร่แหลมพิชัยได้เช่าที่ราชพัสดุเพื่อทำเหมืองแร่คิบุกขนาดใหญ่ ทำให้ประชาชนจำนวนมากย้ายเข้ามารับจ้างเป็นคณงานทำเหมืองแร่และสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ในบริเวณเหมืองแร่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 บริษัทเคอะสปาร์ไมนิ่ง จำกัด ได้เข้ามาเช่าช่วงพื้นที่ดังกล่าวเพื่อทำเหมืองแร่เฟลด์สปาร์แทน จนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านนี้มีอายุนับแต่การตั้งถิ่นฐานประมาณ 27 ปี มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับภายนอกเพียงเส้นทางเดียว ซึ่งติดต่อกับหมู่บ้านและตัวอำเภอสวนผึ้ง หมู่บ้านนี้มีประชากรที่เป็นคนไทยประมาณ 66 คน นอกนั้นเป็นคณงานข้ามชาติซึ่งมีสัญชาติกระเหรี่ยงประมาณร้อยละ 30 ที่เหลือร้อยละ 20 คือ คณงานสัญชาติอื่นเช่น พม่า ทวาย

แรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมีฐานะยากจน เจ็บป่วยและขาดความรู้ นอกจากนี้ การที่หมู่บ้านมีคนหลายสัญชาติ เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยทำให้เกิดปัญหาและความแตกต่างในเรื่องภาษาสังคมวัฒนธรรม ศาสนา และการปกครอง

ข้อมูลประชากร

จำนวนปัจจุบัน 90 หลังคาเรือน

ประชากรชาย 150 คน หญิง 166 คน รวม 316 คน

แยกเป็น คนไทย 19 หลังคาเรือน

ประชากรชาย 33 คน หญิง 33 คน รวม 66 คน

คณมอญ-พม่า 53 หลังคาเรือน

ประชากรชาย 6 คน หญิง 83 คน รวม 151 คน

กะเหรี่ยง 18 หลังคาเรือน

ประชากรชาย 49 คน หญิง 45 คน รวม 94 คน

ข้อมูลทั่วไป

เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งอยู่ในพื้นที่สัมปทานของบริษัทเหมืองแร่แหลมพิชัยจำกัด ซึ่งผลิตแร่เฟลสปาร์โดยมีคนงานเหมืองแร่ทั้งคนไทย มอญ กระเหรี่ยงและพม่า ประชากรอาศัยอยู่ 90 ครอบครัว โดยมีประชากร 316 คน เป็นชาย 150 คน หญิง 166 คน และมี นายสัมฤทธิ์ ติละวงศ์ เป็นผู้จัดการเหมืองแร่ แหลมพิชัย จำกัด โดยจะดูแลกลุ่มคนเหล่านี้ และจะอยู่ในพื้นที่ของหมู่ 8 โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จรด	อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	จรด	เทือกเขาตะนาวศรี
ทิศตะวันออก	จรด	หมู่บ้านโป่งแมว
ทิศตะวันตก	จรด	เทือกเขาตะนาวศรี สหภาพเมียนมาร์

เดิมที่หมู่บ้านตะโกปิดทอง ขึ้นอยู่กับหมู่ที่ 3 บ้านผาปก แต่ปัจจุบันได้แบ่งแยกจากหมู่ 3 เป็นหมู่ 8 เนื่องจากมีประชากรมากพื้นที่ขยายตามส่วน องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง โดยหมู่ 8 ควบคุมถึง บ้านตะโกกลาง บ้านโป่งแมวและบ้านตะโกปิดทอง ซึ่งมีลุ่มน้ำจากตะโกปิดทองไหลลงสู่โป่งแมว ตะโกกลาง และลงสู่แม่น้ำลำภาชี ซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของชุมชนตามลุ่มน้ำ

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ลาดชัน ซึ่งอยู่ห่างจากเขตชายแดนสหภาพเมียนมาร์ประมาณ 800 เมตร ซึ่งเดิมมีกลุ่มชนกระเหรี่ยงอาศัยตามแนวชายแดน ปัจจุบันอพยพเข้ามาอยู่ บ้านสิบหลัง ที่เป็นที่อยู่ของกลุ่มชนกระเหรี่ยงตามไหล่เขา ที่มีความเป็นอยู่ตามแบบประเพณีดั้งเดิม บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของแหล่งแร่เฟลสปาร์ ของบริษัท เหมืองแร่แหลมพิชัย จำกัด ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกและอุตสาหกรรมอื่นๆของประเทศ

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากอยู่บนเทือกเขาตะนาวศรี อากาศเย็นตลอดทั้งปี เพราะสภาพพื้นที่ป่าค่อนข้างสมบูรณ์ ฤดูร้อนก็จะเย็น ฤดูหนาวจะหนาวมาก หมอกจะลงคลุมพื้นที่บนเทือกเขา เมื่อมองแล้วจะเหมือนอยู่บนยอดเขาตามสภาพจริงของผืนป่าที่เห็นและน้ำค้างตามยอดหญ้า
แผนที่ประโยชน์การใช้ที่ดิน 4 ลุ่มน้ำเทือกเขาตะนาวศรี อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี

การบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคม

หมู่บ้านตะโกปิดทอง อยู่ห่างจากอำเภอสวนผึ้ง 34 กิโลเมตร จากอำเภอลงสู่หมู่บ้านเป็นทางลาดยาง 21 กิโลเมตร ลูกรัง 13 กิโลเมตร ซึ่งเป็นทางคดเคี้ยวตามเทือกเขาที่สลับซับซ้อน ประกอบด้วยน้ำที่ไหลลงสู่พื้นล่าง ไปสู่ลุ่มน้ำลำภาชี

ระหว่างถนนขึ้นเขาเพื่อไปสู่หมู่บ้านตะโกบน จะข้ามแม่น้ำสองสายที่ไหลมาบรรจบ ซึ่งเรียกว่าลุ่มน้ำตะโกปิดทองและไหลลงสู่หมู่บ้านโปงแม้ว และหมู่บ้านตะโกล่าง ตามลำดับ ซึ่งระยะทางจากบ้านตะโกล่างไปตะโกบนไม่มีรถโดยสารประจำทาง ประชาชนส่วนใหญ่ใช้จักรยานยนต์

นอกจากนี้ฤดูฝนจะมีน้ำหลากจากไหล่เขา และน้ำที่ไหลลงมาจากลุ่มน้ำตะโกปิดทองทั้งสองสาย ทำให้ทางชำรุดขาดการติดต่อจากภายนอก

ผู้คนที่อาศัยอยู่ตามเทือกเขา ไหล่เขา บางครอบครัวใช้การเดินทางเท้าข้ามเขาตะนาวศรีลงมายังหมู่บ้านตะโกล่างใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อซื้อสินค้ากลับไปใช้ที่บ้าน บางครอบครัวก็อาศัยรถที่บรรทุกแร่ลงจากเหมืองเพื่อลงมาทำธุระให้กับครอบครัว ซึ่งการเดินทางลงมาในแต่ละครั้งจะค่อนข้างลำบากโดยเฉพาะฤดูฝน

เศรษฐกิจของชุมชน / อาชีพ

การประกอบอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างเก็บแร่กับบริษัทเหมืองแร่เดอะสปาร์ไมนิ่ง จำกัด ส่วนใหญ่มีรายได้ 3,000 / คน / เดือน

ลองลงมาคืออาชีพ หางของป่าขาย เช่น หน่อไม้ เห็ดโคน อื่น ๆ และยังมีอาชีพ ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ แพะ สุกร ไก่ เป็นต้น

อาชีพที่จะทำให้อยู่อย่างถาวรได้นั้น คงจะเป็นอาชีพที่ประชาชนต้องรู้วิธีใช้ และทดแทนให้ ความสมบูรณ์คงอยู่กับเราทรัพยากรบางอย่างที่จะหมดไป เช่น ทรัพยากรแร่ นั้น ๆ

ปัจจุบันการทำสัมปทานได้หมดลง คงเหลือที่เราจะคืนความเป็นธรรมชาติให้กับเทือกเขาที่เราอาศัยอยู่ อาชีพหาของป่าออกมาขายเป็นอาชีพ รายได้ไม่คงที่ เช่น เราขุดหน่อไม้มาขาย เอาต้นไม้ไปสานแข่ง เอารากไปทำแก้อี๋ประคิษฐ์ด้วย ไม้ในป่าล้วนแต่จะหมดไป ก็เราไม่รู้ในการอนุรักษ์ และปลูกทดแทนให้เรายู่คู่กับป่าต่อไป ประชาชนที่ไม่เข้าใจก็จะชอบอาชีพที่ไม่ได้ลงทุนคือหาของป่าขาย

อาชีพทำไร่ทำสวน เป็นพื้นที่ เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่พืชสวน ซึ่งทำให้มีรายได้เสริมมาช่วยจุนเจือครอบครัว และชุมชน

อาชีพเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพที่ช่วยให้สร้างโอกาสให้ครอบครัวกับความเป็นธรรมชาติของสัตว์บางชนิด ที่ชอบอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งเกื้อหนุนและทำให้เศรษฐกิจครอบครัวดีขึ้น

สาธารณสุขโลก

ราษฎรในหมู่บ้าน ที่อยู่ในชุมชนตะโกบนนั้นมีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ ไม่มี ความสะดวกเหมือนชุมชนอื่น นอกจากนี้ เหมืองจะจัดสรรให้ ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ประปา เพราะเป็น

ชุมชนที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ แต่บริเวณโรงเรียน ตชด. ตะโกปิดทอง สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้ดำเนินการติดตั้งแผงโซลาเซลล์ ให้โรงเรียนสามารถมีไฟฟ้าใช้ได้ตลอดเวลา

น้ำ ชาวบ้านใช้น้ำตามลำห้วย และน้ำซับตามไหล่เขา นอกจากนี้ยังมีน้ำบ่อที่เหมืองขุด เพื่อล้างแร่และให้ชาวบ้านได้ใช้อีกจำนวน 5 บ่อ ซึ่งมีโคครอบหมู่บ้านตะโกบน

สำหรับน้ำอุปโภคใช้ดื่มและประกอบอาหารเป็นน้ำฝนที่เหมืองได้จัดตั้งน้ำให้แต่ละครอบครัว ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

หมู่บ้านตะโกบนเป็นหมู่บ้านที่ล้อมรอบด้วยเทือกเขาตะนาวศรีมีลุ่มแม่น้ำสองสาย ไหลลงสู่หมู่บ้านข้างล่าง และมีทรัพยากร หิน แร่ ทรัพยากรป่าไม้ ที่ล้วนแต่คงไว้ให้ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่มีหลากหลายชนิดพันธุ์ ส่วนใหญ่เป็นไม้ป่าที่มีอยู่ตามภูเขาตามธรรมชาติ

รายชื่อพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ในหมู่บ้านตะโกบน หมู่ 8

ลำดับ	ชื่อพันธุ์ไม้	ลักษณะ	หมายเหตุ
1	มะข่าโมง	ไม้ยืนต้น	
2	โมกอินเดีย	ไม้ยืนต้น	
3	ยางนา	ไม้ยืนต้น	
4	โมกมัน	ไม้ยืนต้น	
5	โมก	ไม้ยืนต้น	
6	ปีบ	ไม้ยืนต้น	
7	ต้นเป็ด	ไม้ยืนต้น	
8	สัตตบรรณ	ไม้ยืนต้น	
9	นนทรี	ไม้ยืนต้น	
10	สัก	ไม้ยืนต้น	
11	ราชพฤกษ์	ไม้ยืนต้น	
12	พิศุล	ไม้ยืนต้น	

สถานศึกษาในหมู่บ้านตะโกบน

หมู่บ้านตะโกปิดทอง หมู่ที่ 8 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง ตั้งอยู่กลางเหมืองแร่ตะโกปิดทอง โรงเรียนนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 โดยเจ้าของและหุ้นส่วนเหมืองแร่แหลมพิชัยตั้งขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคม ในท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเด็กเล็กจนถึงชั้น

ป.6 ทั้งนี้หม่อมแรมแห่งพิชัยได้มอบโรงเรียนแห่งนี้ให้กับตำรวจตระเวนชายแดนอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2521 โรงเรียนจึงอยู่ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาจนถึงปัจจุบัน

การที่โรงเรียนอยู่ในความดูแลของตำรวจตระเวนชายแดน โดยได้รับการสนับสนุนประมาณ จากตำรวจตระเวนชายแดน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และจากหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งเป็นโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ ทำให้โรงเรียนมีงบประมาณในการดำเนินโครงการสำคัญ เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ห้องพยาบาล เพื่อคนในพื้นที่ รวมทั้งยังเปิดเป็นโรงเรียนประจำสำหรับเด็กที่เข้ามาเรียนจาก ผังสภาพเมียนมาร์ และเด็กที่เดินทางมาโรงเรียนลำบาก รวมทั้งยังเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมอาชีพ แก่เด็กในโรงเรียนเพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียนที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ส่งผลให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนจากหมู่บ้านตะโกปิดทอง และประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงทั้งในเขตแดนไทย และจากเขตชายแดนพม่านิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ยากจน และโรงเรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาความเจ็บป่วย การขาดความรู้ ความยากจนของประชาชนได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง มีครูตำรวจตระเวนชายแดน 10 คน ผู้ดูแลเด็กเล็ก 2 คน โดยมี คต.สมชีพ บัวชุม เป็นครูใหญ่ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้นในปี การศึกษา 2547 จำนวน 129 คน แยกเป็น

อนุบาล	ชาย	12	คน	หญิง	16	คน	รวม	30	คน
ป. 1	ชาย	20	คน	หญิง	7	คน	รวม	27	คน
ป. 2	ชาย	17	คน	หญิง	7	คน	รวม	24	คน
ป. 3	ชาย	7	คน	หญิง	7	คน	รวม	14	คน
ป. 4	ชาย	8	คน	หญิง	7	คน	รวม	15	คน
ป. 5	ชาย	4	คน	หญิง	5	คน	รวม	9	คน
ป. 6	ชาย	15	คน	หญิง	4	คน	รวม	19	คน

รวมชาย 79 คน หญิง 50 คน รวม 129 คน

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

ชุมชนตะโกปิดทอง เป็นชุมชนที่อาศัยสภาพที่เอื้อต่อความเป็นธรรมชาติ และสภาวะจิตใจของคนในชุมชน ถึงแม้ว่าจะต่างเชื้อชาติศาสนา แต่ก็ล้วนที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดี ที่อยู่ในสังคม อย่างมีความสุข ศาสนาก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และประพฤติปฏิบัติตามขนบประเพณีของชุมชน

หมู่บ้านตะโกบนเมืองการศาสนา 2 แห่ง คือ

1. ชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีศาสนพิธีของศาสนาที่สำนักสงฆ์ ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ คือ เมื่อ ค.ศ. 2547 โดยก่อสร้างเป็นสถาปัตยกรรมเจดีย์ ซึ่งได้แรงศรัทธาของชุมชนห้องแถวใหม่ และชุมชนคนไทยในเมืองแรสปาร์ไมนิง จำกัด ของหมู่บ้านตะโกบน โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาที่ มาเยี่ยมชมเด็กนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง ครั้งนั้นได้นิมนต์พระคุณเจ้าหลวงพ่อบาตร (วัดบางหญ้า จังหวัดสมุทรสาคร) และได้ให้ชื่อตามที่เรียกตามสัญลักษณ์ของเจดีย์ ที่เป็นรูปคล้าย หัวช้างว่า สำนักสงฆ์พุทธเจดีย์เขาหัวช้าง

2. โบสถ์

เป็นสถานที่ประกอบการทำพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ ซึ่งหมู่บ้านตะโกบน มีชุมชนที่นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 18 ครอบครัว เป็นชุมชนที่อยู่ดั้งเดิมในวิถีชีวิต อยู่แบบเรียบง่าย มีผู้นำทางศาสนา ที่เป็นหัวหน้าที่ผู้คนในชุมชนนั้นเคารพนับถือ ผู้คนส่วนใหญ่เรียกกันว่าชุมชนกะเหรี่ยงบ้านสิบหลัง

เดิมก่อนมีการอพยพเข้ามาจากฝั่งพม่า ก่อนปี 2541 จำนวน 10 ครัวเรือน ปัจจุบันมีถึง 18 ครัวเรือน

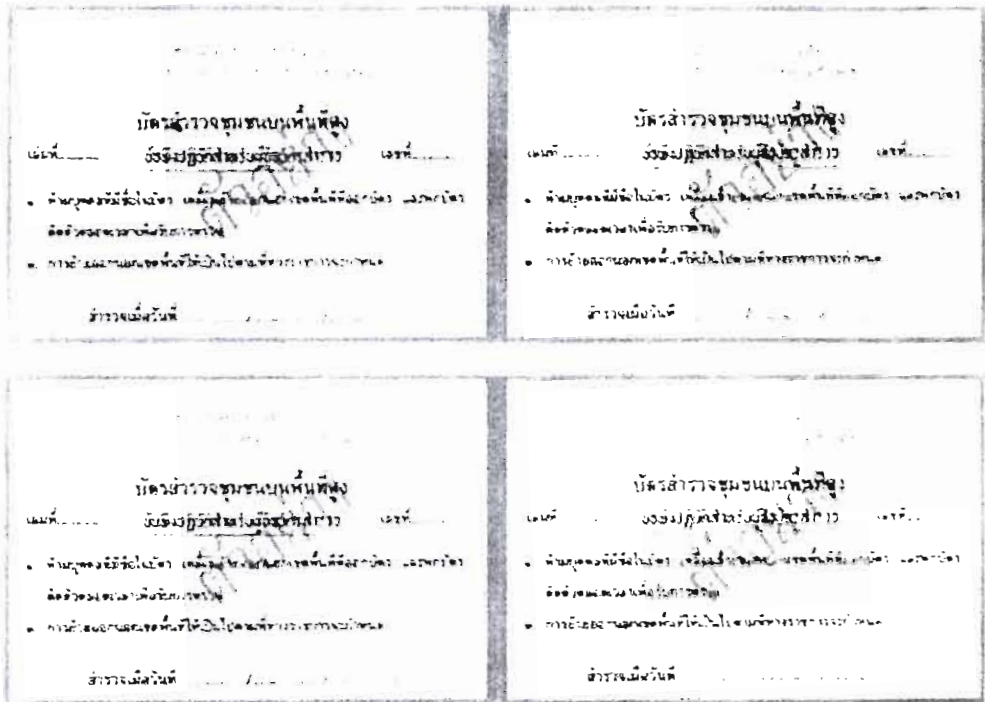
การก่อสร้างโบสถ์ ด้วยความเชื่อทางศาสนา และวิถีชีวิตที่เรียบง่ายชาวบ้านช่วยกันก่อสร้าง โดยนำไม้ไผ่มาสานและทำเสาที่มีตามธรรมชาติ โดยทำแบบง่าย ผู้คนที่นับถือศาสนาคริสต์ มีความเชื่อว่าเมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ พระเจ้าจะช่วยเหลือให้หลุดพ้น “พระเจ้าเป็นผู้ไถ่บาปให้เรา”

ทุกวันนี้อาทิตย์ ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านสิบหลัง ได้ประกอบพิธีสรรเสริญพระเจ้า และทุกคนก็หยุดงาน คือเป็นวันหยุดของพระเจ้า (SPATO เป็นวันพักผ่อนของพระเจ้า) ตามความเชื่อทางศาสนา (ผู้ให้ข้อมูลนายพอยี จะนุ)

ชนกลุ่มน้อย (กะเหรี่ยงบ้านสิบหลัง)

หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีได้สัญชาติไทยที่มีจำนวนน้อยกว่าคนไทยเจ้าของประเทศ และมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกันไป เข้ามาหรือมาอยู่ในประเทศไทยโดยลักษณะและวิธีการต่าง ๆ เช่น หลบหนีภัยสงคราม หลบหนีเข้าเมือง เข้ามาพักอาศัยชั่วคราว โดยปัจจุบันชนกลุ่มน้อยที่กรมการปกครองจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ในอำเภอสวนผึ้ง

ชุมชนบนพื้นที่สูง คือบุคคลที่อยู่บนพื้นที่สูงที่ได้ทำการสำรวจครั้งสุดท้าย เมื่อ พ.ศ. 2542 มีนโยบายให้อยู่ชั่วคราว และให้พิสูจน์สถานะ(บัตรประจำตัวสีเขียวขอบแดง)

เยี่ยมบ้าน การลงพื้นที่เพื่อเข้าเยี่ยมชุมชนในหมู่บ้านตะโกปิดทองนั้น แต่ละจุดจะอยู่ห่างกัน เนื่องจากชุมชนแต่ละที่ก็จะอาศัยกันเป็นเผ่าพันธุ์ เป็นชนชาติของแต่ละชุมชน ตามลำดับของชุมชน

1. ชุมชนห้วยแถวล่าง คนไทยที่เป็นหัวหน้างานในเมืองและพนักงานขับรถซึ่งอยู่เป็นครอบครัว
2. ชุมชนห้องแถวบน ซึ่งทางเมืองจัดทำเป็นห้อง ๆ มีคนเชื้อสายมอญ และพม่า อาศัยอยู่ ชุมชนนี้จะอยู่เทือกเขา จะมองเห็นได้ชัดเนื่องจากอยู่ระดับที่สูง สังเกตง่าย
3. ชุมชนห้องแถวใหม่ เป็นชุมชนเกิดขึ้นใหม่ โดยใช้ชื่อเรียกว่า ห้องแถวใหม่เพราะเป็นชื่อจำง่ายสะดวกต่อความเข้าใจ ด้านภาษาสื่อระหว่างชุมชน มีคนเชื้อสายมอญ อาศัยอยู่มากกว่าที่อื่นเพราะอยู่ใกล้กับเจดีย์ที่ก่อสร้างซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนที่มีความเชื่อด้านพุทธศาสนา
4. ชุมชนบ้านลิบหลัง เป็นชุมชนที่อยู่ในหุบเขาห่างไกลจากชุมชนอื่น ผู้คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายบ้านเป็นกระต๊อบ ทำด้วยไม้ไผ่ เป็นแถว รอบล้อมด้วยป่าไม้ที่สมบูรณ์อากาศเย็นทั้งมีหมอกรอบ ๆ เทือกเขาสลับซับซ้อน

ด้านสุขภาพอนามัยของชุมชน

ประชาชนที่อาศัยในชุมชนแต่ละชุมชนนั้น เมื่อเจ็บป่วยขั้นต้นจะได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง ซึ่งทางโรงเรียนมีครูอนามัยที่ให้ความช่วยเหลือไม่ว่าเป็นเรื่อง

- การเจ็บป่วย
- ไข้มาลาเรีย

การรำแบบชาวมอญ โดยการแต่งตัวและทำท่าที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยเนื้อหาภาษาเพลงจะไพเราะ เมื่อคนเชื้อสายมอญอยู่ที่ไหน ได้ยินจะชื่นชอบมาก (นายจอวิน บุญช่วย เป็นผู้ถ่ายทอดและให้ข้อมูล)

ป่าไม้กับชุมชนตะโกบน

ป่าไม้มีประโยชน์หลายอย่าง อย่างโบราณที่ว่า ป่านี้คือต้นน้ำลำธาร สิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายโดยมากเกิดมากเกิดขึ้นมากจากป่า เพราะฉะนั้น ป่าจึงเป็นส่วนที่เกิดขึ้นของธรรมชาติอย่างแท้จริง และให้ชีวิตจริง ๆ แก่เรา

ชีวิตจริง ๆ ของคนเราโดยมากแล้ว จะเป็นชีวิตที่อยู่กับป่า เพราะว่าชีวิตของคนเรา ก็คือ มันเป็นส่วนหนึ่งที่ว่ามันเป็นธรรมชาติโดยตรง แต่ว่าในปัจจุบันนี้เราไม่ได้เข้าใจในส่วนของธรรมชาติโดยตรง จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่า ความหันเห หรือความเปลี่ยนแปลง ในสังคมนี้ขึ้น หรือว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีมาใหม่เกิดขึ้น

ป่ามีคุณประโยชน์กับเรา แต่เดี๋ยวนี้เรากลัวว่าป่ามีคุณประโยชน์เราเพราะเราไปเห็นความมีวิวัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ เช่น มีตึกกรมบ้านช่องอะไรต่าง ๆ ที่มีวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นมาใหม่ และมองเห็นว่าส่วนนี้ดีกว่าป่า

การใช้วิธีเอาไม้มาทำบ้านทำสิ่งโน้นสิ่งนี้กัน มันดูสวยงามในทางสร้างสรรค์ที่ต่างออกไปจากส่วนของธรรมชาติ แล้วเราไปติดอยู่ส่วนที่เกิดขึ้น ส่วนที่สร้างสรรค์ที่เกิดขึ้น เราคิดว่าในส่วนที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่สร้างสรรค์เหล่านั้น จะให้ความสุขที่แท้จริงกับเราในส่วนนั้นแล้ว เราก็ไม่เห็นความจริงจากธรรมชาติและเมื่อเราได้มองดูแล้วว่าส่วนที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้น ที่จริงแล้วไม่ใช่เป็นตัวที่ให้ความสุขที่แท้จริงแก่เรา แต่กลับมาเป็นส่วนที่ทำลายความสุขที่แท้จริงของเรา เรามารู้ตอนหลังว่า เมื่อป่าของเราได้หมดไปแล้ว เราจึงมาประสพภาวะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เราควรพยายามที่จะปลูกป่ากัน อย่าไปทำลายป่า

ต้นไม้ถือกุลชีวิต

“ต้นไม้ถือกุลชีวิตมนุษยชาติเรื่อยมา มิเคยเรียกร้องขอสิ่งตอบแทนเลยแม้แต่น้อย ธรรมชาติให้ความสมดุลกันเองตามธรรมชาติ ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ก็เพราะต้นไม้ป่าไม้มีละอองน้ำ มีความชุ่มชื้นคอยปะทะเมฆฝนไว้ บันดาลเป็นหยดน้ำฝนหล่นลงมาหล่อเลี้ยงชีวิตที่อาศัยบนพื้นดิน ไม้ใหญ่แผ่กิ่งสยายใบทอดร่มเงาปกป้องภัยให้แก่ไม้ย่อย ซึ่งเป็นแหล่งอาหารของสรรพสัตว์น้อยใหญ่ตลอดจนมนุษย์ทุก ๆ ชีวิตมีความสุขร่มเย็นตามอัธภาพสีพจักรแต่ละชีวิตหมุนเวียนไปตามกฎแห่งธรรมชาติ”

ความสำคัญของป่าในความหมายของคน

ป่ามีความสำคัญอย่างไร เรื่องนี้มองได้หลายแง่ ถ้าจะพูดอย่างรวบรัด เรามองความสัมพันธ์ของคนกับป่าได้ 4 แ่ง คือ

1. ในแง่เศรษฐกิจ
2. ในแง่สังคม
3. ในแง่ระบบนิเวศ และอีกแง่หนึ่งที่ทั่วไปไปไม่มองคือ
4. ในแง่ชีวิตจิตใจและการพัฒนามนุษย์

แง่ที่คนมองมากที่สุด คือ **แง่เศรษฐกิจ** คือมองในแง่ที่คิดหาทางว่าจะทำอะไรกับป่า เพื่อจะหารายได้ จะเอาอะไรไปขายเพื่อเลี้ยงชีวิต เพื่อหาเงิน หรือเพื่อสร้างความร่ำรวย เช่น อยุ่คดีก็ปลูกป่าเพื่อเอาไม้ไปขาย อย่างร้ายก็ตัดไม้แบบทำลายป่า หรือแม้แต่ชาวบ้านเข้าไปในป่า ส่วนมากก็เข้าไปหาปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพซึ่งเป็นเรื่องของปัจจัยสี่ แล้วก็มองในแง่สังคม มองในแง่ระบบนิเวศ ซึ่งเป็น การมองที่กว้างออกไป

ส่วนแง่ที่ 4 นั้น เป็นด้านที่มักจะขาดไป แต่จะต้องถือว่าสำคัญมาก ถ้าจะแก้ปัญหานิเวศวิทยาให้ตก จะต้องทำให้ถึงขั้นนี้ด้วย คือจะต้องมองให้มาถึงขั้นที่สี่ ได้แก่ มองในแง่ความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจและการพัฒนาตัวเองของมนุษย์

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

เศรษฐกิจ ถ้าวางไปดูในรายละเอียดสักชนิดหนึ่งก็จะมองว่า ป่าเป็นแหล่งทรัพยากรของมนุษย์ โดยเฉพาะเป็นแหล่งของปัจจัยสี่ เช่น ชาวบ้านอาศัยป่าเป็นที่ไปหาอาหารทั้งพืชพรรณ เช่น ผัก ไม้หน่อ ไม้ ผลไม้ และสัตว์ปีก สัตว์ปีก ตลอดจนขนสัตว์ ถ่านไฟสำหรับหุงต้ม ไม่ต้องพูดถึงความเป็นแหล่งน้ำต้นน้ำ ในด้านเครื่องนุ่งห่ม ก็ไปเอาพวกพืชมาทอมาปั่นฝ้าย ฯลฯ ในเรื่องที่อยู่อาศัยก็ต้องเอาไม้มาสร้างบ้านเอาแฝกเอามาคลุมหลังคา และในด้านยารักษาโรค ก็ไปหาสมุนไพรต่าง ๆ ในป่า เป็นอันว่าคนโบราณต้องอาศัยป่าทุกอย่างปัจจัยสี่ล้วนเอามาจากป่าทั้งนั้น ป่าเป็นแหล่งของปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ถ้าชาวบ้านยังมีป่าคืออยู่ เขาจะไม่ต้องอาศัยระบบเศรษฐกิจเงินตราแบบปัจจุบันชาวบ้านจะอยู่ได้โดยอาศัยธรรมชาติ แต่เมื่อไม่มีป่าหรือป่าเสื่อมโทรมไปแล้ว คนก็ต้องมาขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจแบบเงินตรา ต้องหาเงินไปซื้อของมา ต่างจากคนโบราณที่ไม่จำเป็นต้องใช้เงิน อยู่กับป่า กินกับป่ามาตลอด ตามคติที่ว่าในน้ำมีปลา ในนามีข้าว และในป่ามีสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมชาติ

นอกจากเป็นแหล่งปัจจัยสี่แล้ว ต่อมาเมื่อเราพัฒนาเศรษฐกิจกันมากขึ้น ป่าก็เป็นแหล่งผลิตผลที่มีรายได้ ตอนนี้องที่มีคำว่ารายได้เข้ามา การเป็นแหล่งปัจจัยสี่นั้นไม่จำเป็นต้องมีรายได้ เพราะมันเป็นสิ่งที่เราเอาไปกินไปใช้บริโภคได้โดยตรง แต่ตอนนี้มันมีเรื่องรายได้เข้ามาแล้ว มีระบบเงินตราเข้ามา นี้คือระบบเศรษฐกิจแบบปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพัฒนาแล้ว แต่ไม่ชัดว่าพัฒนาไปใน

ทางที่เป็นประโยชน์หรือโทษมากแค่ไหน เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่เราจะต้องมองอย่างรอบคอบทั้งสองด้านว่ามีโทษและมีประโยชน์แค่ไหน อันนี้เป็นด้านที่หนึ่งที่สำคัญมาก

สังคม ป่ามีส่วนสำคัญมากในการกำหนดวิถีชีวิตและลักษณะความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่อยู่ในป่า หรืออาศัยป่านั้น ตลอดจนอารยธรรมของมนุษย์ทั้งหมดที่ต้องอาศัยป่า จะอนุรักษ์ป่าได้ ต้องขยายความคิดของคน

นอกจากนั้น ป่าเป็นแหล่งแห่งความสุขความสดชื่นรื่นรมย์ มนุษย์ปัจจุบันก็ใช้เป็นที่พักผ่อนด้วย ดังที่เรามีโครงการ เช่น อนุรักษ์ในชุมชน, สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน อันนี้ก็เป็นการใช้ประโยชน์จากป่าในแง่สังคมส่วนหนึ่ง แสดงว่าคนสมัยนี้ก็ยังมีความรู้สึกในเรื่องการชื่นชมความงามของธรรมชาติ ให้ธรรมชาติเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสุข ซึ่งเป็นบทบาททางด้านจิตใจ เป็นบทบาทของป่าในด้านสุนทรีย์ ป่าจึงเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของบ้านเมือง แม้แต่สังคมกรุงหรือเมืองหลวง ก็ต้องสร้างสวนพฤกษชาติไว้

ป่าที่เหลืออยู่ของเทือกเขาลุ่มน้ำตะโกปิดทอง

ป่าไม้เป็นความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ เป็นผู้บันดาลความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของธรรมชาติเรียกว่า “สิ่งแวดล้อม” ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในรูปของการเสริมสร้างการทำลายและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าความเข้าใจที่แท้จริงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าความเข้าใจที่แท้จริงในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์และสังคมมนุษย์ดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข แต่การปรากฏข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ และสัตว์ป่า ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชนที่อาศัยอยู่นั่นเอง

หนทางที่จะป้องกันความเสียหาย กล่าวคือ การศึกษาและทำความเข้าใจถึงแก่นแท้ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ก็ย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นหลักประกัน ความเสียหายและภัยพิบัติส่วนใหญ่นั้นเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการพังทลายของดิน การเกิดภาวะแห้งแล้ง การสูญเสียพื้นที่เพาะปลูก การเกิดมลพิษ การทำลายป่า สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นนั้นทำให้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ที่ครอบคลุมถึงการจัดระบบสิ่งแวดล้อมหรือการผลิตและดำรงไว้ให้คงอยู่ยาวนานอย่างเหมาะสมสิ่งแวดล้อม จะมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการ คือ

1. เพื่อธำรง ไว้ซึ่งปัจจัยสำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์และสัตว์และระบบสนับสนุนการดำรงชีวิต เป็นการปรับปรุงป้องกันพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก การหมุนเวียนแร่ธาตุอาหารพืช ตลอดจนทำน้ำให้สะอาด

2. เพื่อสงวนรักษา การกระจายของชาติพันธุ์ ซึ่งขึ้นกับโครงการขยายพันธุ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปรับปรุง การป้องกันศัตรูพืช สัตว์เลี้ยง และจุลินทรีย์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนการคุ้มครองอุตสาหกรรม นานาชาติที่ใช้ทรัพยากรที่มีชีวิตเป็นวัตถุดิบ

3. เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้พันธุ์พืชสัตว์ และระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ในการยังชีพตามความเหมาะสมและอุตสาหกรรมหลักต่าง ๆ

4. เพื่อสงวนรักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าไว้ไปยังอนุชนรุ่นหลังรวมทั้งระบบสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

“ต้นไม้” คือลมหายใจของธรรมชาติ ต้นไม้ต้นหนึ่งมิได้ทำหน้าที่เพียงแค่สร้างอากาศบริสุทธิ์เท่านั้น แต่ยังเป็นต้นกำเนิดของสรรพสิ่งทั้งหลายอย่างต้นไม้ ลำคลอง การมาเยือนของฤดูฝน ความคุ้มครอง ไหลเวียนของระดับน้ำใต้ดินเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นอาหาร เป็นเครื่องยุงห่ม และยารักษาโรค รวมทั้งก่อให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ ทั้งยังช่วยสร้างความร่มรื่นเย็นสบายให้เกิดขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องปรับอากาศ ต้นไม้-ป่าไม้ เป็นสถานศึกษาทางธรรมชาติชุมชนทุกฝ่ายได้ช่วยกันสร้างอนาคตของตนเองร่วมกัน เช่น โครงการอนุรักษ์ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง

แต่หากขาดซึ่ง “สามัญสำนึกแห่งการเกื้อกูล” ของบุคคลในสังคม เพราะ “สังคมเกื้อกูล” คือสังคมแห่งการให้ซึ่งกันและกัน คนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาและรักษาไว้เพื่อ “ต้นไม้” ที่ร่วมกันปลูกเป็นป่าไม้ของประชาชนทุกคน เพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของป่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ “หากป่า ไม้อยู่ไม่ได้ชีวิตสัตว์และสรรพทุกอย่างก็อยู่ไม่ได้

“ต้นไม้จะเติบโตเป็นป่าใหญ่ได้ ก็ด้วยความร่วมมือของชุมชนทุกฝ่าย เพียงผืนดินที่ว่างและเหมาะสม ต้นไม้ก็จะหยั่งรากและเติบโตขึ้นได้ ขอเพียงทุกคนมีหัวใจของการให้และความตั้งใจ ที่เปี่ยมล้นด้วยความพยายามอุทิศความพอเพียงก็จะเกิดขึ้นกับกลุ่มชุมชน ซึ่งที่สำคัญผลที่ส่งโดยตรงก็เกิดกับที่อยู่กับป่าและชุมชนใกล้เคียง ๆ นั่นเอง

ป่าไม้ : ของคนในชุมชนรอรออนุรักษ์

ปัจจุบันป่าไม้ในส่วนต่าง ๆ ของชุมชนตะโกบน กำลังถูกคุกคามจากการเกิดความเสื่อมโทรม และจากการนำพื้นที่ป่าไม้ไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่ขาดการควบคุม เนื่องจากสภาวะกดดันจากมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้น ได้มีการแปรสภาพพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเพาะปลูกและในการเลี้ยงสัตว์ที่มากเกินไปได้มีการตัดไม้ ในลักษณะที่ไม่ยั่งยืน ขาดการควบคุมในป่าที่เหมาะสมและความเสียหายที่เกิดจากมลพิษทางอากาศ ความเสียหายและความสูญเสียของป่าไม้ เป็นสาเหตุที่ทำให้ดินถูกกัดเซาะและพังทลาย (Soil erosion) มีผลกระทบที่อาศัยของสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ทำลายแหล่งต้นน้ำลำธาร และลดจำนวนไม้พื้น ไม้และผลผลิตอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้เพื่อการพัฒนา รวมทั้งเสียจำนวนต้นไม้และทำลายบรรยากาศอีกด้วย

การอยู่รอดของป่าไม้จึงขึ้นอยู่กับ การยอมรับและการให้ความคุ้มครองคุณค่าของป่าไม้ทางด้านสิ่งแวดล้อม ทางด้านการดูแลของสังคม ผลประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับทางเลือกเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องอนุรักษ์ และปลูกป่าเพื่อที่จะรักษาหรือฟื้นความสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ชุมชนท้องถิ่นคนพื้นเมืองให้อยู่อย่างมีความสุข ในชุมชนพื้นป่านั้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งรัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน องค์กรต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลสามารถดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อป่าไม้ดังนี้

1. ปลูกป่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดสภาวะกีดกันที่มีต่อการใช้ป่าไม้ที่มีมาดั้งเดิมหรือที่มีต้นไม้เก่าแก่ ปลูกพืชไร่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจแทรกกระหว่างต้นไม้เพื่อเพิ่มคุณค่าของป่าไม้ที่ได้รับการจัดการให้มากยิ่งขึ้น
2. เพาะเลี้ยงพันธุ์ไม้ ซึ่งสามารถเพิ่มผลผลิตและมีความต้านทานทางด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
3. ปกป้องป่าไม้จากไฟป่า ตัวแมลงที่กัดกินต้นไม้ การลักลอบตัดไม้ และทำเหมืองแร่ การลดสารมลพิษที่มีผลกระทบต่อป่าไม้ รวมทั้งมลพิษที่มีผลกระทบต่อป่าไม้ รวมทั้งมลพิษทางอากาศ ซึ่งผ่านข้ามพรมแดนของประเทศ
4. จำกัดและยุติการทำไร่เลื่อนลอย โดยแก้ไขสาเหตุพื้นฐานทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
5. ใช้ชีวิตเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากป่าไม้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และในลักษณะที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมแต่เกิดมลพิษน้อยลง และขยายอุตสาหกรรมแปรรูปซึ่งใช้ไม้และผลผลิตอื่น ๆ จากป่าไม้
6. ลดความสูญเสียจากการใช้ไม้ให้น้อยที่สุด และพยายามนำพันธุ์ไม้ที่ถูกไล่เลขมาใช้ประโยชน์
7. สนับสนุนการประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาชนบท และการประกอบธุรกิจของท้องถิ่น
8. เพิ่มปริมาณของมูลค่าเพิ่ม จากการแปรรูปในระดับรอง ของผลผลิตป่าไม้เพื่อให้มีการจ้างงาน และมีรายได้จากการเก็บเกี่ยวป่าไม้ในแต่ละครั้งเพิ่มมากขึ้น
9. สนับสนุนการปลูกต้นไม้ ในเขตเมือง เพื่อช่วยทำให้พื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ชุ่มชื้นร่มเย็น
10. สนับสนุนการใช้ประโยชน์ผลผลิตอื่น ๆ จากป่าไม้ เช่น สมุนไพร สีย้อมผ้า เส้นใย ยางไม้ ยางสน หนุ่ฟ้าฟาง หวาย ไม้ไผ่ และสนับสนุนประดิษฐกรรมท้องถิ่น
11. สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ เช่น การท่องเที่ยวที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดการสารพันธุกรรม เช่น เพื่อใช้ทำเวชภัณฑ์
12. ลดความเสียหายที่จะเกิดกับป่าไม้ โดยสนับสนุนให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนในบริเวณพื้นที่ใกล้กับต้นไม้

นอกจากการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ยั่งยืนแล้ว จำเป็นต้องจัดตั้งหรือขยาย บริเวณพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองออกไป เพื่อรักษาป่าไม้บางชนิดเอาไว้ต่อไป

ประวัติเหมืองแร่เฟลสปาร์ของบริษัทเหมืองแร่แหลมพิชัย จำกัด และ ศักยภาพทรัพยากรแร่ในพื้นที่ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

การพัฒนาแหล่งแร่เฟลสปาร์ของประเทศนั้นมีความสำคัญมากในขณะนี้ แร่เฟลสปาร์เป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิก และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆของประเทศโดยมีมูลค่าการส่งออก ผลิตภัณฑ์เซรามิกจำนวน 8,231 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 และถึงจำนวน 13,521 ล้านบาทในปีพ.ศ.2542 ซึ่งเพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ.2538-2542 ถึงประมาณ 5,300 ล้านบาท และมีมูลค่าการใช้ภายในประเทศที่ทดแทนการนำเข้าได้อีกส่วนหนึ่ง กองเศรษฐศาสตร์นิเวศวิทยา กรมทรัพยากรธรณีซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการสำรวจเสาะแสวงหาทรัพยากรแร่ เพื่อสนองตอบกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้พิจารณาให้ความสำคัญในการเร่งรัดการสำรวจหาแหล่งแร่เฟลสปาร์และแร่อื่น ๆ ในประเทศไทย ที่จำเป็นต้องใช้สนับสนุนป้อนกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศ

กรมทรัพยากรธรณี ได้ดำเนินการศึกษาและสำรวจหาแหล่งแร่เฟลสปาร์ และพบว่าพื้นที่บริเวณตามแนวเขตชายแดนไทย – สหภาพเมียนมาร์ ตามแนวเทือกเขาตะนาวศรี ที่เป็นเทือกเขาหินแกรนิต ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ราชพัสดุ กรมธนารักษ์ นั้นเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงของแร่เฟลสปาร์และแร่ดีบุก ที่น่าจะมีทรัพยากรแร่เฟลสปาร์อยู่ในปริมาณที่สูงมาก ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น พื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของหน่วยทหารในพื้นที่ และพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังนั้น กรมทรัพยากรธรณี จึงได้ขึ้นเรื่องเสนอต่อกองทัพบก กระทรวงกลาโหม ขอใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแร่เฟลสปาร์ สำหรับพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกของประเทศในระยะยาวต่อไป

บริเวณเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพของทรัพยากรแร่ เฟลด์สปาร์สูงมาก โดยประเมินว่าในพื้นที่ 1 ที่ติดแนวชายแดนด้านตะวันตกของประเทศมีทรัพยากรแร่เฟลด์สปาร์ไม่น้อยกว่า 16.13 ล้านเมตริกตัน และพื้นที่ 2 บริเวณต้นน้ำของห้วยลูกนกนั้น มีทรัพยากรแร่เฟลด์สปาร์ไม่น้อยกว่า 0.9 ล้านเมตริกตัน ซึ่งพื้นที่ทั้งสองอยู่ในความดูแลของกองทัพบกกระทรวงกลาโหม ดังนั้นกรมทรัพยากรธรณีจึงได้พิจารณาเสนอขอพื้นที่ดังกล่าว เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่เฟลด์สปาร์ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเซรามิก เพื่อให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันในตลาดการส่งออกได้อย่างมั่นคงในระยะยาวต่อไป ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในจำนวนเพียงเจ็ดจังหวัดของประเทศที่ผลิตแร่เฟลด์สปาร์ และมีปริมาณการผลิตแร่เฟลด์สปาร์เป็นอุตสาหกรรมเซรามิกมากจังหวัดหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์บด ที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกคุณภาพดี ซึ่งเป็นที่ต้องการมากในขณะนี้ ในปี พ.ศ. 2542 มีปริมาณการผลิตประมาณร้อยละ 30 ของการผลิตของประเทศนั้น ได้มาจากเหมืองแร่ของบริษัทเหมืองแร่แหลมพิชัย จำกัด ซึ่งมีพื้นที่ประทานบัตรตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งในขณะนี้คือ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบแร่เฟลด์สปาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์ ที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกคุณภาพดี เนื่องจากเหมืองแร่แหลมพิชัย จำกัด จะปิดกิจการลงเมื่อสิ้นสุดอายุประทานบัตร ในปีพ.ศ. 2542 และพื้นที่ในบริเวณกลุ่มเหมืองตะโกปิดทองนั้น น่าจะนับได้ว่าเป็นแหล่งแร่โพแทสเซียมเฟลด์สปาร์ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศที่เหลืออยู่ในขณะนี้

นอกจากนี้จังหวัดราชบุรีนั้นมียุทธศาสตร์สูง ในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรแร่ได้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอุตสาหกรรมเซรามิก ซึ่งมีความพร้อมของวัตถุดิบทรัพยากรแร่อยู่แล้ว เพราะมีความได้เปรียบด้านระยะทางการขนส่งที่ใกล้กับโรงงานเซรามิกในบริเวณใกล้เคียงกรุงเทพฯ ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาถูกลงในด้านต้นทุนการขนส่ง แต่การพัฒนานั้นควรคำนึงถึงการเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบสินแร่กระบวนการต่างๆ ทั้งนี้การจัดตั้งเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพและผลิตวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเซรามิก และจัดตั้งศูนย์พณิชยกรรมเซรามิกก็น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของแนวทางการพัฒนาจังหวัด

ภาษาท้องถิ่น (บ้านสิบหลัง)

ประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

1. พ่อไปเที่ยวที่ไหน	พะลิไ้เก่วซูไ้แล
2. ฉันมีคู่หมั้นแล้ว	เหย่อ โื้อะนาค้ายกี
3. ฉันกินข้าวเหนียว	เหย่ออั้งไ้อ
4. ฉันรักพ่อแม่	เหย่อเอ้พะมุ
5. บ้านฉันมีหอกคนพี่น้อง	เกียเหย่อ โื้อะคองเก่อเม่อเนยเวะพั้ง
6. ฉันได้ขียน้องร้องไห้	เหย่อเก็งพั้งกะ
7. แม่ทำงานอะไร	มูหมาเซอหมา เซอน่าแล
8. ปู่เห็นงูกินกบ	พั้งค๊ะอูงอั้งคิ
9. น้องหิวข้าว	พั้งสะฮวยบั้ง
10. พ่อมีความ 5 ตัว	พะโอะปะน้ออัน
11. ฉันรักพ่อแม่	เหย่อเอ้พะมุ
12. กระจ่างกินผัก	ปะแะอั้งเซอคู้
13. หน้าฝนอากาศเย็น	ซิเหม็งคะเคล็ย
14. เปิดกินปลา	ทูล่าอั้งย๊ะ
15. แมวกินปลา	มิโยอั้งย๊ะ
16. แม่ต้มไข่ไก่	มูอั้งคลุคี้ซั้ง
17. ฉันเห็นช้าง	เหย่อต๊ะงเก่อซ้าง

18. น้องกินขนม
19. แม่ฉันท่านมาก
20. แม่ไปทำบุญที่วัด
21. แม่ไปซื้อดอกไม้
22. ช้างมี 4 ขา
23. เธอไปเที่ยวที่ไหน
24. ฉันกินข้าว
25. พี่กินข้าวมาก
26. วัวกินหญ้า
27. แม่ไปขายขนม
28. พี่ทำงานอะไร
29. พ่อสูบบุหรี่

ฟิงอั้งนุง
 มูเหยอบ๊องอ้า
 มูลิหลมาบั้งองอ้า
 มูลิกุขโพพะ
 เกอซ่างโอะสี้ยั้ง
 เกยลิ จีเก๋อชูโก้แล
 เหยออั้งหมี
 เวออั้งหมีอ้า
 ซีเน็งอ้วนั้ง
 มูลือาซ่าก๊
 เวะหมาเซอหมาเซอน่าแล
 ฟิน โอมู

ภาคผนวก

ป้ายเขตหมู่บ้านตะโกล่าง หมู่ 8 ต.สวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ศูนย์ข้อมูลประชาคมบ้านตะโกล่าง เพื่อการพัฒนาสังคมและการเกษตรก้าวหน้า
ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ ในโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ

โครงการอาหารกลางวันตามพระราชดำริฯ
ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

หน่วยมาลาเรีย เพื่อประชาชน บ้านตะโกกลาง

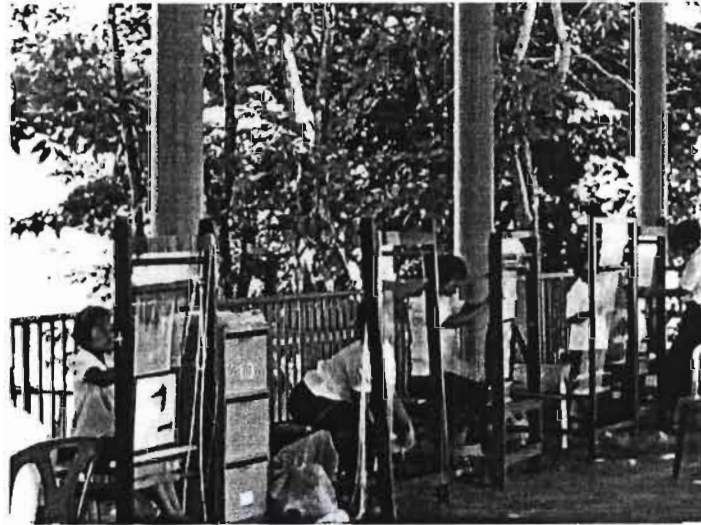
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน บ้านตะโกกลาง

โรงเรียนบ้านตะโกกลาง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะโกปิดทอง

กิจกรรมส่งเสริมอาชีพทอพรหมเช็ดเท้า
ของเด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตะโกปิดทอง

แหล่งน้ำบ้านตะโกบน

หมู่บ้านชุมชน 10 หลัง
ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกระเหรี่ยงหมู่บ้านชุมชน 10 หลัง

สภาพภูมิประเทศบ้านตะโกปิดทอง